Katastarski pregled istraživanih speleoloških objekata

Damir Pavelić[1], Tvrtko Dražina[1,2], Goran Rnjak[3,4]

[1]Hrvatsko biospeleološko društvo, Rooseveltov trg 6, 10 000 Zagreb
[2]Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Biološki odsjek, Rooseveltov trg 6, 10 000 Zagreb
[3]Geonatura d.o.o. – za stručne poslove zaštite prirode, Borongajska cesta 81c, 10 000 Zagreb
[4]Speleološki odsjek HPK Sv. Mihovil, Šibenik

1. Afrodita kod Neptuna

Špilja se nalazi na području rta Kamenčina, sjeverozapadno od uvale Brbišćica, na pučinskoj strani Dugog otoka. U njezinoj neposrednoj blizini nalazi se poznata špilja Golubinka, s kojom, uključujući još nekoliko polušpiljskih oblika i potkapina, čini logičnu cjelinu. Dugačka je 24 m i ima dva ulaza, od kojih se za pristup objektu koristi gornji, koji kreće kao uski ljevkasti kanal nakon čega se u smjeru jugozapada otvara u kompleksni prostor s kamenim mostovima ispod kojih je more, što čini drugi ulaz.

Ime objekta:	Afrodita kod Neptuna
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Brbišćica, Brbinj
Broj pločice:	05-1099
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	24
Dubina (m):	10
Topografski snimio/ mjerio:	Dino Grozić/Luka Ivančić
Udruga:	Speleološki odsjek PDS "Velebit", Zagreb; Speleološka udruga "Estavela", Kastav; Speleološki odsjek Liburnija PD "Paklenica", Zadar

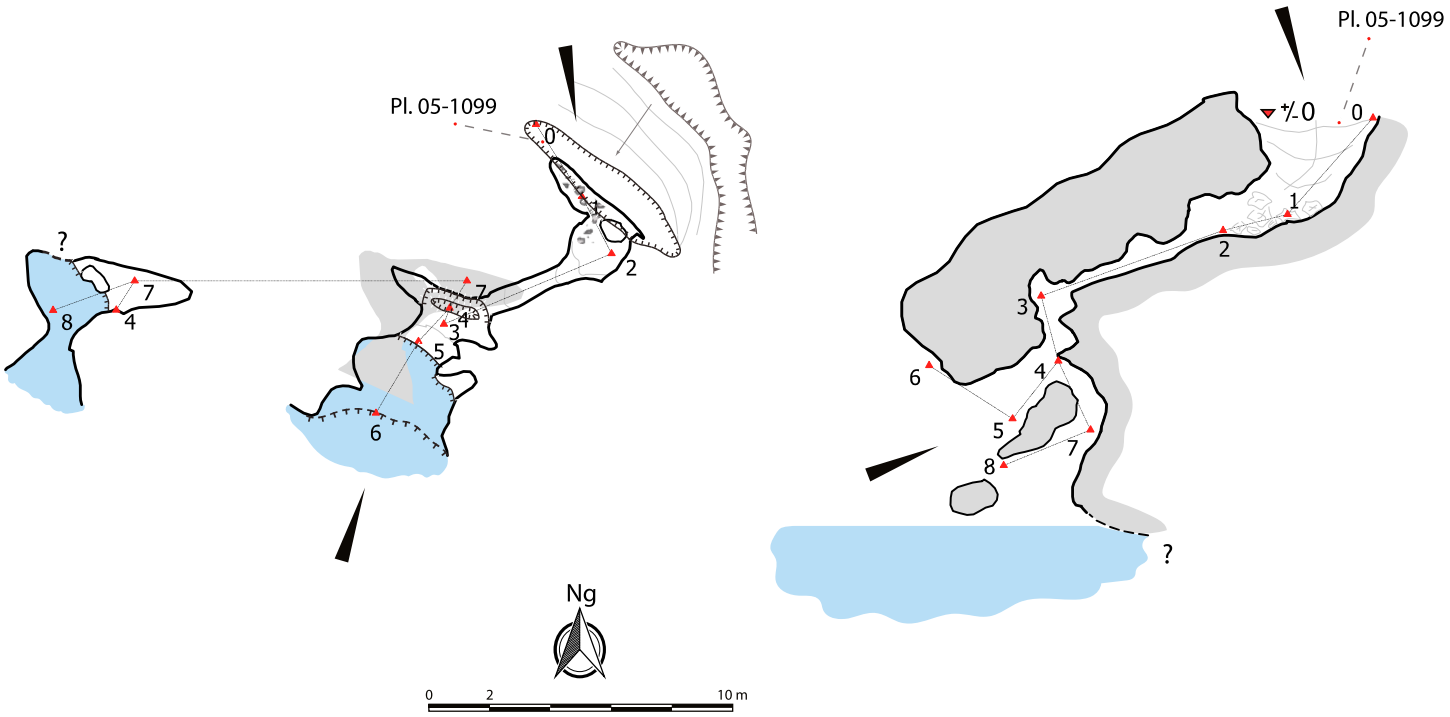

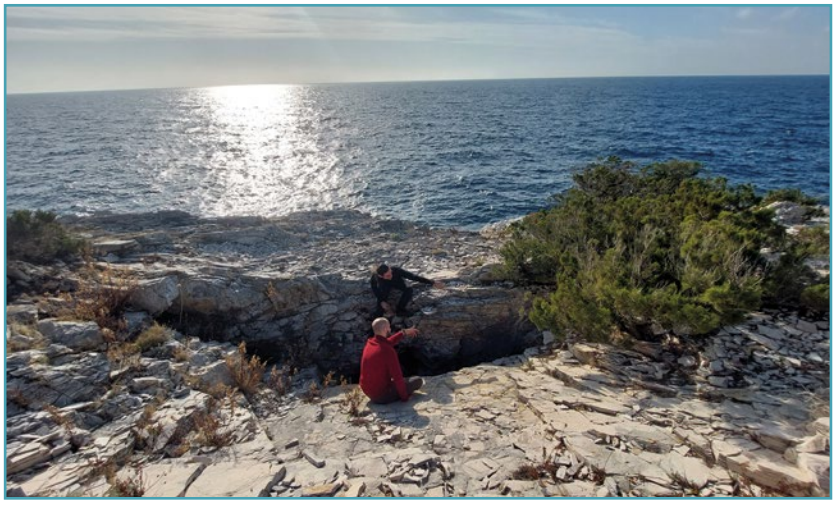

Ulaz u Afroditu kod Neptuna. Foto: Gorana Perić

2. Bunar jama kod Sakaruna

Ova mala jama dubine oko 8 m nalazi se u zaleđu uvale Sakarun, a najbliže otočno mjesto je Polje. Nalazi se uz poljski put i njezin je ulaz ozidan kružnim suhozidom te izvana nalikuje bunaru. Na ulazu je zatvorena željeznim poklopcem i lokotom. Objekt je morfološki jednostavna vertikalna jama s malo vode na dnu, a bočne stijenke jame djelomično su pokrivene sigovinom. S obzirom na zatvoreni ulaz koji sprječava cirkulaciju zraka postoji rizik od nakupljenog CO_2.

Ime objekta:	Bunar kod Sakaruna
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Sakarun
Broj pločice:	042-0340
Godina istraživanja:	2025.
Duljina (m):	10
Dubina (m):	8,4
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Obzidani ulaz Bunar jame kod Sakaruna. Foto Damir Pavelić

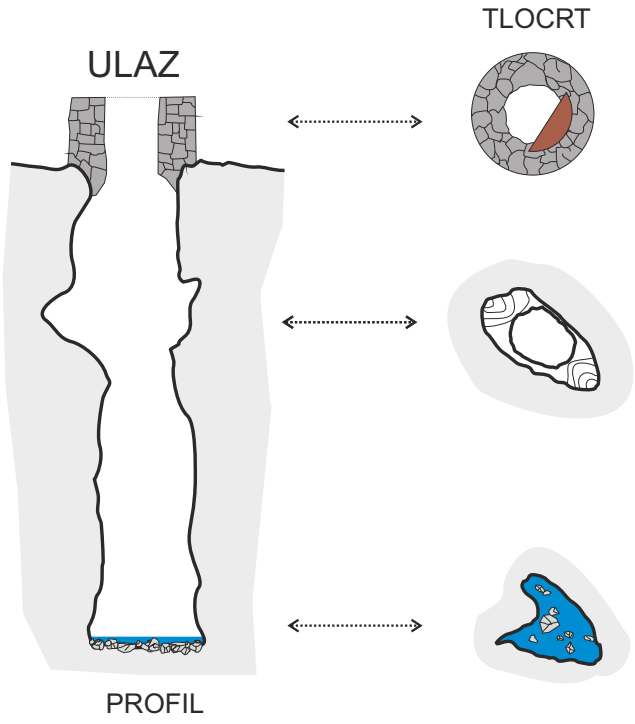

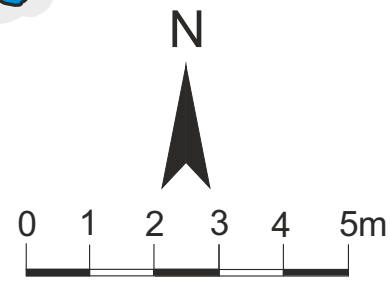

Pogled prema dnu s vodom, Bunar jama kod Sakaruna. Foto Damir Pavelić

3. Buža (Zmajevo oko)

Radi se o speleološkom objektu koji je, posebno u vrijeme digitalnih društvenih mreža, jako popularizirani i posjećen, dijelom i zbog lake dostupnosti. Iako mu je lokalni naziv Buža, popularizirani je i razvikan pod nazivom Zmajevo oko (*Dragon's Eye*). U praksi, to je morem preplavljeni špiljski (horizontalni) kanal koji otprilike na sredini ima jedan otvor, nastao djelovanjem valova i urušavanjem nadsloja, zbog čega je poprimio atraktivan izgled „oka". Ukupno je dugačak 45 m, a dubok do 12 m. Na dnu se ponegdje nalazi veće kamenje, a ponegdje šljunak, dok uz glavni kanal na par mjesta postoje kraći, slijepi odvojci.

Ime objekta:	Zmajevo oko
Sinonimi:	Buža, Rupečina, Jezerce, Podmorski prolaz Buža
Lokacija:	uvala Brbišćica, Brbinj
Broj pločice:	-
Godina istraživanja:	2002. - 2014.
Duljina (m):	40
Dubina (m):	12
Topografski snimio/ mjerio:	Donat Petricioli, Mladen Juračić, Tatjana Bakran-Petricioli, Sandro Dujmović
Udruga:	Napravljeno privatnim sredstvima obitelji Petricioli i sredstvima znanstvenih projekata prof. dr. sc. Tatjane Bakran-Petricioli (Biološki odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu)

Kopneni ulaz u podmorski prolaz Buža kraj Brbišćice, Dugi otok. Foto: Tatjana Bakran-Petricioli

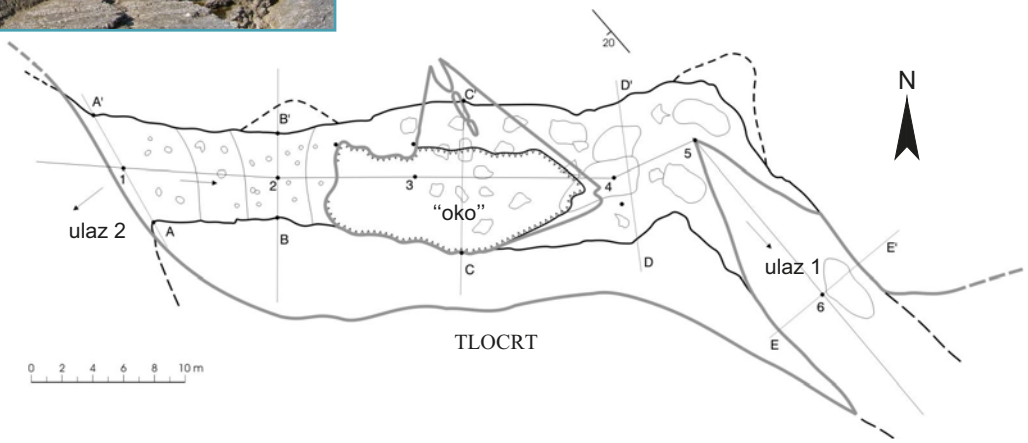

TLOCRT

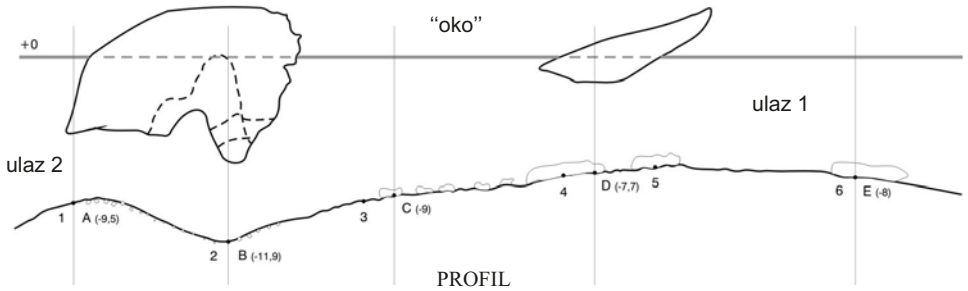

PROFIL

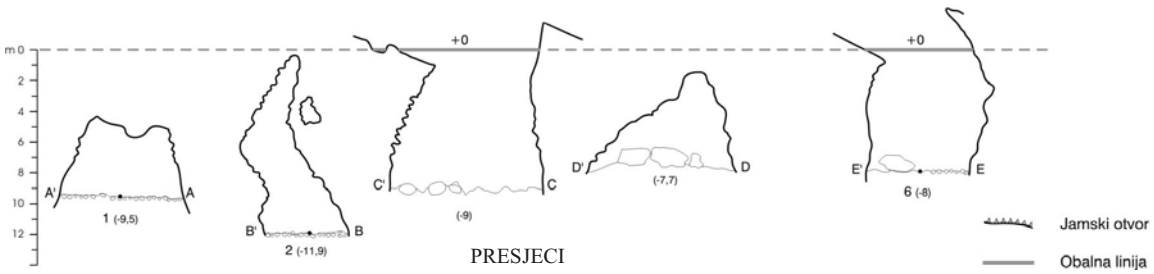

PRESJECI

4. Cliffhanger

Jednostavni objekt duljine 18,5 m nalazi se na strmcima neposredno uz jezero Mir, u Parku prirode Telašćica. Smješten je otprilike 7 m iznad površine mora i 17 m ispod ruba strmca. Pristup je moguć jedino korištenjem užeta. Objekt čini jedan zajednički široki prostor visine oko 2 m, nastao erozijskim djelovanjem na mekši sloj, a koji na dva kraja ima dva veća ulaza i jedan manji otvor između njih. Svi otvori orijentirani su na pučinu.

Ime objekta:	Cliffhanger
Sinonimi:	-
Lokacija:	PP Telašćica, strmci kod jezera Mir
Broj pločice:	05-1095
Godina istraživanja:	2024
Duljina (m):	19
Dubina (m):	1
Topografski snimio/ mjerio:	Matej Blatnik/Tea Selaković
Udruga:	Speleološki odsjek PDS "Velebit", Zagreb; Speleološka udruga "Estavela", Kastav; Društvo za raziskovanje jam Ljubljana

Pogled na Cliffhanger s mora. Foto: Tvrtko Dražina

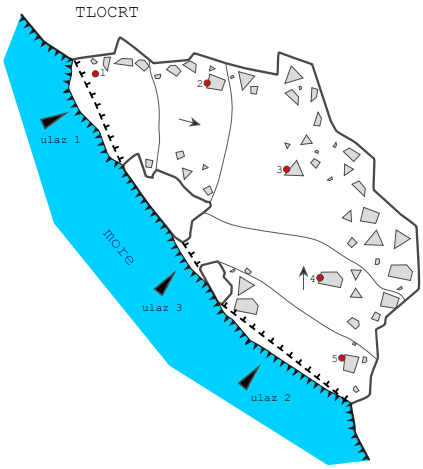

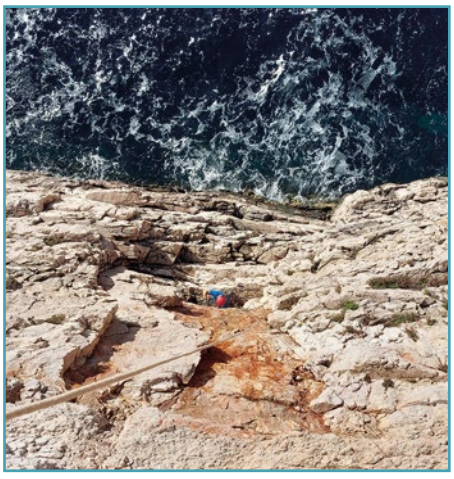

Pogled na Cliffhanger s ruba litice.
Foto: Dino Grozić

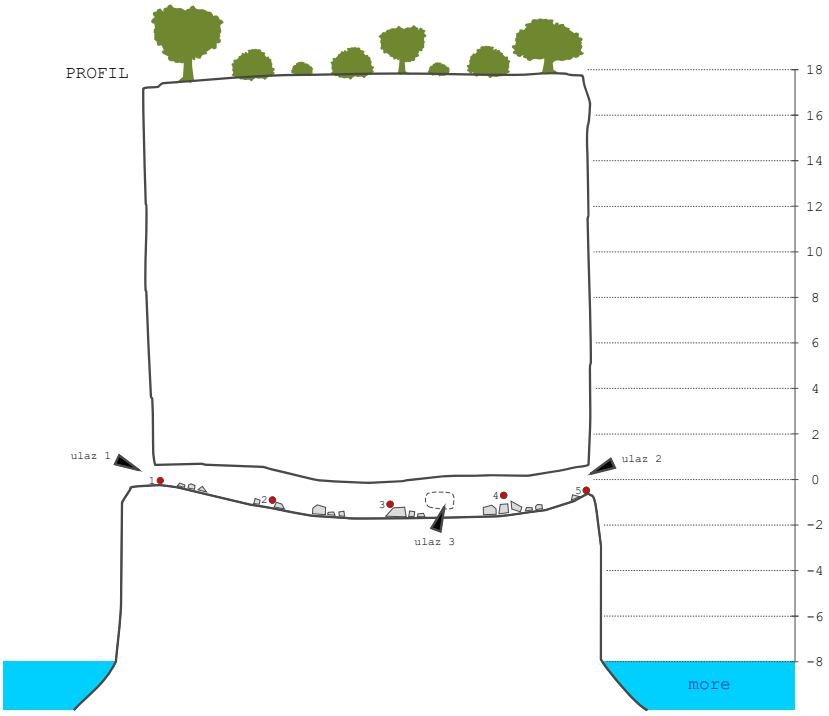

5. Čelinjak

Špilja duljine 55 m nalazi se na istoimenom području po kojemu je dobila ime, a udaljena je oko 3 km južno od mjesta Savar, nedaleko od glavne prometnice na otoku. Špilja je relativno široka i ima široki ulaz, međutim, morfologijom je niska. Čine je dvije veće, niske dvorane od kojih je prva korištena za čuvanje stoke; a ima i suhozide, od kojih je najveći na ulazu. Zbog velikog ulaza u nju dopire danje svjetlo. U drugu dvoranu dolazi se nakon malog provlačenja. Završava zatrpanim suženjima.

Ime objekta:	Čelinjak
Sinonimi:	-
Lokacija:	Čelinjak, Savar
Broj pločice:	042-0263
Godina istraživanja:	2018.
Duljina (m):	55
Dubina (m):	10
Topografski snimio/ mjerio:	Nikolina Kuharić/Marija Petrović
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Čelinjak, ulaz. Foto: Damir Pavelić

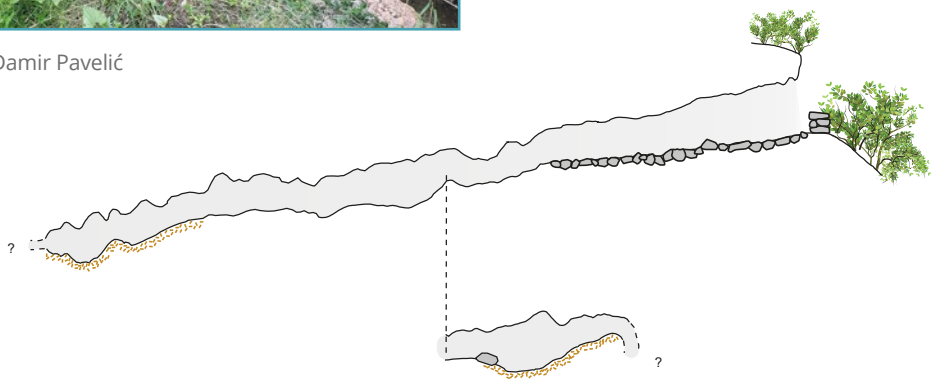

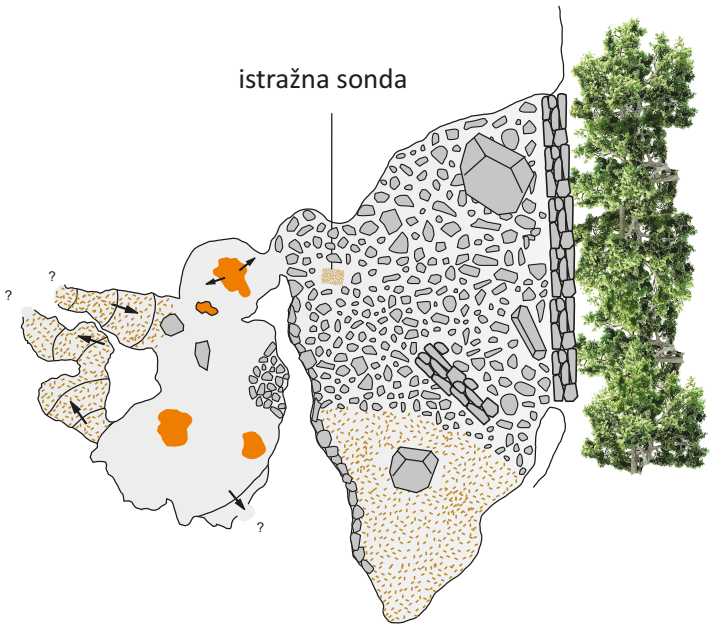

6. Ćirova jama

Ova jama duboka 15 m nalazi se na području Krševca (Kruševca), južno od mjesta Sali. Jama je potpuno vertikalna, s jako malo speleotema, širi se prema dnu, a 5 m od ulaza iz vertikale se odvaja kratki bočni kanal u smjeru zapada. Dno jame zatrpano je sitnim kamenjem i ne postoji perspektiva daljnjeg napredovanja. Uz navedeno na dnu ima i smeća koje je, sudeći prema sastavu i stanju, ubačeno prije više godina, ali nema tragova ubacivanja novog otpada.

Ime objekta:	Ćirova jama
Sinonimi:	Ćirilova jama, Jama pod Krševac, Jama Pokršovac
Lokacija:	Kruševac, Sali
Broj pločice:	042-0201
Godina istraživanja:	2011.
Duljina (m):	24
Dubina (m):	15
Topografski snimio/ mjerio:	Goran Rnjak
Udruga:	Hrvatski planinarski klub "Sv. Mihovil", Šibenik; Speleološki odsjek Liburnija PD "Paklenica", Zadar

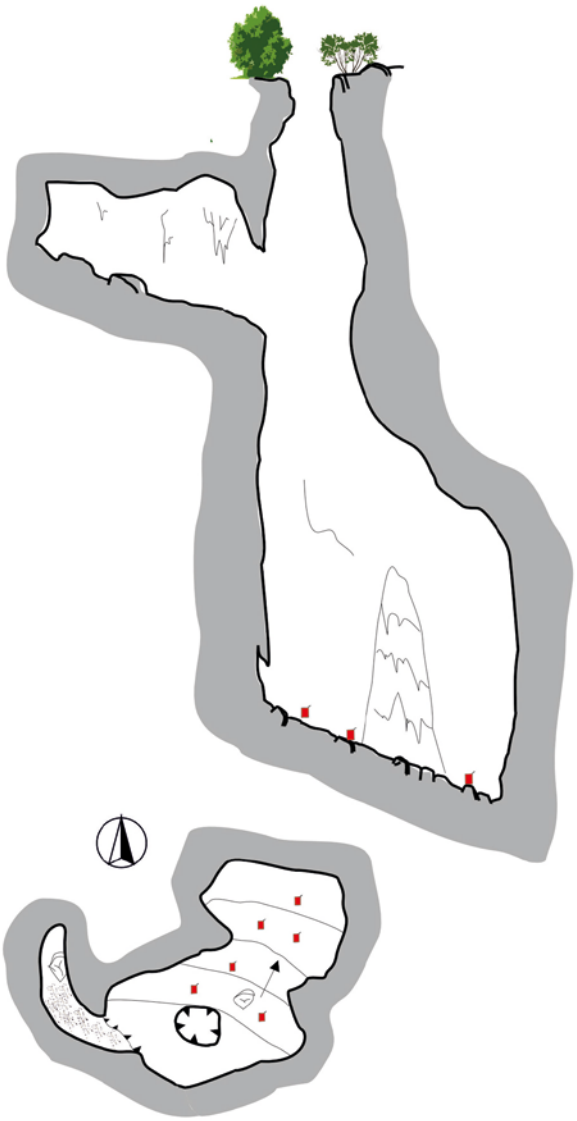

Ćirova jama, unutrašnjost. Foto: Damir Pavelić

Ćirova jama, ulaz. Foto: Damir Pavelić

7. Dvokraka

Špilja s „jamskim ulazom“, koji je nastao urušavanjem nadsloja špiljskog kanala, nalazi se nedaleko uvale Vela luka na pučinskoj strani Dugog otoka. S obzirom na malu dubinu i morfologiju u objekt se može spustiti bez upotrebe užeta. Špilja ukupne duljine 30 m prostire se u dva glavna kraka, čemu i duguje ime. U raznim smjerovima vide se znakovi širenja nekadašnjeg špiljskog prostora, ali sve je jako zatrpano sedimentom i kamenjem, stoga su kanali relativno široki, ali niski. U oba kraka špilje ima dosta starih kostiju ovaca, a u višem, sjevernijem kraku vidljiv je ostatak nekadašnjeg zida. Strop je dosta začađen i tu postoji perspektiva za arheološko istraživanje.

Ime objekta:	Dvokraka
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Vela luka
Broj pločice:	042-0330
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	30
Dubina (m):	3
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Josip Pavelić
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

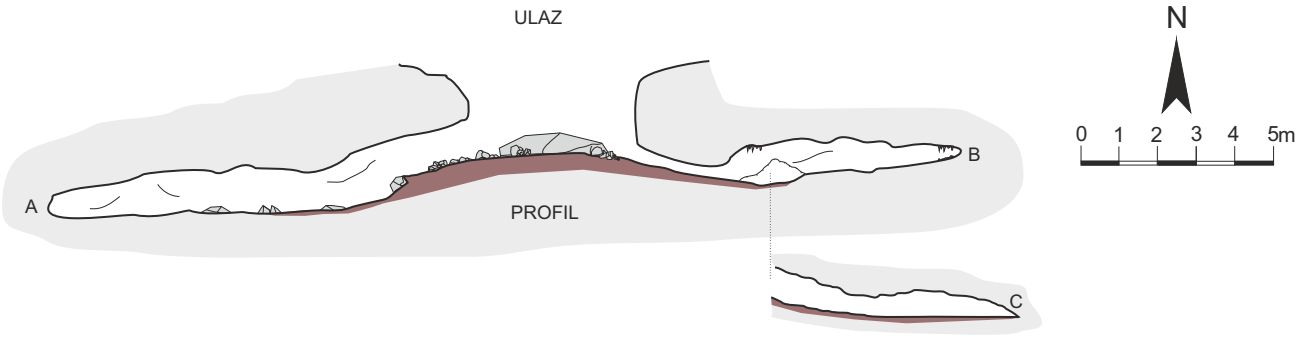

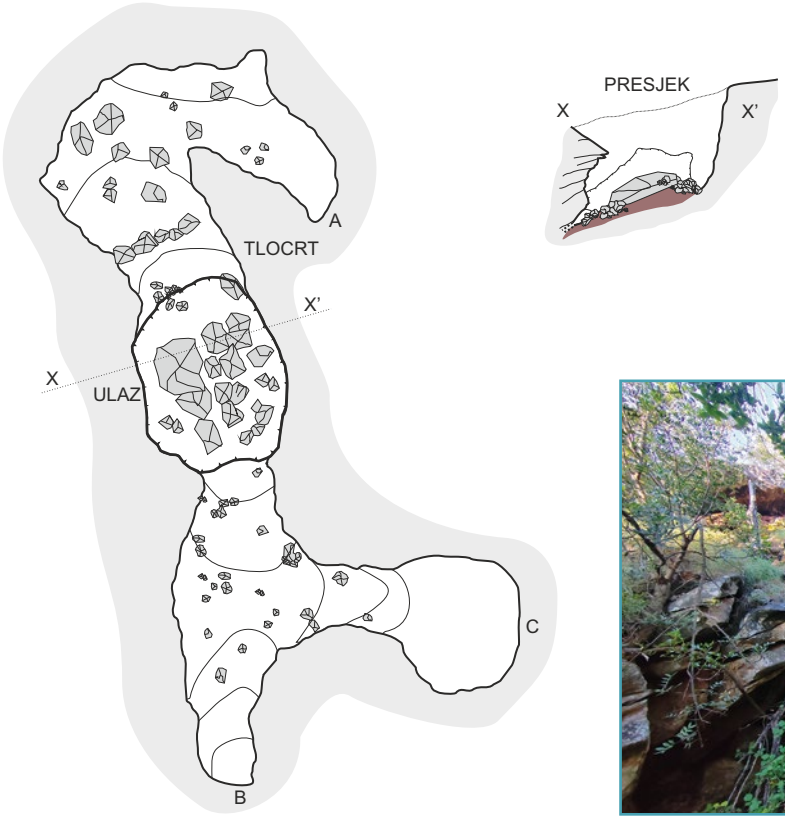

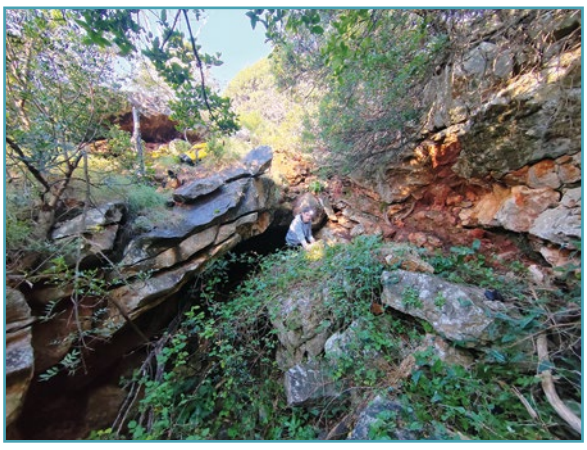

Ulazni dio Dvokrake. Foto: Damir Pavelić

8. Golubinka (kod Telašćice)

Špilja Golubinka nalazi se uz more na strmcima podno Grpaščaka, u Parku prirode Telašćica. Pristup je zbog oštrih stijena i otvorenosti pučini moguć isključivo brodom i to samo kada je more mirno. Ulaz je relativno velikih dimenzija, a kod njega se iz mora izlazi na stijene od kojih se treba popeti kroz uski prolaz u završnu prostoriju, prekrivenu sedimentom i guanom. Zahvaljujući velikom ulazu, dnevna svjetlost prodire u veći dio objekta. Špilja, koja je oblikom kanala zapravo jedna velika dvorana, pod izraženim je utjecajem mora i valova, duga je 31 m, uz vertikalnu razliku od 12 m. Golubinka je važno stanište šišmiša.

Ime objekta:	Golubinka
Sinonimi:	Golubinka kod Telašćice
Lokacija:	PP Telašćica, strmci podno Stivanjske gore
Broj pločice:	03-0555
Godina istraživanja:	2016.
Duljina (m):	31
Dubina (m):	12
Topografski snimio/ mjerio:	Goran Rnjak
Udruga:	Hrvatski planinarski klub "Sv. Mihovil", Šibenik; Geonatura d.o.o., Zagreb

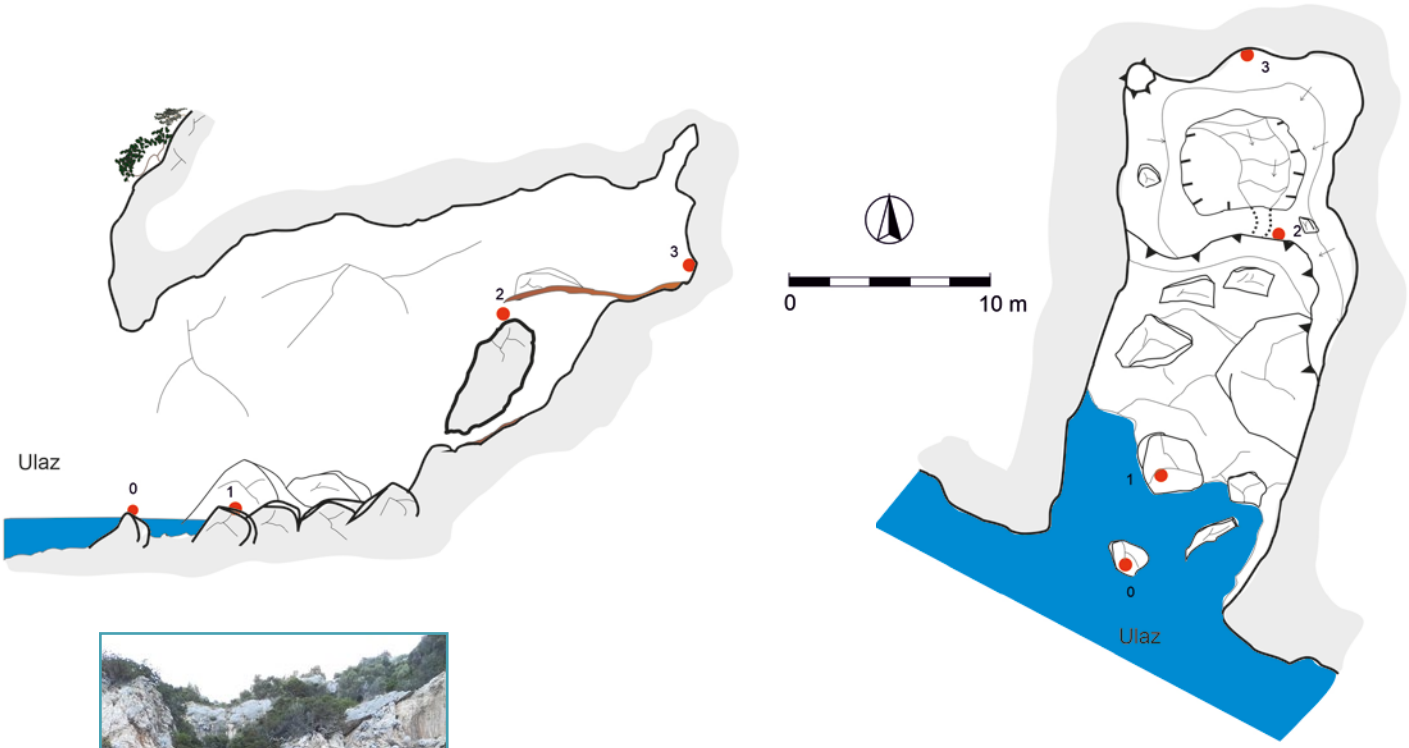

Ulaz u špilju Golubinka, PP Telašćica. Foto: Goran Rnjak

Pogled iz špilje Golubinke prema otvorenom moru, PP Telašćica. Foto: Goran Rnjak

9. Golubinka do Traverze kod uvale Južni Vavošćak

Jednostavna špilja koju čini jedan kanal s nagibom u usponu, duljine 20 m. Dno je kameno na početku, pri sredini se nalazi sloj zemlje/guana, dok je kraj prekriven siparom. Nalazi se u neposrednoj blizini Traverze kod uvale Južni Vavošćak i preplavljenog, drugog ulaza u Moruzgvaču kod uvale Južni Vavošćak.

Ime objekta:	Golubinka do Traverze kod uvale Južni Vavošćak
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Južni Vavošćak, Brbinj
Broj pločice:	05-1102
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	20
Dubina (m):	8
Topografski snimio/ mjerio:	Luka Ivančić/Luka Žarković
Udruga:	Speleološki odsjek PDS "Velebit", Zagreb; Speleološka udruga "Estavela", Kastav; Speleološki odsjek Liburnija PD "Paklenica", Zadar

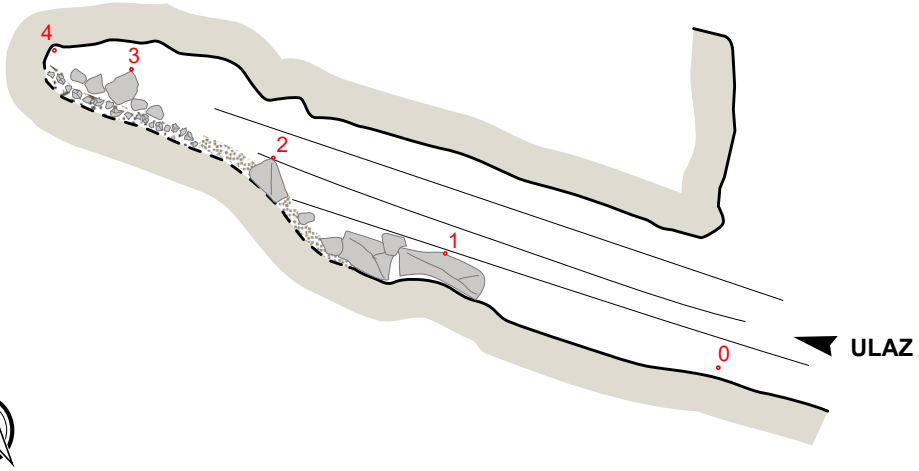

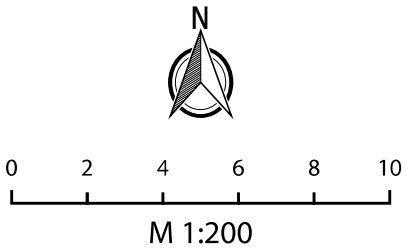

Ulaz u Golubinku do Traverze kod uvale Južni Vavošćak.
Foto: Luka Ivančić

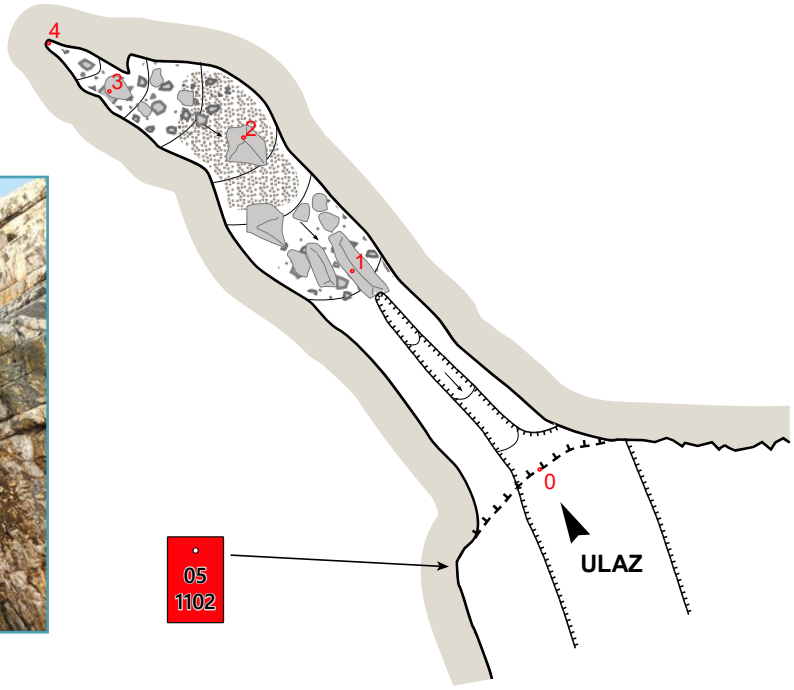

10. Golubinka kod Brbišćice

Ime objekta:	Golubinka kod Brbišćice
Sinonimi:	Vranina (stari lokalni naziv), Golubinka, Golubinka I
Lokacija:	Brbišćica, rt Kameničina
Broj pločice:	042-0333
Godina istraživanja:	2025.
Duljina (m):	140
Dubina (m):	29
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Ova je špilja prvenstveno zbog promocija na društvenim mrežama, atraktivnosti za fotografiranje i lakog pristupa s morske strane (budući da nije potrebna baš nikakva tehnička oprema), postala najpoznatiji i najposjećeniji speleološki objekt Dugog otoka, a to je titula koja je nekad pripadala Strašnoj peći. Najpoznatija je pod nazivom Golubinka, tako općenitim i čestim u speleološkom svijetu, te se zbog toga ponekad koristi naziv Golubinka 1, kako bi se razlikovala od ostalih Golubinki. Jedan je od starih lokalnih naziva ovoga objekta i Vranina, ali ga u praksi više nitko ne koristi. Špilja je smještena na obali mora u geološki jako atraktivnom dijelu Dugog otoka i pod intenzivnim je djelovanjem valova, koji je s vremenom i produbljuju. Glavni ulaz u objekt s morske je strane, a uz njega ima i dva jamska ulaza koja se nalaze dalje od obale u makiji, a nastali su urušavanjem nadsloja budući da je glavni kanal u obliku ukošene pukotine velike visine. U špilji je gotovo cijelom duljinom prisutno more, osim kratkog zadnjeg dijela glavnog kanala. More je kod ulaza duboko 10 m, a pred kraj špilje završava malim žalom, nakon čega slijedi kraći, suhi dio. Zbog djelovanja mora stijene i šljunak na dnu su čisti, bez mulja. Postoje i kraći podvodni bočni kanali koji završavaju suženjima koje ronioci ne mogu proći. Glavni kanal ulazi skoro okomito u kopno u duljini od 85 m, a od površine mora do jamskih otvora otprilike je 18 m visine. Kroz navedene otvore ovisno o vremenskim uvjetima i dobu dana (položaju sunca) prodire više ili manje svjetla pa je u objektu uvijek polutamno, a ponekad u zadnjem dijelu i dosta svijetlo, što omogućuje atraktivne fotografije. U suhome dijelu kanala povremeno se pojavljuju speleotemi, a na nedostupnim mjestima gnijezde se golubovi. Kod nemirnog mora valovi unutar objekta stvaraju glasno hukanje i buku koja se čuje na kopnu relativno daleko od jamskih otvora. S obzirom na veliku posjećenost i pritisak turista, pojavljuju se ideje o potrebi nekog oblika zaštite ovoga objekta.

Morski ulaz u Golubinku kod Brbišćice. Foto: Damir Pavelić

Jamski ulaz u Golubinku kod Brbišćice. Foto: Damir Pavelić

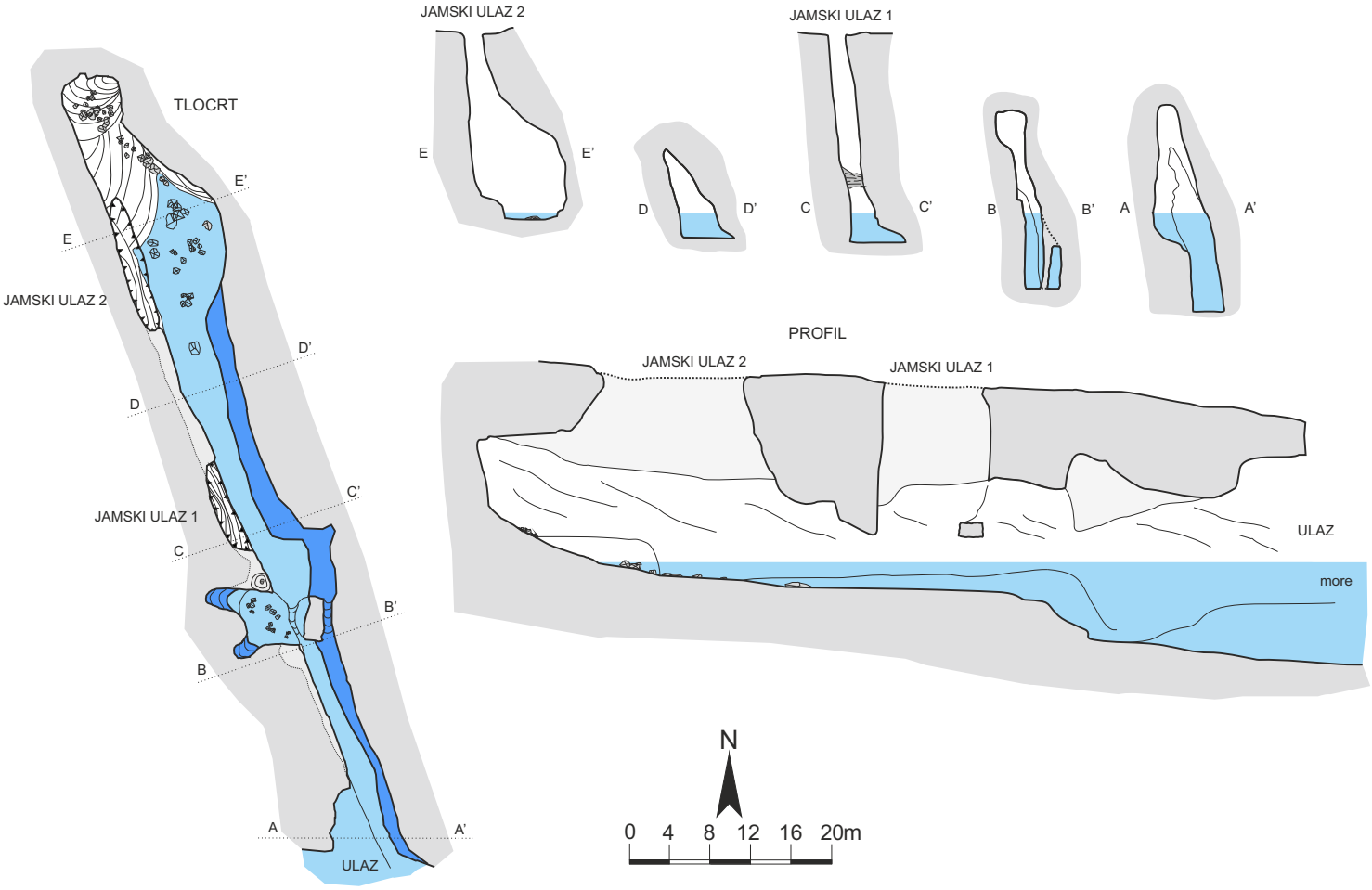

Unutrašnjost špilje Golubinka kod Brbišćice. Foto: Damir Pavelić

Završni dio špilje Golubinka kod Brbišćice. Foto: Damir Pavelić

11. Golubinka u uvali Južni Vavošćak

Jednostavna špilja duljine 31 m sastoji se od jednog kanala u kojemu je većinom njegove duljine prisutno more, dok se na kraju nalazi urušeno kamenje i na taj način objekt završava. Špilja je pod intenzivnim erozijskim djelovanjem valova, a formirana je u pukotini koja će vjerojatno s vremenom i proširenjem odvojiti rt Uplovac od ostatka Dugog otoka. U suhome dijelu prisutna je sigovina, a na pogodnim mjestima gnijezde se golubovi, od kuda dolazi i naziv. Špilju tijekom toplijeg dijela godine rado posjećuju kajakaši. Zbog lakšeg razlikovanja od puno poznatije Golubinke kod uvale Brbišćica za ovu se špilju koristi i naziv Golubinka 2.

Ime objekta:	Golubinka u uvali Južni Vavošćak
Sinonimi:	Golubinka II
Lokacija:	Uvala Južni Vavošćak
Broj pločice:	-
Godina istraživanja:	2025.
Duljina (m):	31
Dubina (m):	31
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

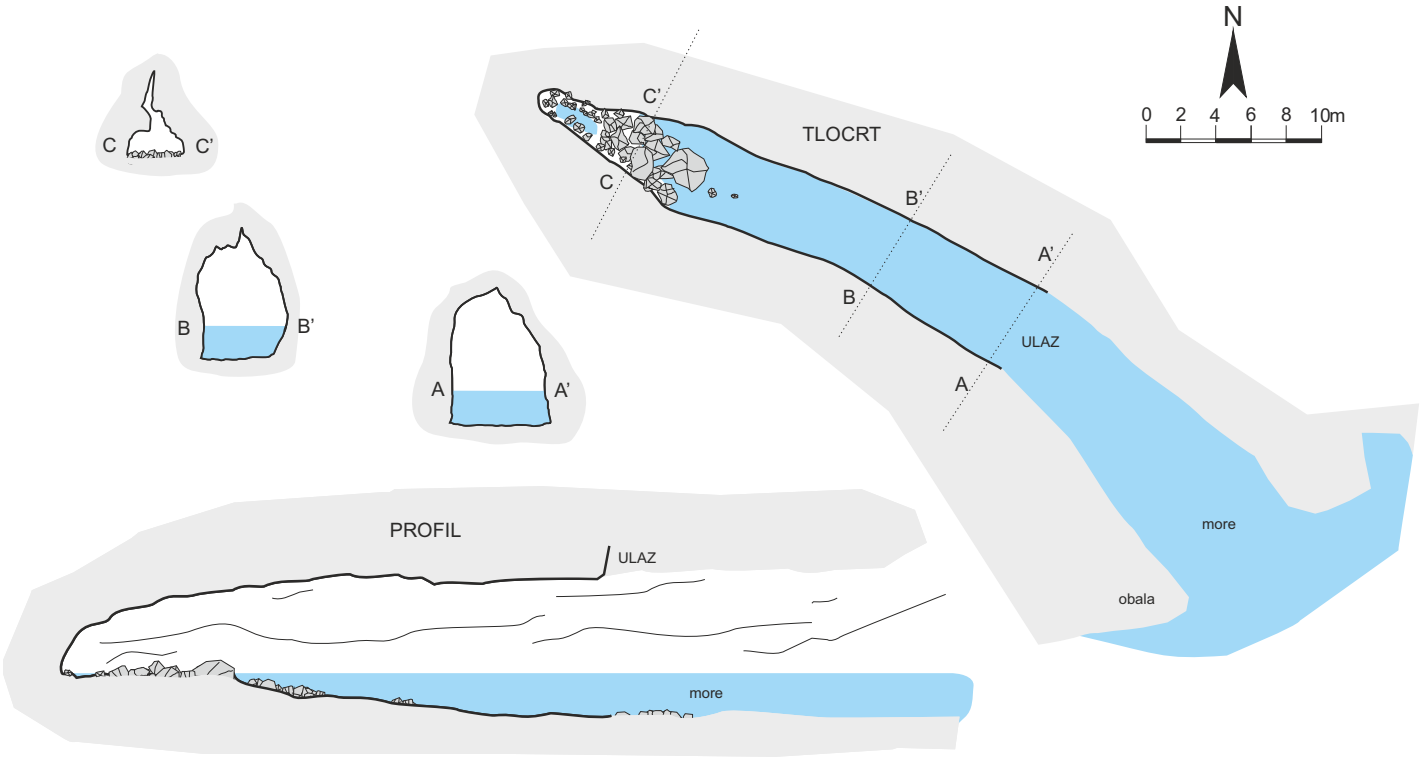

Ulaz u Golubinku u uvali Južni Vavošćak. Foto: Damir Pavelić

Unutrašnjost Golubinke u uvali Južni Vavošćak. Foto: Damir Pavelić

12. Grapača na Grbama (Jama Grbe)

Grapača na Grbama je lokalni naziv, a Jama Grbe naziv pod kojim je unesena u Katastar speleoloških objekata. Ovaj jednostavni speleološki objekt dubine 20 m, koji se pruža u smjeru pukotine, nalazi se podno vrha Veli Paterišćak, u blizini mjesta Zaglav. Jama ima dvije vertikale, ulazna je kraća, nakon čega slijedi koljeno i druga, veća vertikala na dnu koje je urušeni materijal.

Ime objekta:	Grapača na Grbama
Sinonimi:	Jama Grbe
Lokacija:	Zaglav
Broj pločice:	25-0103
Godina istraživanja:	2021.
Duljina (m):	22
Dubina (m):	20
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Marko Studen, Tomislav Flajpan, Viktorija Vlašić
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

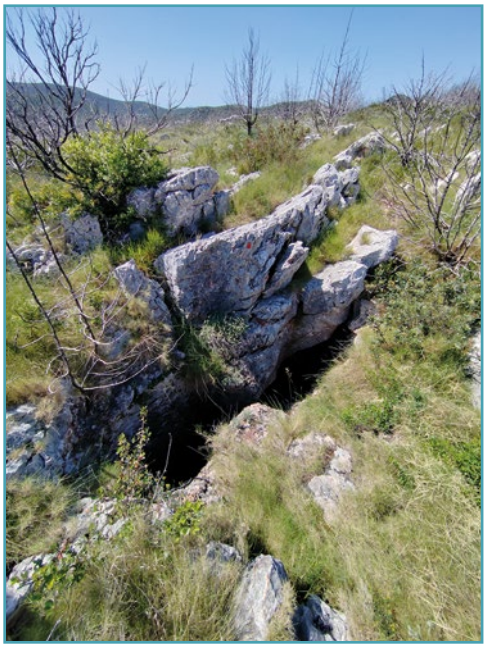

Ulaz u jamu Grapača na Grbama.
Foto: Damir Pavelić

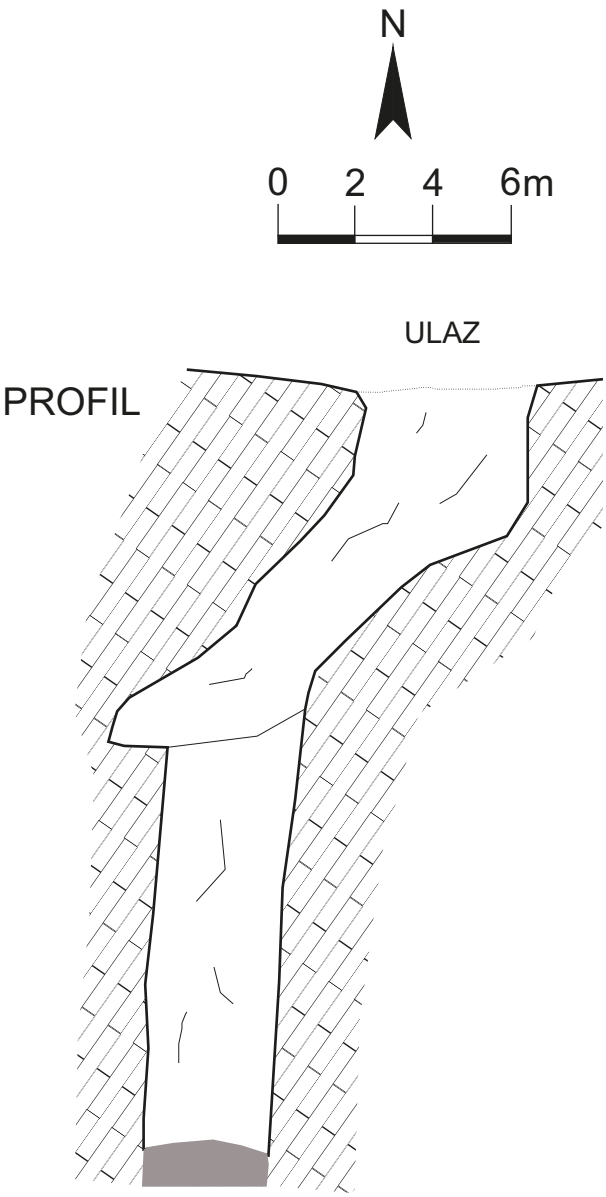

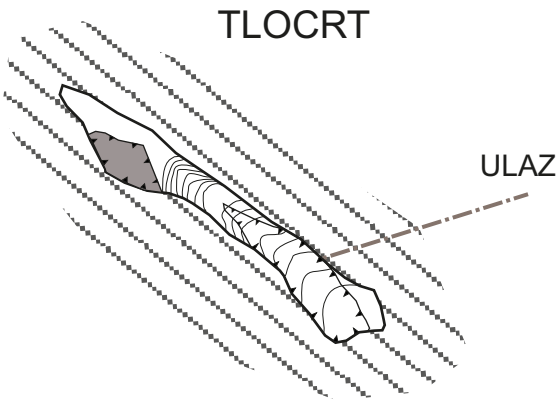

13. Jama iznad Ponoćne premijere

Jama dubine 23 m nalazi se na samom rubu stijena neposredno iznad kaverne Ponoćna premijera (otuda joj i ime). Na tom je mjestu prilikom izgradnje ceste napravljeno proširenje, a da je taj zahvat bio samo dva, tri metra širi tada bi ova jama bila otvorena skoro cijelom dubinom. Radi se o jami koja je formirana u pukotini, a ulaz je nastao urušavanjem nadsloja s jedne strane, tj. ulaz nije najviša točka jame. Jama je na početku suha, uz izraženu pokrivenost sitnim, oštrim, hrapavim koraloidima. U njoj se gnijezde golubovi, te je prema dnu sve prisutniji njihov guano koji je vlažan i pogoduje podzemnoj fauni. U dubljim dijelovima jame sve su prisutniji speleotemi, prije svega sigovina na bočnim stijenkama kanala i stalaktiti.

Ime objekta:	Jama iznad Ponoćne premijere
Sinonimi:	-
Lokacija:	Zaglav
Broj pločice:	042-0336
Godina istraživanja:	2025.
Duljina (m):	31
Dubina (m):	23
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Ulaz u Jamu iznad Ponoćne premijere.
Foto: Damir Pavelić

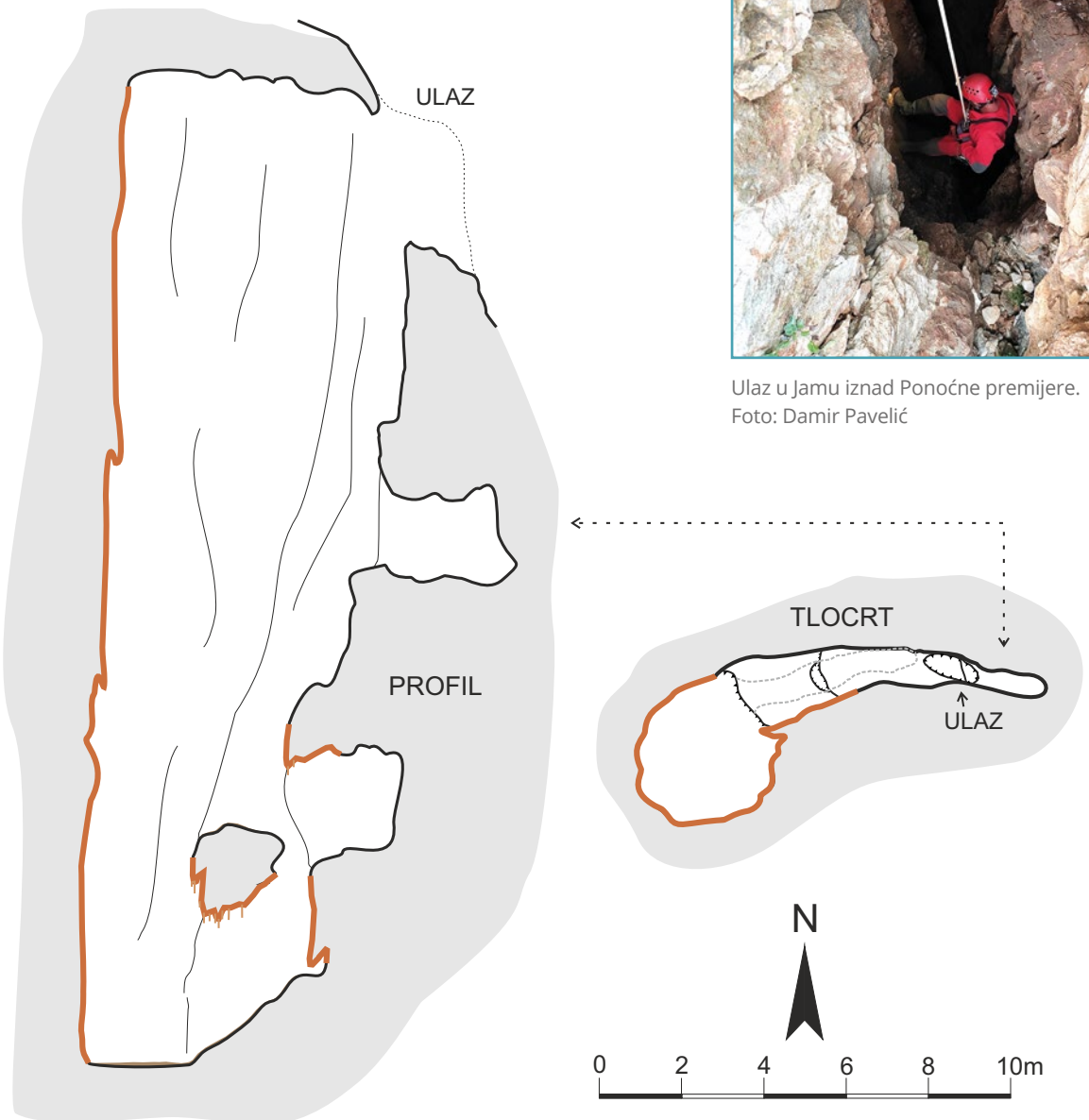

14. Jama kod Baričevog boka

Ovo je manja jama neposredno uz more u uvali Baričev bok, a najbliže joj je mjesto Veli Rat. Ulaz se nalazi 6,3 m iznad morske površine. Ispod toga preplavljena je morem. Ukupno je duboka 8,2 m. Eventualna mogućnost napredovanja ispod morske površine mogla bi se utvrditi korištenjem ronilačke opreme.

Ime objekta:	Jama kod Baričevog boka
Sinonimi:	uvala Baričev bok
Lokacija:	Veli Rat
Broj pločice:	025-058
Godina istraživanja:	2019.
Duljina (m):	12
Dubina (m):	8,5
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Marko Studen
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

Jama kod Baričevog boka, ulaz. Foto: Marko Studen

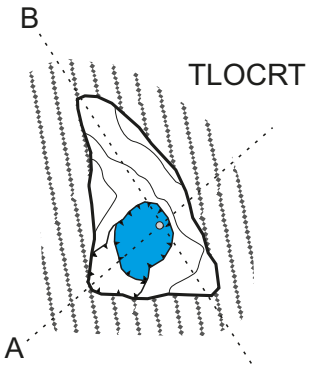

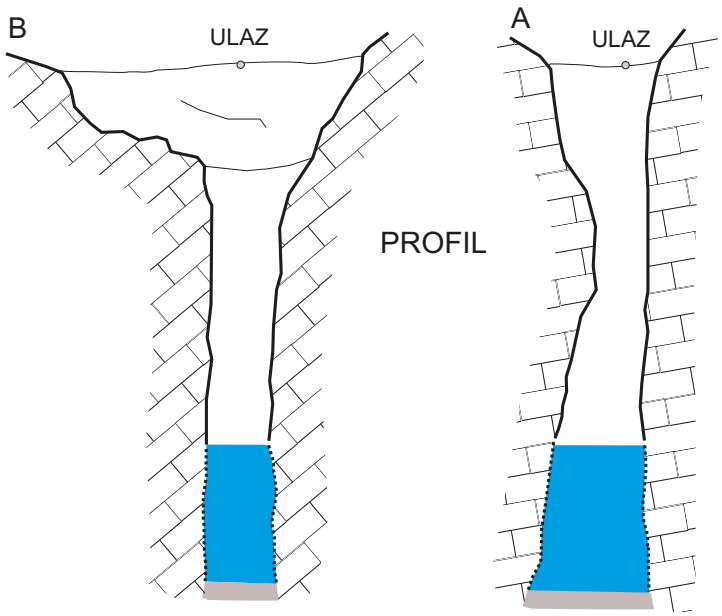

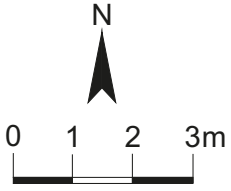

15. Jama Milivoja Juranova

Jednostavna jama dubine 6 m, sudeći prema stanju ulaza, vjerojatno je postala vidljiva urušavanjem tek u zadnjih nekoliko godina jer tlo još nije isprano kao ni korijenje s ulaza. Nalazi se uz maslinike nedaleko Savra, u djelomično zaraslom području. Urušena, relativno svježa zemlja vidljiva je u velikoj količini i na dnu tako da bi ova jama, vjerojatno s vremenom i djelovanjem erozije, mogla dobiti na dubini. Bočne stijenke prekrivene su jako erodiranom sigovinom koja je obrasla algama i mahovinom.

Ime objekta:	Jama Milivoja Juranova
Sinonimi:	-
Lokacija:	Savar
Broj pločice:	25-0035
Godina istraživanja:	2019.
Duljina (m):	6,2
Dubina (m):	6,2
Topografski snimio/ mjerio:	Marko Studen/Damir Pavelić
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

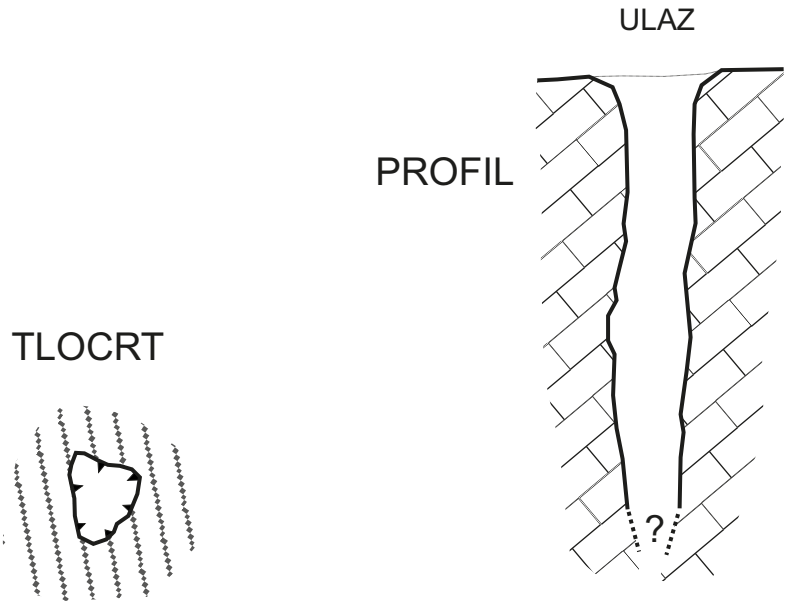

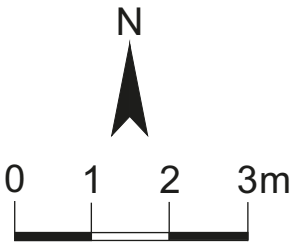

Ulaz u Jamu Milivoja Jurana. Foto: Marko Studen

16. Jama na Jamnjaku

Ova jama dubine 11 m nalazi se u masliniku pri vrhu brda Jamnjak, nedaleko mjesta Sali. Ima vrlo uski ulaz, koji je zatrpan s nekoliko većih kamenih blokova. Odmah nakon ulaza jamski se kanal širi i nakon kraće vertikale završava dvoranom u kojoj je sipar. Dvorana skreće lijevo i završava malom zasiganom nišom koja je na otprilike dva metra visine. Bočne stijenke jame također su djelomično prekrivene sigovinom.

Ime objekta:	Jama na Jamnjaku
Sinonimi:	Vinkova buža, Jama na Javnjaku, Vinkova jama
Lokacija:	Sali
Broj pločice:	042-0208
Godina istraživanja:	2017.
Duljina (m):	14
Dubina (m):	4
Topografski snimio/ mjerio:	Kristijan Cindrić/Ivana Mišerić
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Jama na Jamnjaku, ulaz. Foto: Damir Pavelić

Jama na Jamnjaku, unutrašnjost. Foto: Damir Pavelić

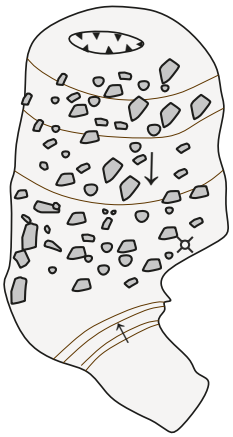

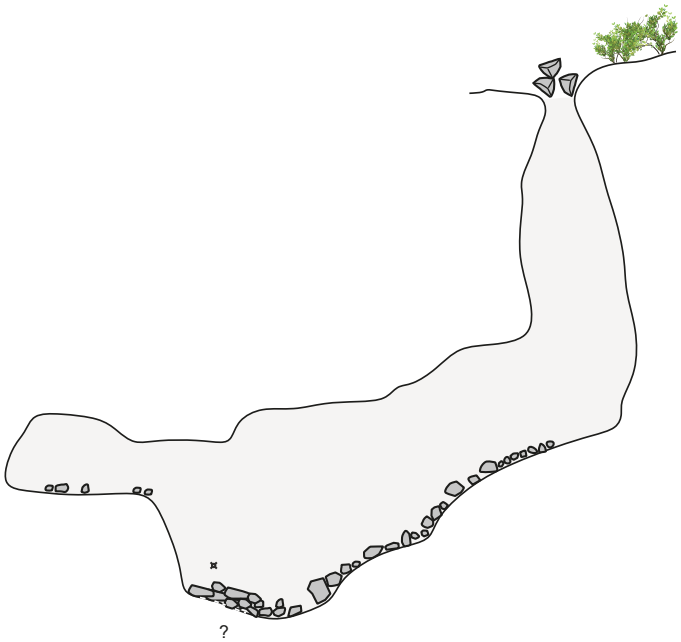

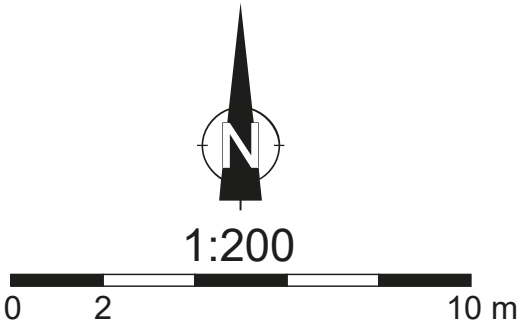

17. Jama na Straži

Jednostavni objekt dubine 9 m i duljine 14 m zapravo je jedan špiljski prostor, tj. dvorana s jamskim ulazom koji je nastao urušenjem nadsloja na jednom kraju dvorane. Nalazi se podno brda Straža, nedaleko mjesta Verunić. Formirana je u dosta kršljivim stijenama (breča), a prema usmenoj predaji korištena je kao sklonište za vrijeme Drugog svjetskog rata. U njoj se nalazi i jedna arheološka sonda.

Ime objekta:	Jama na Straži
Sinonimi:	-
Lokacija:	Straža, Verunić
Broj pločice:	25-0048
Godina istraživanja:	2021.
Duljina (m):	24
Dubina (m):	9
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Viktorija Vlašić
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

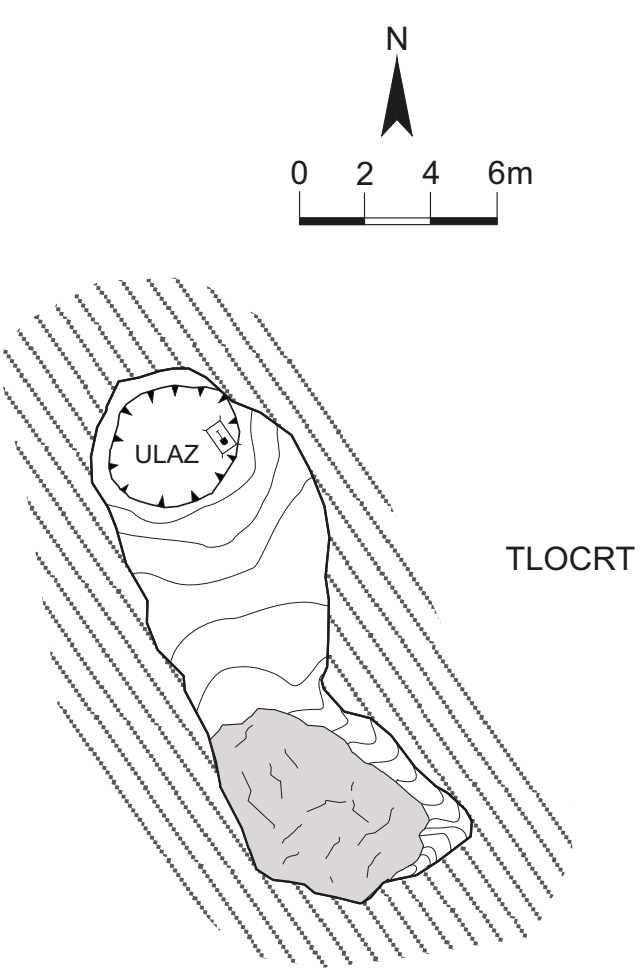

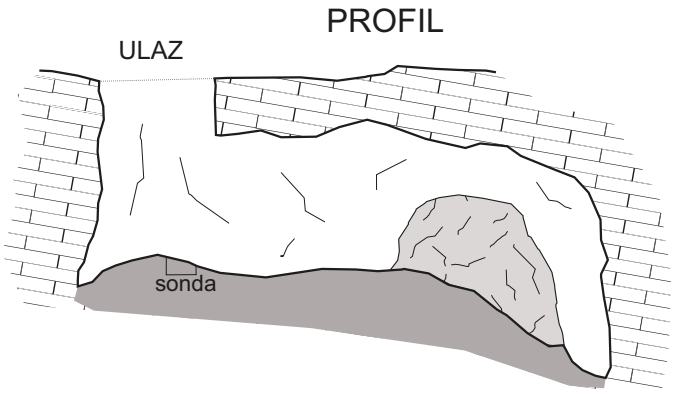

Jama na Straži, ulaz. Foto: Damir Pavelić

18. Jama pod Velim krugom

Jama duljine 39 m i dubine 13 m nalazi se zapadno, podno vrha Veli krug, nedaleko naselja Luka i Žman. Na ulazu se poprečno nalazi veliki kameni blok kojeg je potrebno zaobići. Nakon ulazne vertikale dolazi se do špiljskog kanala koji se račva u dva kraka, u smjeru SZ – JI. Sjeverozapadni odvojak nešto je veći i viši te završava zatrpan urušenim materijalom i stijenama. Bočne stijene prekrivene su sigovinom. Jugoistočni je odvojak manji dimenzijama, ali je bogatiji speleotemima, prije svega saljevima i stalaktitima.

Ime objekta:	Jama pod Velim krugom
Sinonimi:	-
Lokacija:	Veli krug, Žman
Broj pločice:	05-1104
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	40
Dubina (m):	13
Topografski snimio/ mjerio:	Ana Lipovac/Natan Lipovac, Edo Vričić
Udruga:	Speleološki odsjek PDS "Velebit", Zagreb

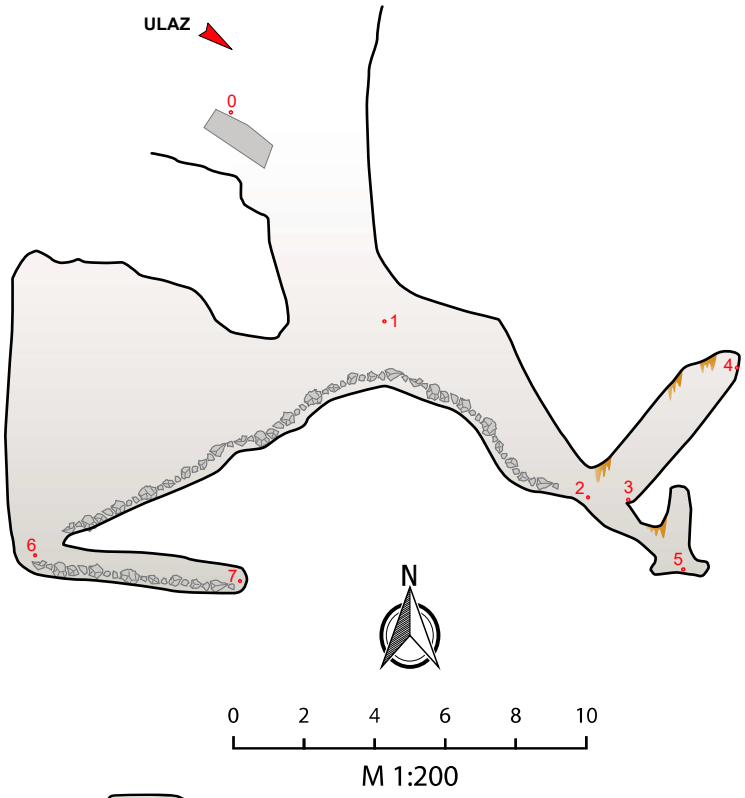

Zasigane kosti u Jami pod Velim krugom. Foto: Damir Pavelić

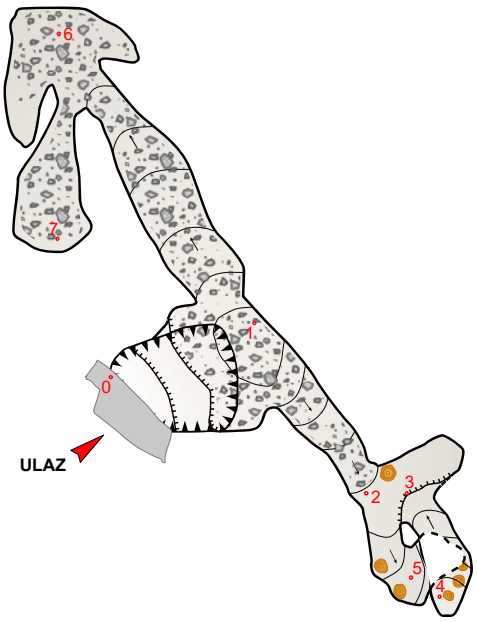

Jama pod Velim krugom, ulaz. Foto: Damir Pavelić

19. Jama ponad Golubinke

Radi se o jednostavnoj uskoj jami s morskom vodom na dnu. Ulazna vertikala duga je 5 m. Nalazi se u neposrednoj blizini mora, na obali u uvali Golubinka nedaleko Velog rata, ali s morem nema vidljive veze već ono prolazi kroz kapilarne pukotine. Ronjenjem je utvrđeno da se jama, nakon manjeg koljena pri površini vode, nastavlja vertikalno u dubinu od barem dodatnih 6 do 8 m, ali još nije izrađen nacrt tog dijela objekta.

Ime objekta:	Jama ponad Golubinke
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Golubinka
Broj pločice:	05-1103
Godina istraživanja:	2023.
Duljina (m):	5
Dubina (m):	5
Topografski snimio/ mjerio:	Matej Blatnik/Tea Selaković
Udruga:	Društvo za raziskovanje jam Ljubljana; Speleološki odsjek PDS "Velebit", Zagreb

Jama ponad Golubinke, ulaz. Foto: Matej Blatnik

TLOCRT

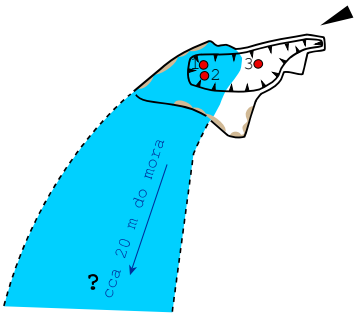

PROFIL

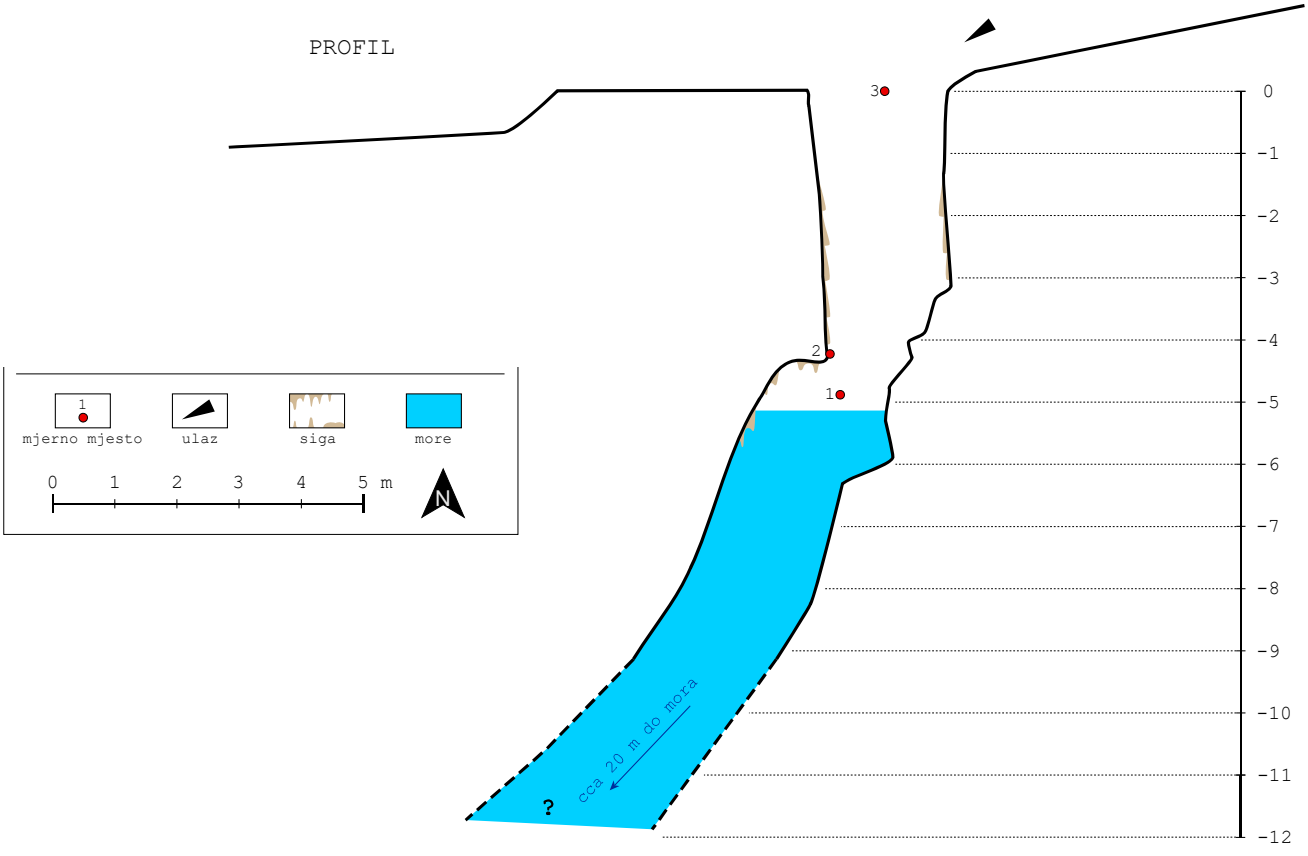

20. Jama s vodom kraj sela Luka

Ime objekta:	Jama s vodom kraj sela Luka
Sinonimi:	-
Lokacija:	Luka
Broj pločice:	042-0202
Godina istraživanja:	2017.
Duljina (m):	43
Dubina (m):	34
Topografski snimio/ mjerio:	Lucija Kauf/Kristijan Cindrić, Tvrtko Dražina
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Bunarasta jama duljine 43 m, s ulaznom vertikalom od 26 m. Nakon ulazne vertikale, jama se širi i spušta se kosinom prema boćatoj vodi. Na dijelu između kraja vertikale i vode nalaze se ostaci betonskog zida. U prošlosti je postojao pokušaj crpljenja vode iz ovog objekta i s tim su ciljem izgrađene betonske kaptaže, te velika konstrukcija od željeznih greda koje su nosile ljestve za silazak i vodovodne cijevi s pratećom opremom za crpljenje. Također, relativno velik ulaz u potpunosti je pokriven metalnim pločama. Crpljenje vode nije išlo po planu jer se pokazalo da ne postoji dovoljni kapacitet slatke vode, te su crpke ubrzo povukle more i cijelo je postrojenje napušteno. Danas su cijevi, konstrukcija i metalne ploče na ulazu jako korodirane i oštećene, što predstavlja sigurnosni problem prilikom ulaska u jamu.

Ulaz u Jamu s vodom kod sela Luka. Vidljive su stare metalne konstrukcije. Foto: Damir Pavelić

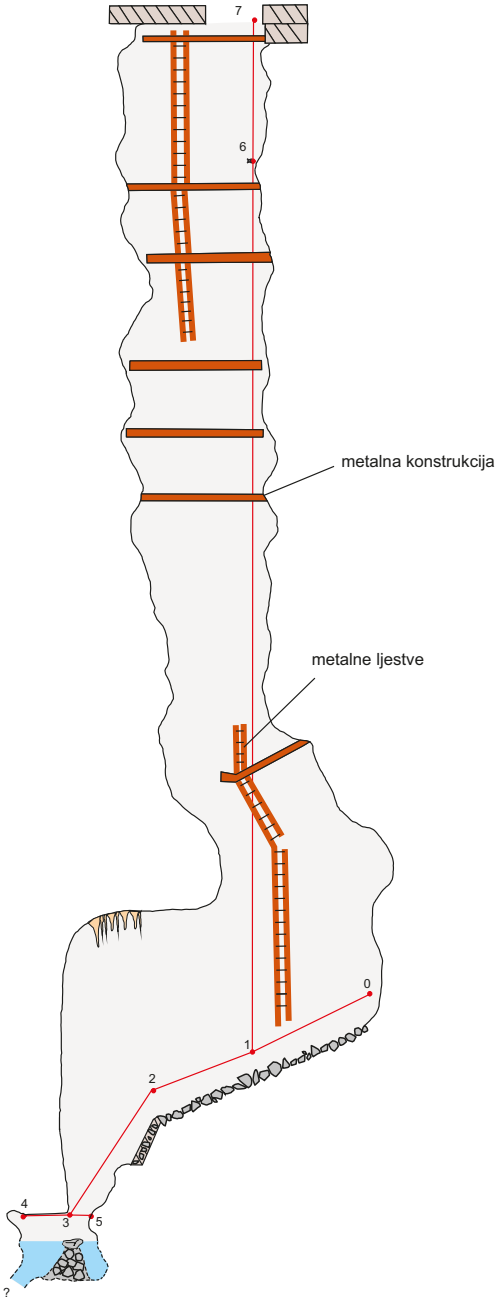

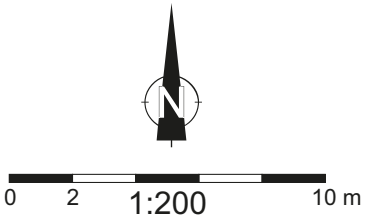

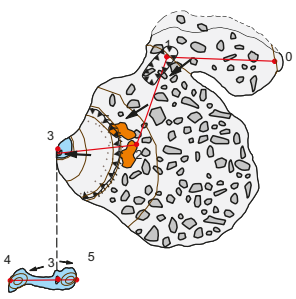

21. Jama u Čušćici

Jednostavna, ali lijepa jama puna sigastih saljeva, dubine 21 m i duljine 40 m nalazi se iznad uvale Čušćica, unutar Parka prirode Telašćica. Ulaz je nastao urušavanjem tankog nadsloja. Nakon ulaza kanal se širi i prostire u smjeru JI - SZ. U sjeverozapadnom odvojku kanala nakon penjanja preko prepreke visine otprilike 3 m nastavlja se kraći kanal bez perspektive daljnjeg napredovanja. Na ulaz u jamu postavljena je armaturna mreža kako ne bi došlo do upadanja ljudi i životinja.

Ime objekta:	Jama u Čušćici
Sinonimi:	Jama u uvali Čušćica
Lokacija:	uvala Čušćica, PP Telašćica
Broj pločice:	07-0066
Godina istraživanja:	2011.
Duljina (m):	40
Dubina (m):	21
Topografski snimio/ mjerio:	Goran Rnjak, Krešimir Prskalo
Udruga:	Hrvatski planinarski klub "Sv. Mihovil", Šibenik; Speleološki odsjek Liburnija PD "Paklenica", Zadar

Jama u Čušćici, ulaz prekriven armaturnom mrežom. Foto: Goran Rnjak

22. Jama u Lučici

Jama u Lučici zapravo je špilja s jamskim ulazom, nastalim urušavanjem nadsloja. Nalazi se na obronku vrha Jovnjak, kraj uvale Lučica u Parku prirode Telašćica. Objekt je dug 45 m, a dubok 21 m. Ulazni dio ima kraći skok gdje je poželjno koristiti uže kao osiguranje, ali tehnička oprema inače nije potrebna. Kanal se strmo spušta i prekriven je stijenama sve do dna gdje se izravna i dno čini finiji sediment. Iz špilje raste smokva, a relativno velik ulaz zarastao je u makiju.

Ime objekta:	Jama u Lučici
Sinonimi:	-
Lokacija:	Jovnjak, uvala Lučica, PP Telašćica
Broj pločice:	07-0067
Godina istraživanja:	2011., 2017.
Duljina (m):	45
Dubina (m):	21
Topografski snimio/ mjerio:	Goran Rnjak, Krešimir Prskalo
Udruga:	Hrvatski planinarski klub "Sv. Mihovil", Šibenik; Speleološki odsjek Liburnija PD "Paklenica", Zadar

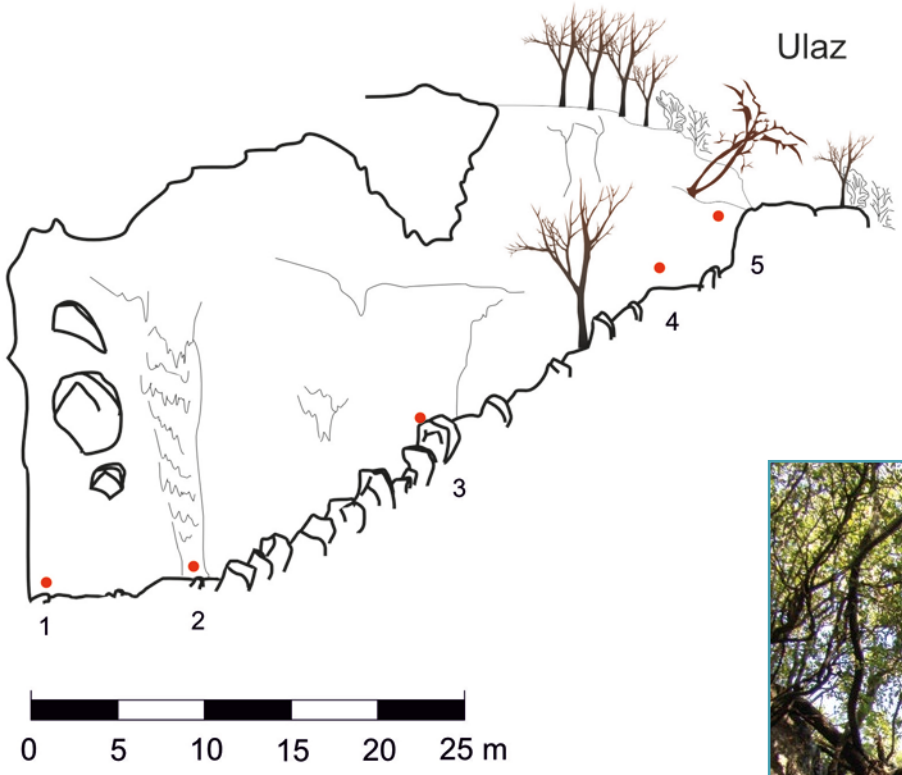

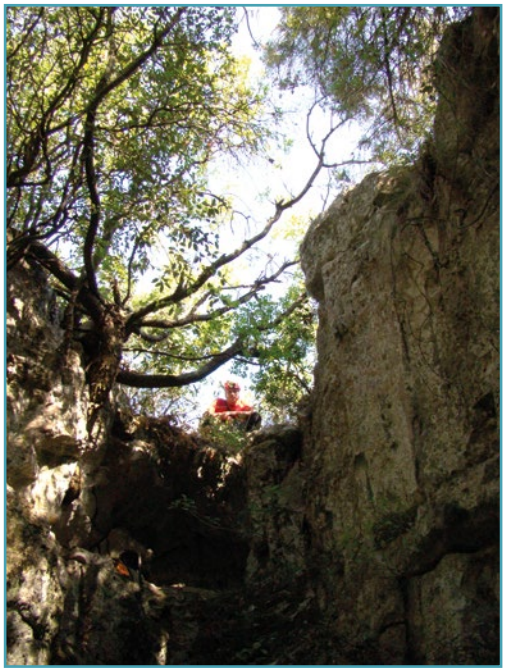

Ulazni dio Jame u Lučici. Foto: Goran Rnjak

23. Jama u uvali Zaboje

Ova se jama nalazi pod morem dvadesetak metara od obale s ulazom na dubini od 14 m, na južnoj strani uvale Zaboje, u blizini Sakaruna. Ima dva ulaza. Gornji se nalazi na „polici“ neposredno prije zida koji se ruši do dubine od 34 m, gdje se nalazi bočni pukotinasti ulaz (izlaz) koji gleda na otvoreno more. Po građi to je jednostavna bunarasta jama dubine 20 m koja se sastoji od jednog vertikalnog kanala.

Ime objekta:	Jama u uvali Zaboje
Sinonimi:	-
Lokacija:	Uvala Zaboje, blizu sela Polje
Broj pločice:	-
Godina istraživanja:	2025.
Duljina (m):	23
Dubina (m):	20
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

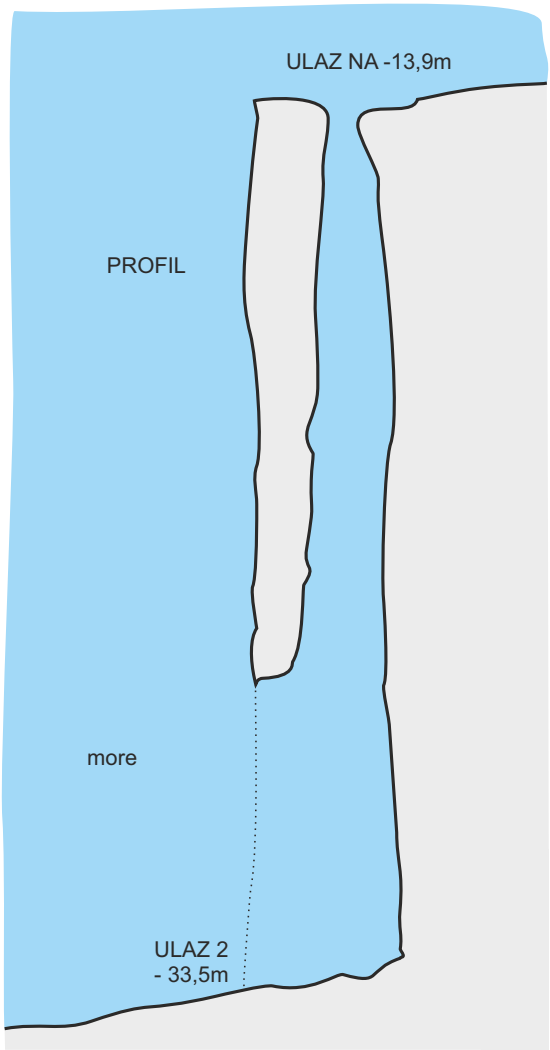

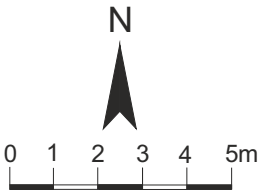

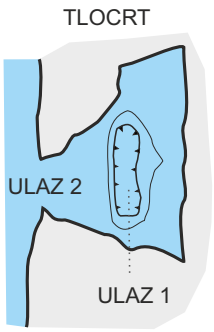

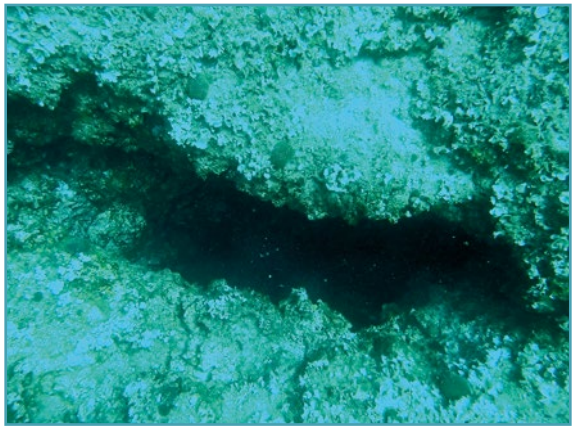

Gornji ulaz u morem potopljenu Jamu u uvali Zaboje.
Foto: Damir Pavelić

24. Jamina

Jamina je jednostavna, uska, potpuno vertikalna bunarasta jama. Od ulaza do vode duboka je 30 m, a pod vodom su speleoronioci došli do dubine od 17 m. Iz navedenog proizlazi da je ova, volumenom mala jama, nakon Velog Badnja drugi najdublji objekt Dugog otoka, s 47 m dubine. Ujedno se radi o najduljoj konstantnoj vertikali na Dugom otoku. Nalazi se sjeverno od mjesta Soline, na sjeverozapadnome dijelu Dugog otoka. Hidrološki gledano Jamina je anhijalina jama, na površini ima slatku vodu, koja prelazi u bočatu i na kraju u morsku vodu. Pod vodom, jama se grana u par kraćih odvojaka, ali svi ubrzo završavaju suženjima kroz koje ronioci ne mogu proći, a na samom se dnu nalaze naslage finog mulja i materijala koji je pao s površine. Dublji slojevi bogati su amonijakom, što ukazuje da nema izražene cirkulacije vode. U jami se gnijezde golubovi, a jako je zanimljiva i u biospeleološkom smislu zbog brojnih nalaza vodene faune.

Ime objekta:	Jamina
Sinonimi:	Golubinka kod Solina
Lokacija:	Soline
Broj pločice:	042-0318
Godina istraživanja:	2024.-2025.
Duljina (m):	49
Dubina (m):	47
Topografski snimio/ mjerio:	Tvrtko Dražina (suhi dio), Damir Pavelić (podvodni dio)
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

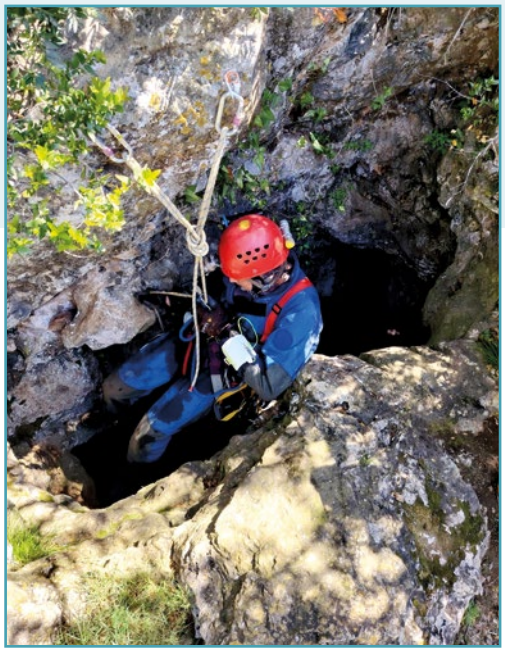

Ulaz u Jaminu. Foto: Tonči Kolić

Vertikalni dio Jamine završava s boćatom vodom. Foto: Tvrtko Dražina

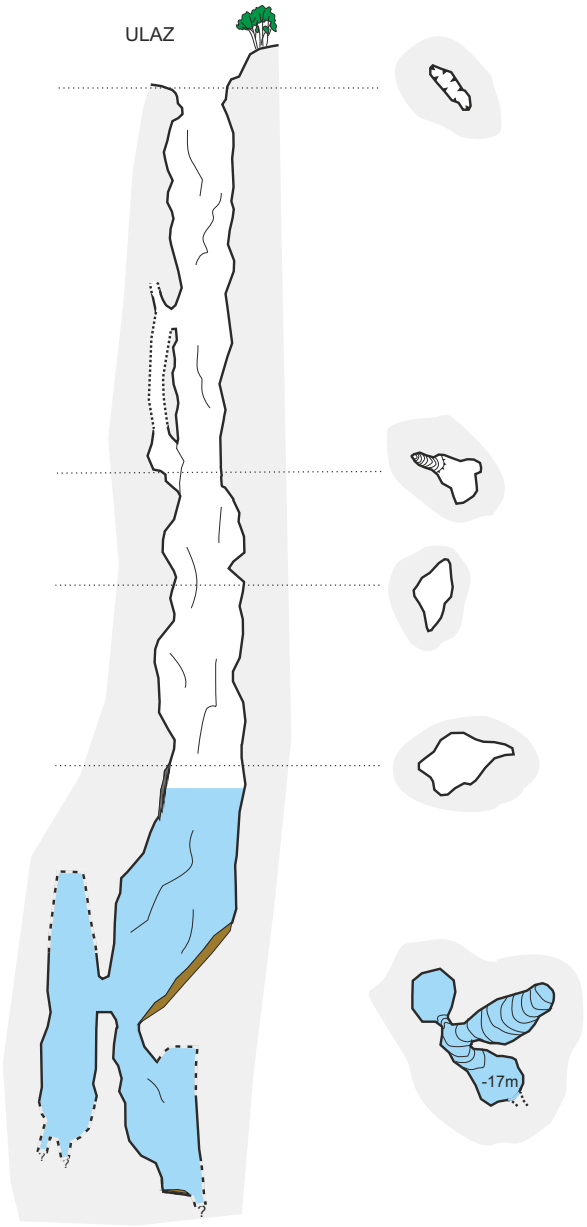

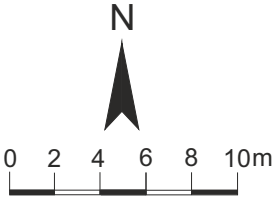

25. Kozja peć

Radi se o jednostavnom speleološkom objektu duljine 24 m, smještenom na pučinskoj strani Luške gore, podno vrha Crljina straža. Ulaz je nastao urušavanjem velike i visoke podzemne dvorane koja danas čini ulazni „amfiteatar“, a danas špilju čini dio navedene dvorane koji je ostao nadsvođen. Zbog velike količine urušenog materijala vjerojatno su zatrpani kanali koji su vodili od te nekadašnje velike dvorane. Na stropu je vidljiva sigovina, a u špilji se nalazi i jedan niži jednostavni kameni zid. Špilja ima arheološki potencijal, u njoj se vrše iskapanja i prisutne su sonde. U Katastar speleoloških objekata špilja je ušla s nazivom Kozja špilja.

Ime objekta:	Kozja peć
Sinonimi:	Kozja špilja
Lokacija:	Crljina straža
Broj pločice:	25-0036
Godina istraživanja:	2019.
Duljina (m):	24
Dubina (m):	7
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Marko Studen
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

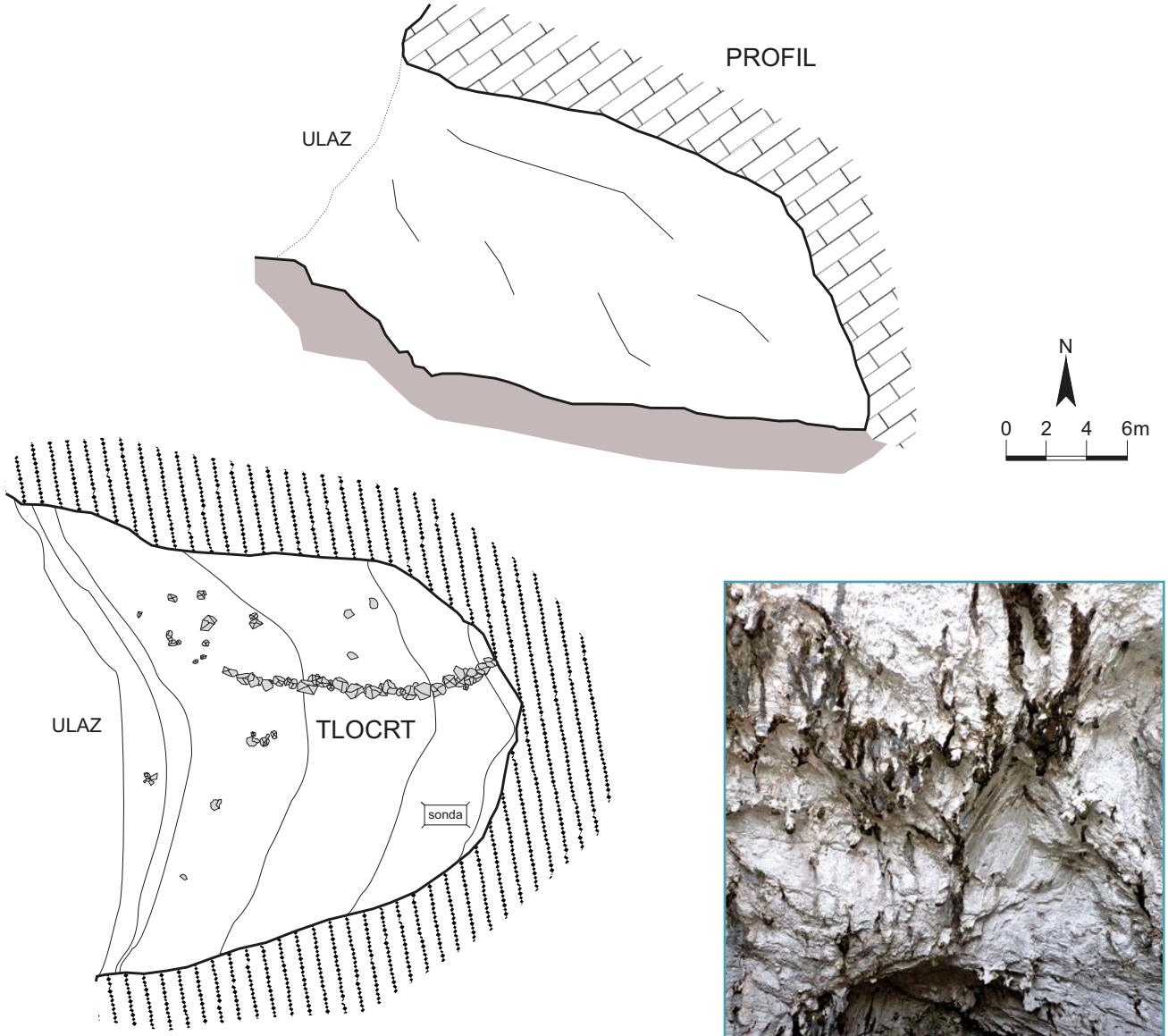

Kozja peć. Foto: Damir Pavelić

26. Kozja soba

Jednostavna mala špilja duljine 11 m, nalazi se na pučinskoj strani Luške gore, između vrhova Smokvica i Vela straža. Sastoji se od manje dvorane i par odvojaka koji su zatrpani materijalom s površine. U odvojcima je prisutna sigovina. Prema vidljivim tragovima služi kao sklonište divljim kozama, pa je tako i dobila ime.

Ime objekta:	Kozja soba
Sinonimi:	-
Lokacija:	Luška gora, Vela Straža
Broj pločice:	042-0327
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	11
Dubina (m):	1,6
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Mikula Frka
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Kozja soba, unutrašnjost. Foto: Damir Pavelić

Kozja soba, ulaz. Foto: Damir Pavelić

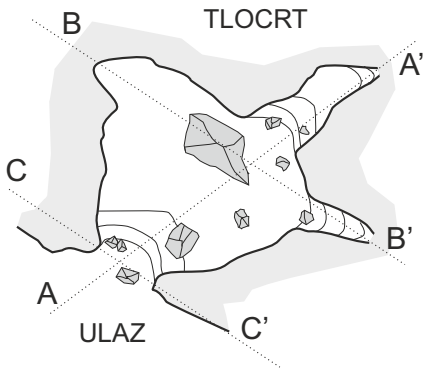

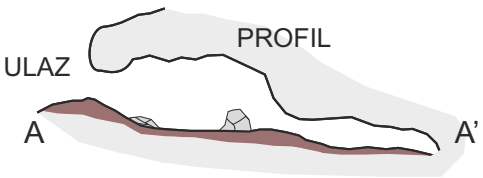

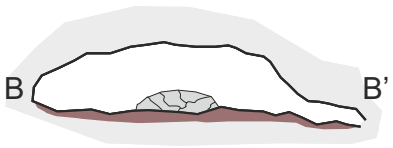

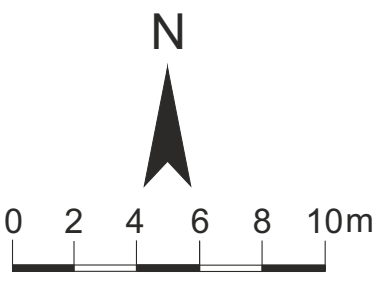

27. Mala pod vidikovcem

Jednostavni vertikalni objekt duljine 8 m nalazi se na strmcu, ispod jednog od vidikovaca blizu uvale Mir. Ulaz je izrazito malo horizontalno provlačenje koje se nalazi 7 m iznad mora. Nakon provlačenja kanal se širi dolje te uvis. Sve stijene unutar objekta prekrivene su sigovinom.

Ime objekta:	Mala pod vidikovcem
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Mir, PP Telašćica
Broj pločice:	-
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	8
Dubina (m):	2
Topografski snimio/ mjerio:	Matej Blatnik
Udruga:	Društvo za raziskovanje jam Ljubljana; Speleološki odsjek PDS "Velebit", Zagreb

Mala pod vidikovcem, ulaz. Foto: Matej Blatnik

TLOCRT

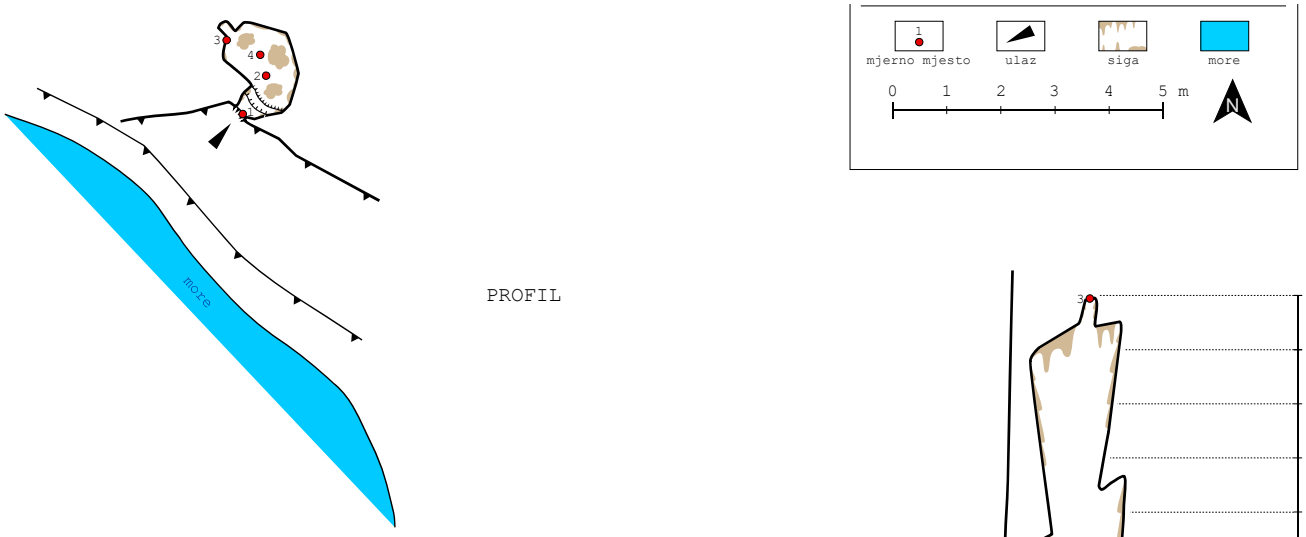

PROFIL

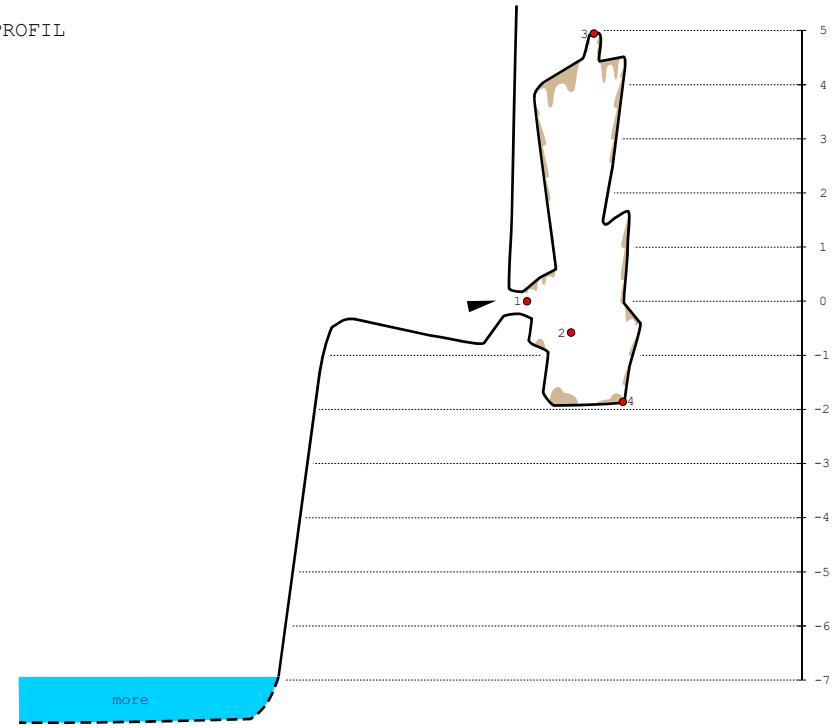

28. Mali Badanj

Mali Badanj koljenasta je jama duljine 50 m i dubine 31 m, koja se nalazi na pučinskoj strani Luške gore, nedaleko poznatijeg i većeg Velog Badnja. Ulaz je nastao urušavanjem nadsloja te su zbog toga odmah na ulaznome dijelu vidljivi speleotemi, prije svega sigasti saljevi i stalagnati, dosta oštećeni erozijom i obrasli algama. Nakon drugog skoka jama preuzima oblik veće dvorane, iz koje dalje u dubinu odlazi jedan relativno širok ali niski odvojak koji je zapunjen nanesenom zemljom i sitnim kamenjem. Ovdje bi eventualno mogla postojati perspektiva napredovanja prokopavanjem. U navedenoj dvorani ima lijepih speleotema, bijelih sigastih saljeva i koraloida.

Ime objekta:	Mali Badanj
Sinonimi:	-
Lokacija:	Luška gora, Vela Straža
Broj pločice:	07-213
Godina istraživanja:	2025.
Duljina (m):	50
Dubina (m):	31
Topografski snimio/ mjerio:	Luka Bogdanić/Ante Bašić
Udruga:	Speleološki odsjek Liburnija PD "Paklenica", Zadar; Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

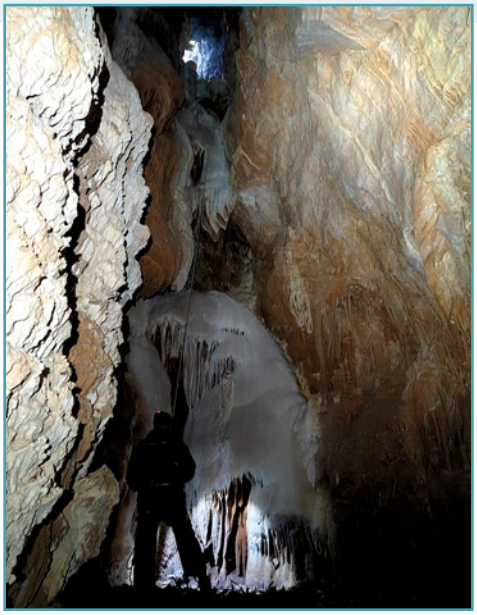

Unutrašnjost jame Mali Badanj.
Foto: Damir Pavelić

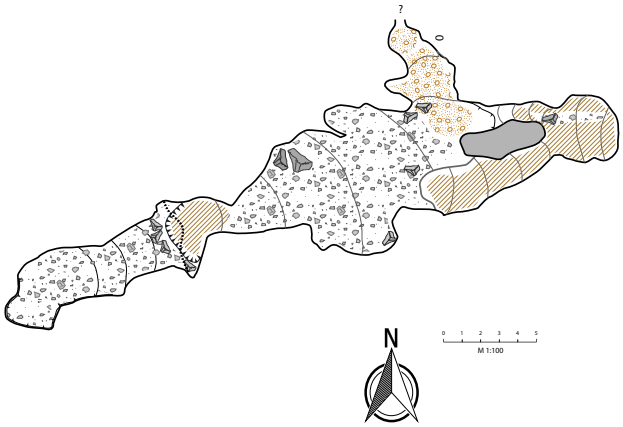

29. Maslovac

Jednostavna mala špilja, iznad uvale Ovča, nedaleko Savra potkapina je duljine 6 m, pregrađena u sklonište za ljude ili stoku na način da je jedan ulaz ozidan u obliku vrata. Drugi ulaz koji se nalazi 1,5 m lijevo zazidan je u potpunosti.

Ime objekta:	Maslovac
Sinonimi:	-
Lokacija:	Ovčja uvala, Savar
Broj pločice:	0025-054
Godina istraživanja:	2019.
Duljina (m):	5,4
Dubina (m):	0
Topografski snimio/ mjerio:	Marko Studen/Damir Pavelić
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

Maslovac, ulaz. Foto: Damir Pavelić

Maslovac, unutrašnjost. Foto: Damir Pavelić

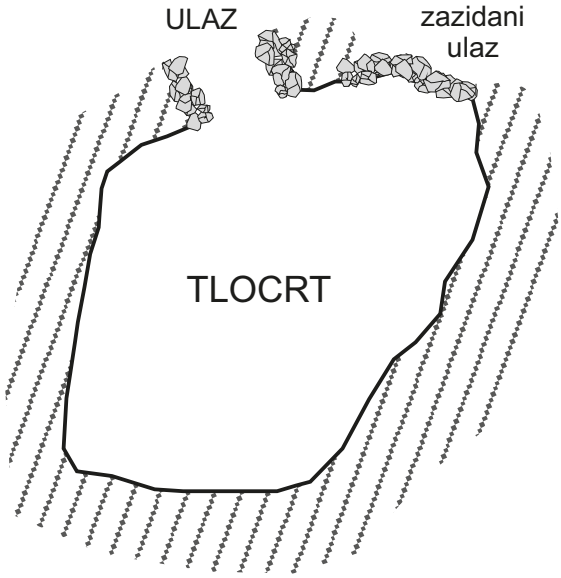

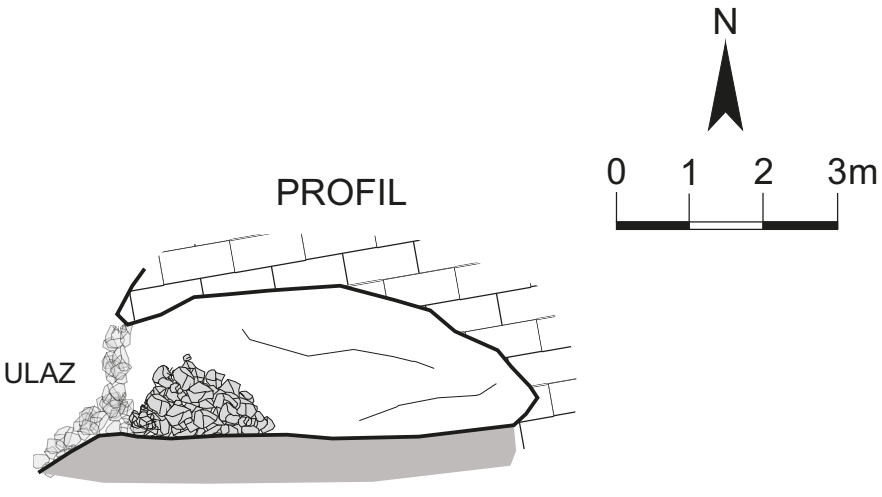

30. Morska špilja kod rta Uplovac

Špilja duljine 39 m nalazi se na rtu Uplovac i ima dva ulaza, od kojih je jedan sjeverni, kopneni, s jezercem ispunjenim morskom vodom koje prelazi u sifon, a južni je ulaz pod morem na dubini od 13 m. Sjeverni ulaz nastao je urušavanjem špiljskog kanala na mjestu tankog nadsloja, a od njega se preplavljeni špiljski kanal naglo ruši do dubine od 14 m, nakon čega je gotovo horizontalan do drugog, podmorskog izlaza. Uz naziv pod kojim je špilja unesena u Katastar, korišteni su i nazivi Jezerce (odnosi se prije svega na sjeverni ulaz) i L špilja (najčešće su ga koristili ronioci koji ovaj objekt često posjećuju; odnosi se na podvodni ulaz, a nastao je zbog karakterističnog oblika kanala).

Ime objekta:	Morska špilja kod rta Uplovac
Sinonimi:	L špilja (s morske strane)
Lokacija:	Rt Uplovac, Brbinj
Broj pločice:	05-1094
Godina istraživanja:	2023. (nad morem); 2025. (pod morem)
Duljina (m):	39
Dubina (m):	16
Topografski snimio/ mjerio:	Gorana Perić/Luka Ivančić (nad morem); Damir Pavelić (pod morem)
Udruga:	Speleološki odsjek PDS "Velebit", Zagreb; Speleološka udruga "Estavela", Kastav; Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Kopneni ulaz u Morsku špilju kod rta Uplovac (L špilja). Foto: Luka Ivančić

Morska špilja kod rta Uplovac (L špilja), ulaz pod morem. Foto: Damir Pavelić

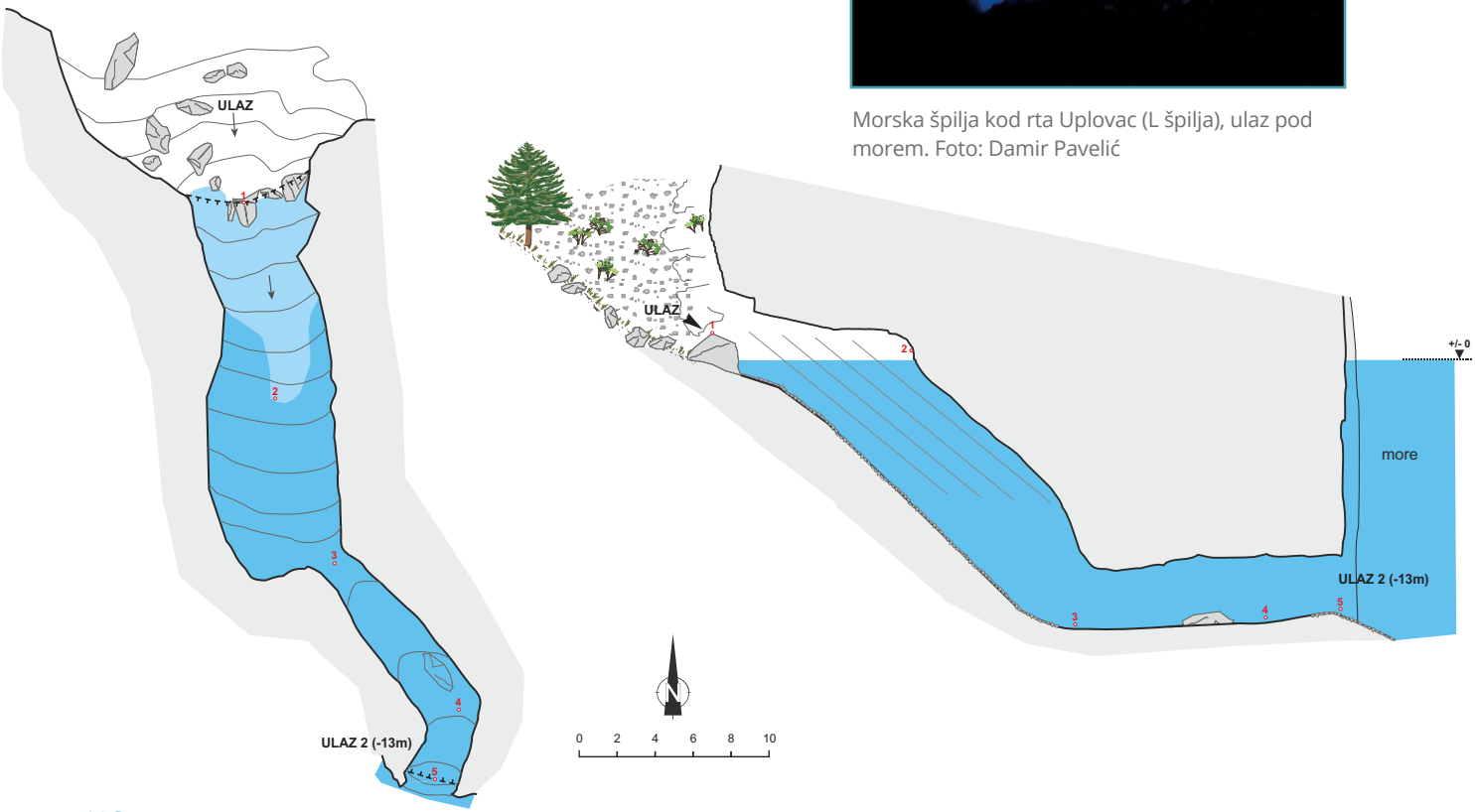

31. Moruzgvača u uvali Južni Vavošćak

Ova zanimljiva špilja s dva ulaza nalazi se kod uvale Južni Vavošćak, nedaleko uvale Brbišćice. Navedeno područje, do rta Uplovac, područje je s najvećom pojavnošću speleoloških objekata na cijelom Dugom otoku. Uz naziv ovoga objekta pod kojim je unesen u Katastar speleoloških objekata, može se naći i pod nazivima Prolaz Zala draga i Tunel špilja. Špilja je ukupne duljine 74 m, sjeverozapadni se ulaz nalazi na samoj obali, nad morem je, i nakon otprilike 5 m u manjoj započinje uski plitki sifon dubine dna do 3 m. Nakon 10-ak m izranja se u djelomično suhi kanal duljine otprilike 25 m, u kojemu su prisutni i lijepi speleotemi, prije svega stalaktiti i saljevi. S obzirom da se špilja pruža gotovo horizontalno i otprilike je na morskoj razini, na par mjesta pojavljuju se i manji zračni džepovi. Ostatak je špilje morem preplavljeni ravni kanal do jugoistočnog izlaza koji je potpuno potopljen, dubine dna na 6 m.

Ime objekta:	Moruzgvača u uvali Južni Vavošćak
Sinonimi:	Tunel špilja, Prolaz Zala draga
Lokacija:	Uvala Južni Vavošćak, Brbinj
Broj pločice:	05-1100
Godina istraživanja:	2024. (nad morem); 2025. (pod morem)
Duljina (m):	75
Dubina (m):	7
Topografski snimio/ mjerio:	Dino Grozić (nad morem); Damir Pavelić (pod morem)
Udruga:	Speleološki odsjek PDS "Velebit", Zagreb; Speleološka udruga "Estavela", Kastav; Speleološki odsjek Liburnija PD "Paklenica", Zadar (nad morem); HBSD (pod morem)

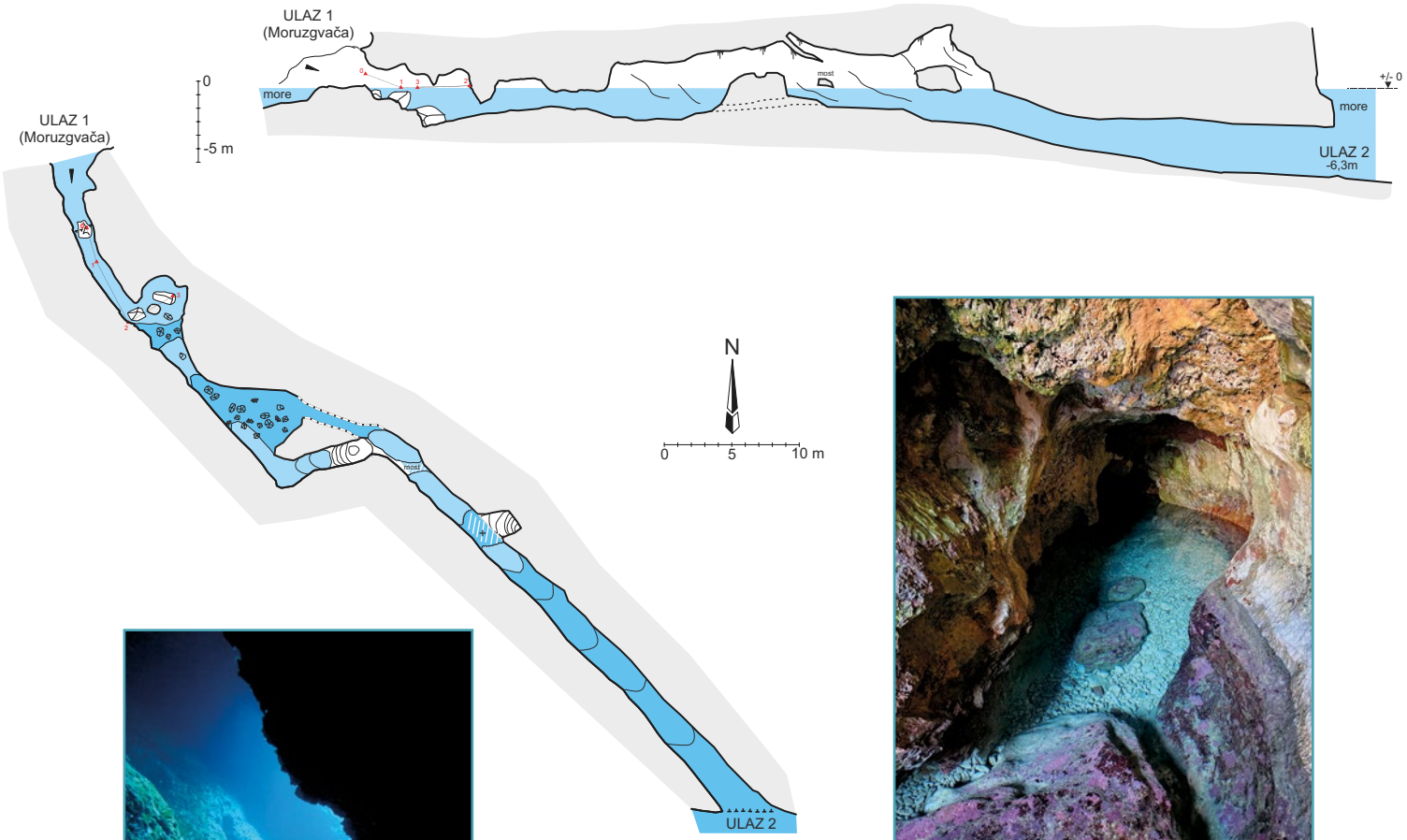

Kopneni ulaz u Moruzgvaču u uvali Južni Vavošćak (Prolaz Zala draga; Tunel špilja).
Foto: Luka Ivančić

Morski ulaz u špilju Moruzgvača u uvali Južni Vavošćak (Prolaz Zala draga; Tunel špilja).
Foto: Damir Pavelić

32. Na Svi Sveti dan

Jednostavna špilja s jamskim ulazom, duljine 24 m i dubine 15 m, nalazi se južno od vrha Smokvica na Luškoj gori. Uže je potrebno na skoku, kao osiguranje u samo prva tri metra, a dalje se može slobodno kretati bez tehničke opreme. Završava zatrpana sedimentom i urušenim stijenama. Otprilike oko sredine špilje, s lijeve strane, nalazi se dimnjak visine oko 8 m, ali on ne izlazi na površinu.

Ime objekta:	Na Svi Sveti dan
Sinonimi:	-
Lokacija:	Luška gora, Luka
Broj pločice:	042-0326
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	24
Dubina (m):	15
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Mikula Frka
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

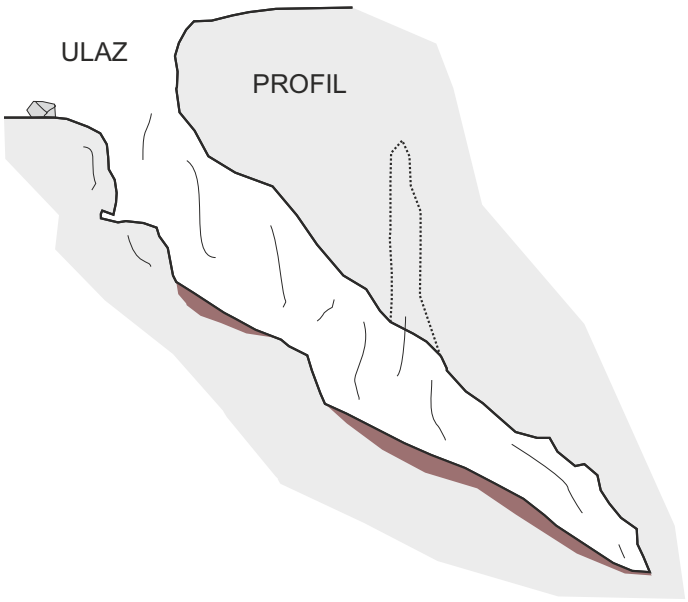

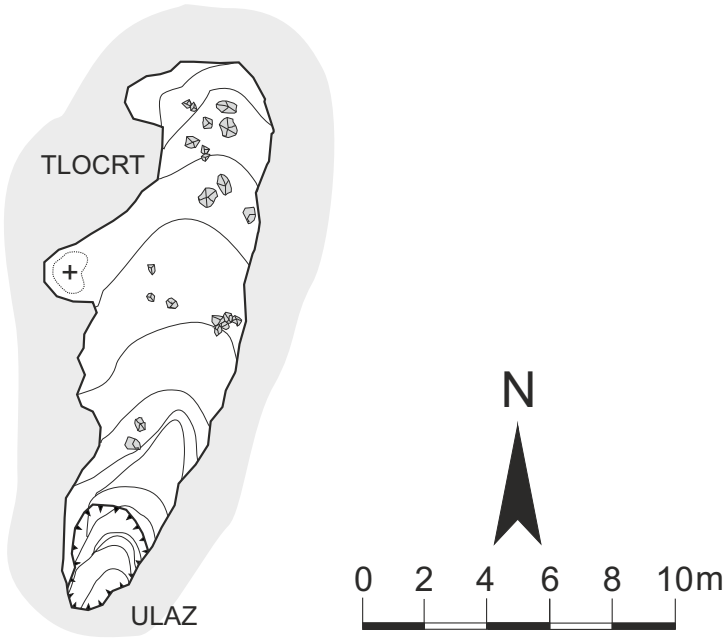

Na Svi sveti dan, ulaz. Foto: Damir Pavelić

Na Svi sveti dan, unutrašnjost.
Foto: Damir Pavelić

33. Nima, nima vode

Ovaj je objekt jednostavna špilja duljine 36 m koja je formirana u pukotini koja se proteže u smjeru slojeva JI-SZ. Nalazi se na pučinskoj strani otoka, kod rta i uvale Zaglavić, nasuprot naselja Luka i Žman. Ima plići jamski ulaz od oko 4 m dubine, koji je zapravo točka na kojoj se strop kanala urušio zbog tankog nadsloja. Zbog navedenog špilja ima dva kraka koji su znatno veće visine nego širine. Oba kanala, tj. kraka ove špilje obilno su zasigana na svojim bokovima i završavaju suženjima koja su također zatvorena sigovinom i saljevima. Iako se radi o maloj špilji, atraktivnom je čini bogatstvo neoštećenih špiljskih ukrasa koji se protežu cijelom visinom kanala, posebno se to odnosi na dulji, sjeverniji krak.

Ime objekta:	Nima, nima vode
Sinonimi:	-
Lokacija:	Uvala Zaglavić, vanjska strana otoka na razini Žmana
Broj pločice:	042-0363
Godina istraživanja:	2025.
Duljina (m):	36
Dubina (m):	9
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Mikula Frka
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Jamski ulaz u špilju Nima, nima vode.
Foto: Damir Pavelić

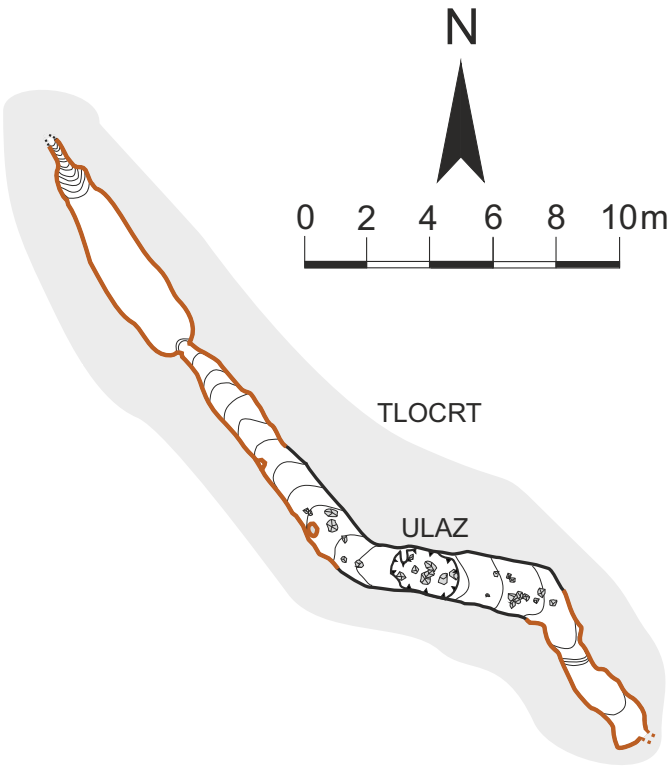

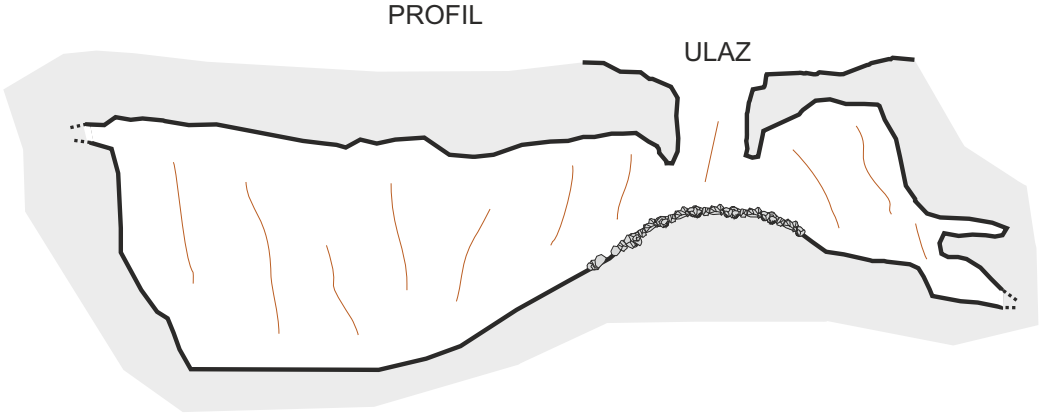

34. Pećina Luka

Jednostavna špilja duljine 13 m, formirana u podnožju visokih okomitih stijena u uvali Pećina nedaleko mjesta Luka. Na ulazu se nalazi pregradni zid visine do 1 m. U špilji se vide tragovi vatre – čađa na stropu. Na ulaznome dijelu dovoljno je visoka za stajanje, ali kasnije prelazi u dva uža i niska odvojka koji završavaju zatrpani sedimentom.

Ime objekta:	Pećina Luka
Sinonimi:	-
Lokacija:	Luka
Broj pločice:	0025-057
Godina istraživanja:	2019.
Duljina (m):	13
Dubina (m):	0,7
Topografski snimio/ mjerio:	Marko Studen/Damir Pavelić
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

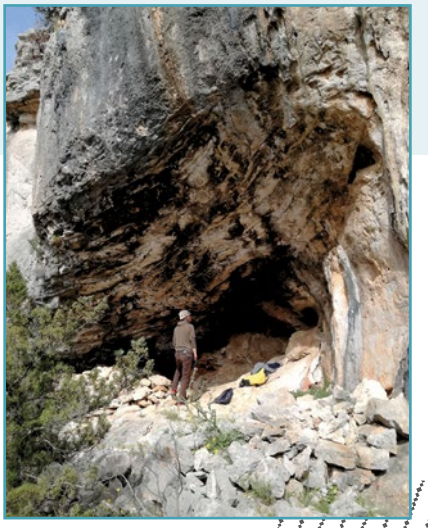

Pećina Luka, ulaz.
Foto: Damir Pavelić

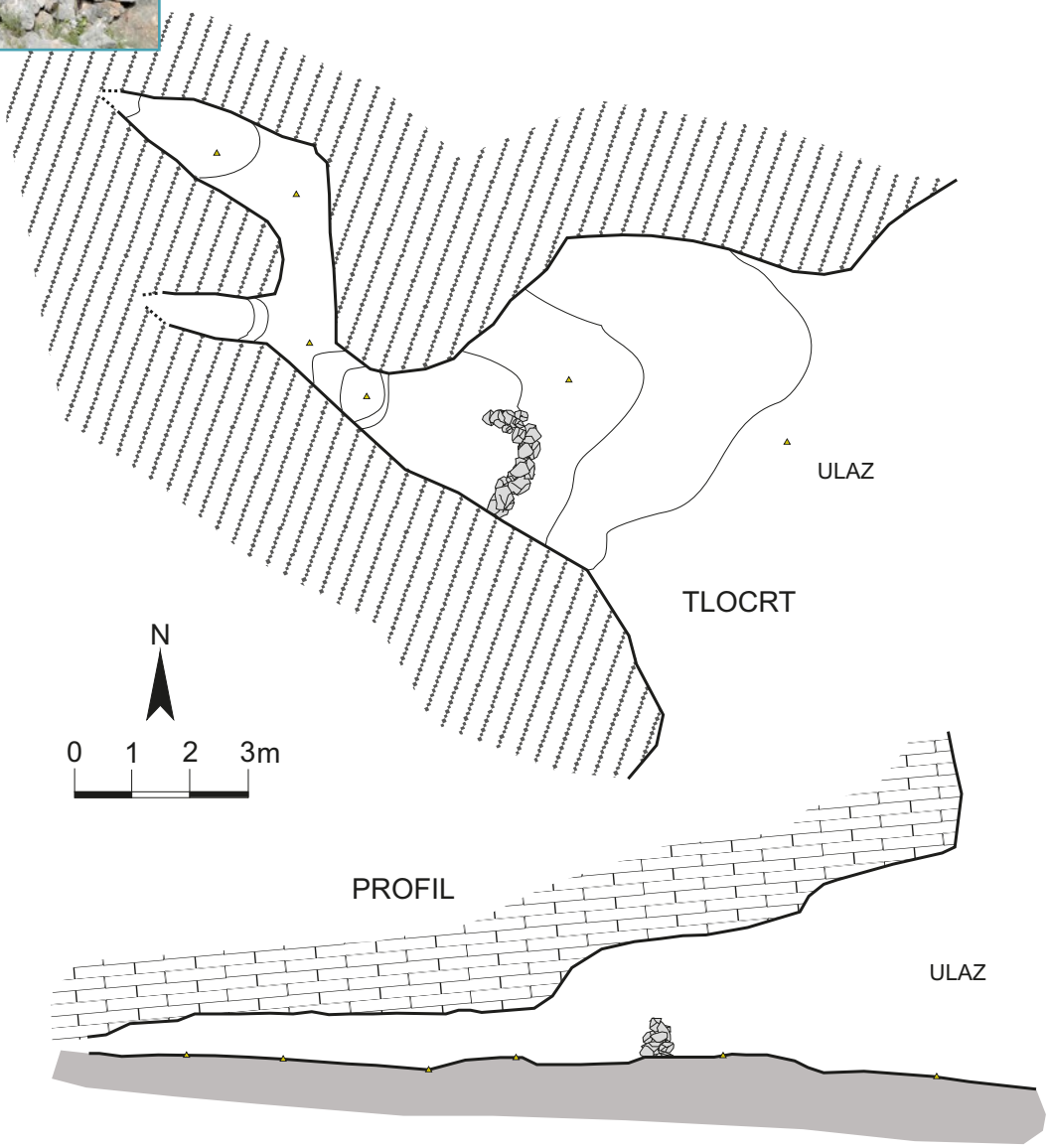

35. Petnica

Petnica je objekt koji se nalazi u zaleđu istoimene uvale. To je jednostavna špilja ukupne duljine 26 m. Špilja se sastoji od jedne dvorane, uz bočni manji kanal koji izlazi prema površini, ali se čovjek njime ne može probiti. Formirana je u breči, a u njoj se nalazi i prezid s prolazom koji je vjerojatno služio kao ograda za stoku. Relativno je visoka, visine do 6 m, za razliku od sličnih objekata na otoku koji su često niski. U njoj se na par mjesta nalaze stariji kozji kosturi. Zbog položaja i karakteristika moguće je da je u prošlosti korištena i kao sklonište ili boravište ljudi, tako da vjerojatno ima arheološki potencijal.

Ime objekta:	Petnica
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Petnica, Brbinj
Broj pločice:	042-0337
Godina istraživanja:	2025.
Duljina (m):	26
Dubina (m):	4
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Tvrtko Dražina
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Petnica, ulaz. Foto: Damir Pavelić

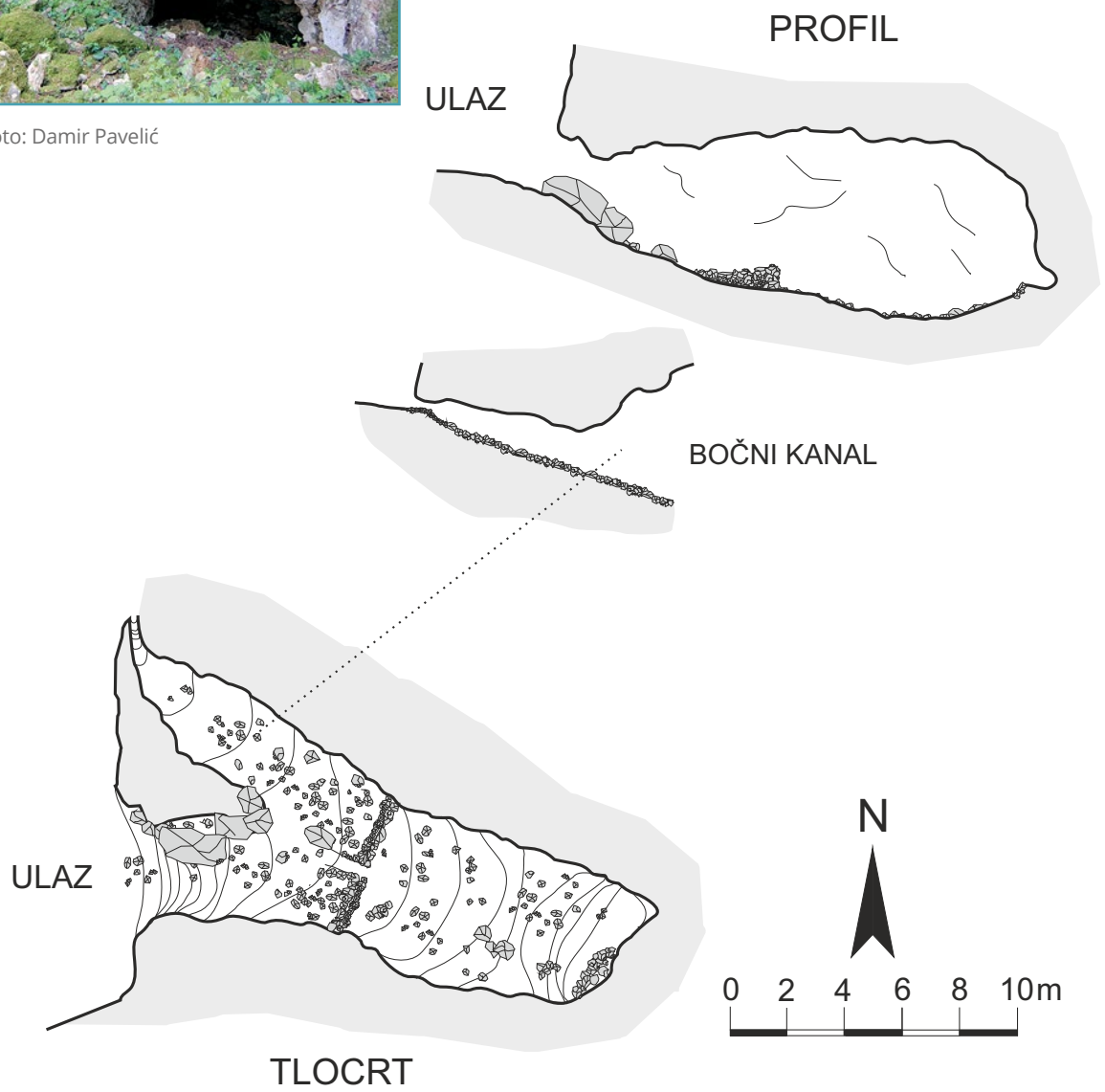

36. Podslotinjak

Ovaj je objekt koljenasta jama duljine 45 m i ukupne dubine 14 m, a nalazi se uz cestu između naselja Žman i Zaglav. Ulazni dio jame mali je vertikalni skok od 5 m, nakon kojega se jama grana u manji bočni kanal i u kanal koji počinje s vertikalnim skokom od 7 m. Taj se dio jame nastavlja kao visoka pukotina, koja je potpuno zasigana. Iako nije velika dimenzijama, Podslotinjak je atraktivni objekt zbog bogatstva sigovine u glavnom kanalu, a značajan je i u biospeleološkom smislu.

Ime objekta:	Podslotinjak
Sinonimi:	-
Lokacija:	Žman
Broj pločice:	042-0209
Godina istraživanja:	2017.
Duljina (m):	45
Dubina (m):	14
Topografski snimio/ mjerio:	Kristijan Cindrić/Tvrtko Dražina
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

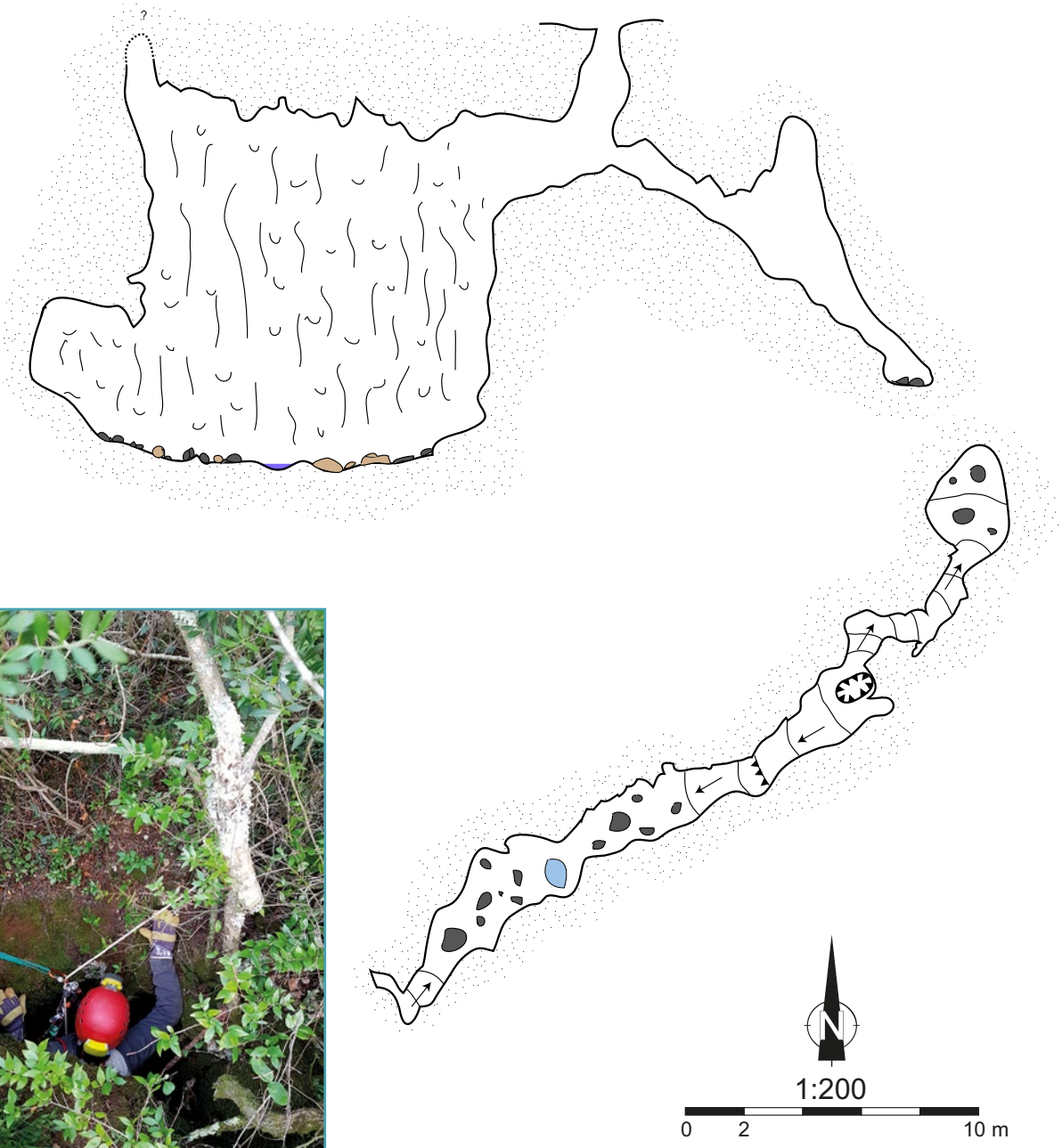

Podslotinjak, ulaz. Foto: Lea Ružanović

37. Ponoćna premijera

Ponoćna premijera kaverna je duljine 18 m i dubine 9 m koja je otkrivena, tj. otvorena prilikom izgradnje otočke ceste, otprilike na pola puta između naselja Savar i Luka. Ima jamski ulaz za koji je preporučljivo korištenje tehničke opreme, a u cijelosti se sastoji od jednog uskog, dugog i visokog kanala. Kanal je djelomično zasigan, a na ulaznome dijelu i zarušen sitnijim kamenjem.

Ime objekta:	Ponoćna premijera
Sinonimi:	-
Lokacija:	Zala draga
Broj pločice:	01-460
Godina istraživanja:	2017.
Duljina (m):	18
Dubina (m):	9
Topografski snimio/ mjerio:	Stipe Maleš/Goran Rnjak
Udruga:	Speleološki odsjek HPD "Željezničar", Zagreb

Ulaz u Ponoćnu premijeru.
Foto: Goran Rnjak

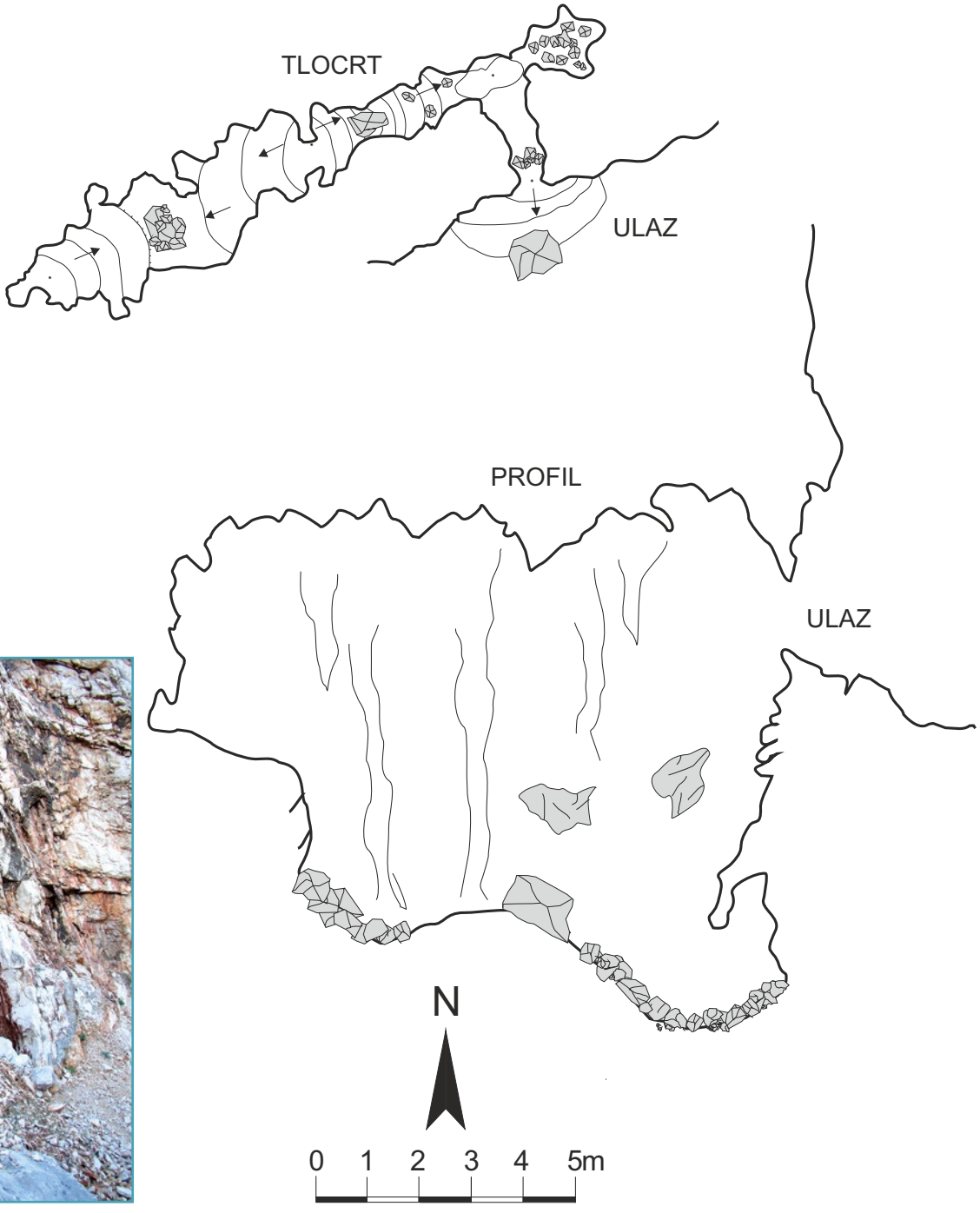

38. Remetina pećina

Ova mala špilja (potkapina) duga je tek 7 m i čini ju jedna prostorija iz koje se strmo uzdiže dimnjak.

Nalazi se na strmcima u neposrednoj brzini Grpašćaka i teško je uočljiva zbog zaklonjenosti stijenom. Pristup do nje moguć je samo uskom stazicom, pa je korištena za skrivanje u ratnim i ostalim težim razdobljima povijesti. Prema predaji u njoj je nekada živio pustinjak (eremit) – otuda joj i ime.

Ime objekta:	Remetina pećina
Sinonimi:	-
Lokacija:	Grpašćak, PP Telašćica
Broj pločice:	03-0826
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	17
Dubina (m):	1
Topografski snimio/ mjerio:	Goran Rnjak
Udruga:	Hrvatski planinarski klub "Sv. Mihovil", Šibenik; Geonatura, Zagreb

Položaj Remetine pećine u Stenama podno Grpašćaka. Foto: Goran Rnjak

Remetina pećina, pogled iz špilje prema otvorenom moru. Foto: Goran Rnjak

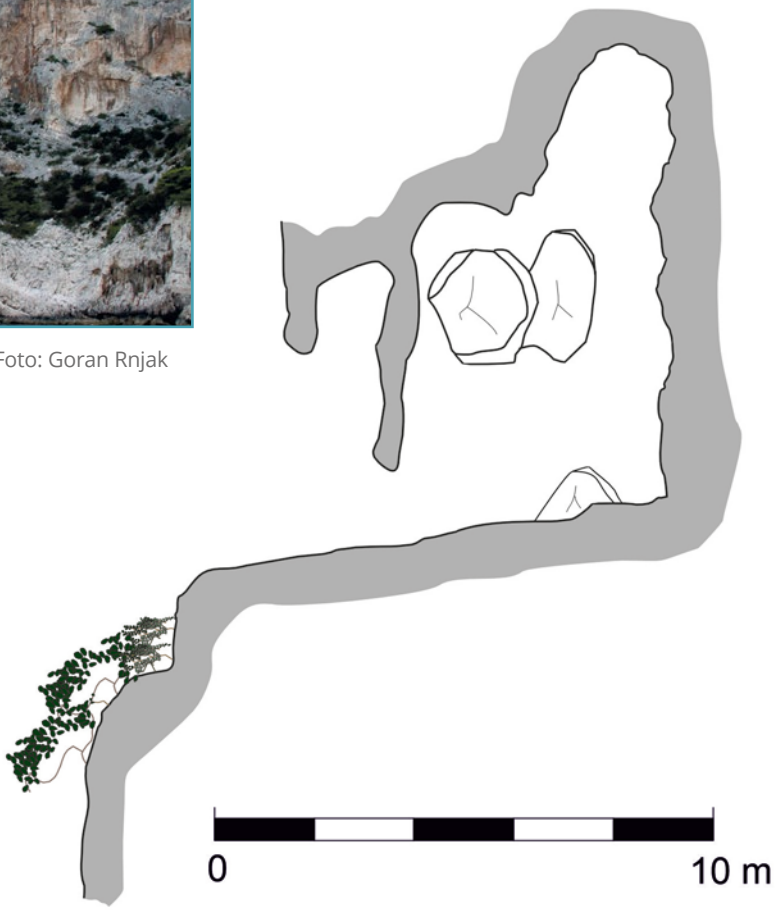

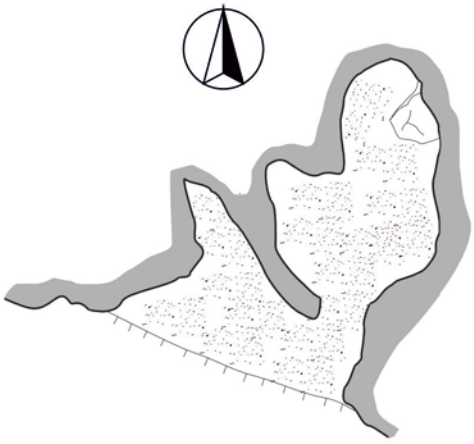

39. Strašna peć

Ime objekta:	Strašna peć
Sinonimi:	-
Lokacija:	Savar
Broj pločice:	0025-055
Godina istraživanja:	2006.
Duljina (m):	91
Dubina (m):	27
Topografski snimio/ mjerio:	Alan Kovačević/Damir Pavelić
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

Donedavno najpoznatiji speleološki objekt na Dugom otoku i jedina špilja koja je turistički uređena za posjetitelje, prvi se put spominje 1898. godine u zadarskom listu „Il Dalmata“, a od 1900. godine, kad je otvorena na inicijativu prvog hrvatskog speleološkog društva „Liburnija“, počinju je posjećivati brojni posjetitelji. Zbog ratova i raznih okolnosti bila je otvarana pa nanovo zaboravljena, sve do 2007. godine. Tada je ponovo otvorena za posjetitelje, pod vodstvom koncesionara Vladimira Šarunića iz Savra, a na temelju istraživanja i pripreme koje je 2006. godine provelo društvo „Dinaridi“ – Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena iz Zagreba. Radi se o špiljskom objektu ukupne duljine 91 m, koji se generalno gledajući sastoji od jedne jako velike dvorane i jedne manje u nastavku, a ulaz u objekt zapravo je zarušeni rub najveće dvorane na mjestu najtanjeg nadsloja. Vertikalna razlika, tj. dubina objekta je 27 m. Prepuna je speleotema velikih dimenzija, pri čemu se posebno ističu veliki stalagnati, saljevi i stalaktiti, koji su u ulaznome dijelu izloženi svjetlosti pa su prekriveni slojem alga i mahovina. U špilji je vidljiva i tektonska djelatnost pa se po cijelom objektu nalazi velik broj srušenih velikih speleotema i kamenja koje je palo sa stropa. Zbog navedenoga cijela špilja predstavlja veliki labirint s brojnim odvojcima, upitnicima, provlačenjima... Međutim, do sada nije nađen potencijalni prolaz u neke nove kanale ili etaže jer sve završava suženjem, zarušenim materijalom ili saljevima. Špilja je zanimljiva u biospeleološkim i arheološkom smislu te je predmet istraživanja na tim područjima. Strašna peć izuzetno je atraktivni objekt za posjetu, preporučljiva kako speleolozima tako i ostalim posjetiteljima otoka jer je turistički uređena i za posjetu nije potrebna nikakva tehnička oprema, ni rasvjeta. Na ulazu se nalazi metalna ograda, a za posjete je otvorena u ljetnim mjesecima. Izvan sezone moguće je, primjerice za grupe posjetitelja, posjetu dogovoriti s koncesionarom.

Strašna peć, ulaz. Foto: Damir Pavelić

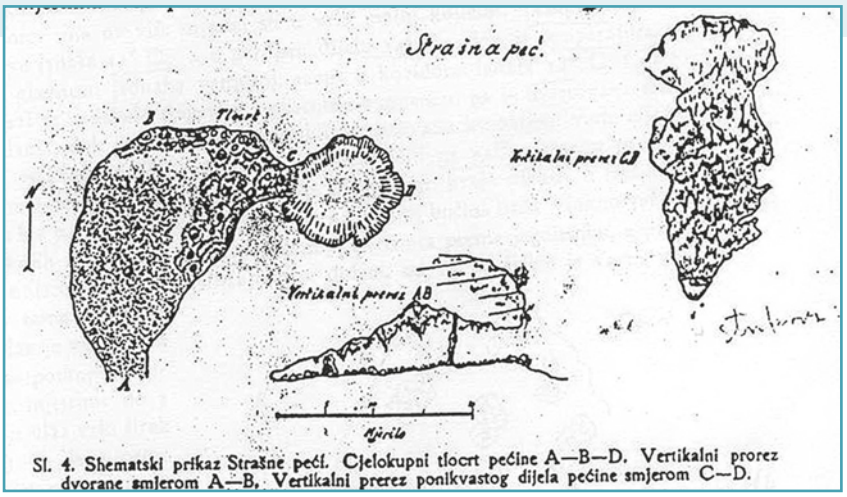

Sl. 4. Shematski prikaz Strašne peći. Cjelokupni tlocrt pećine A—B—D. Vertikalni prorez dvorane smjerom A—B. Vertikalni prerez ponikvastog dijela pećine smjerom C—D.

Topografski nacrt Strašne peći iz 1930. godine, autor: Josip Poljak.

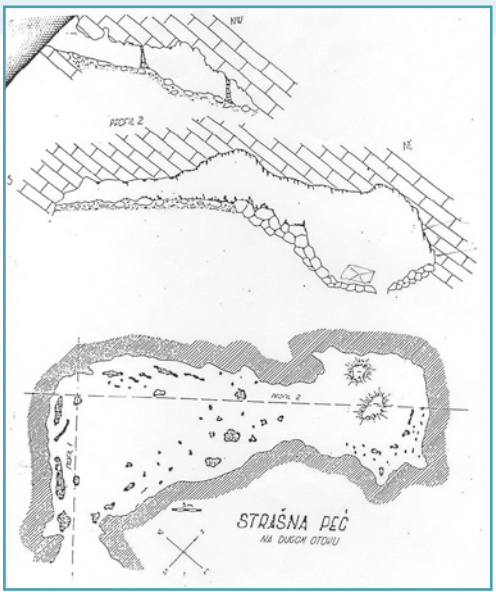

Topografski nacrt Strašne peći iz 1953. godine, autor: Mirko Malez.

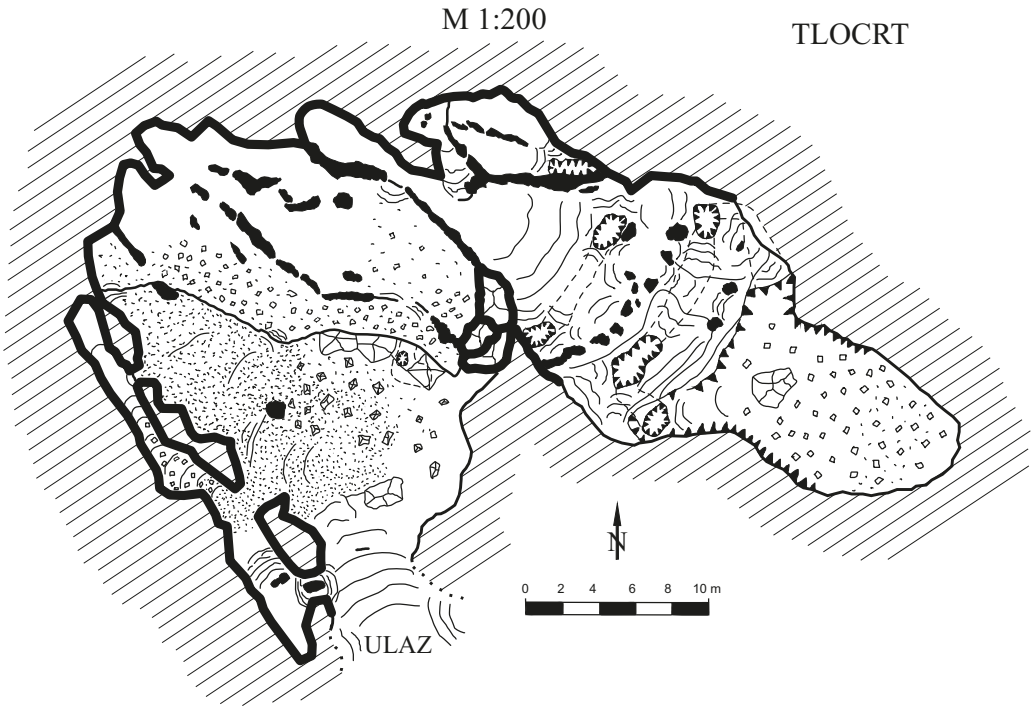

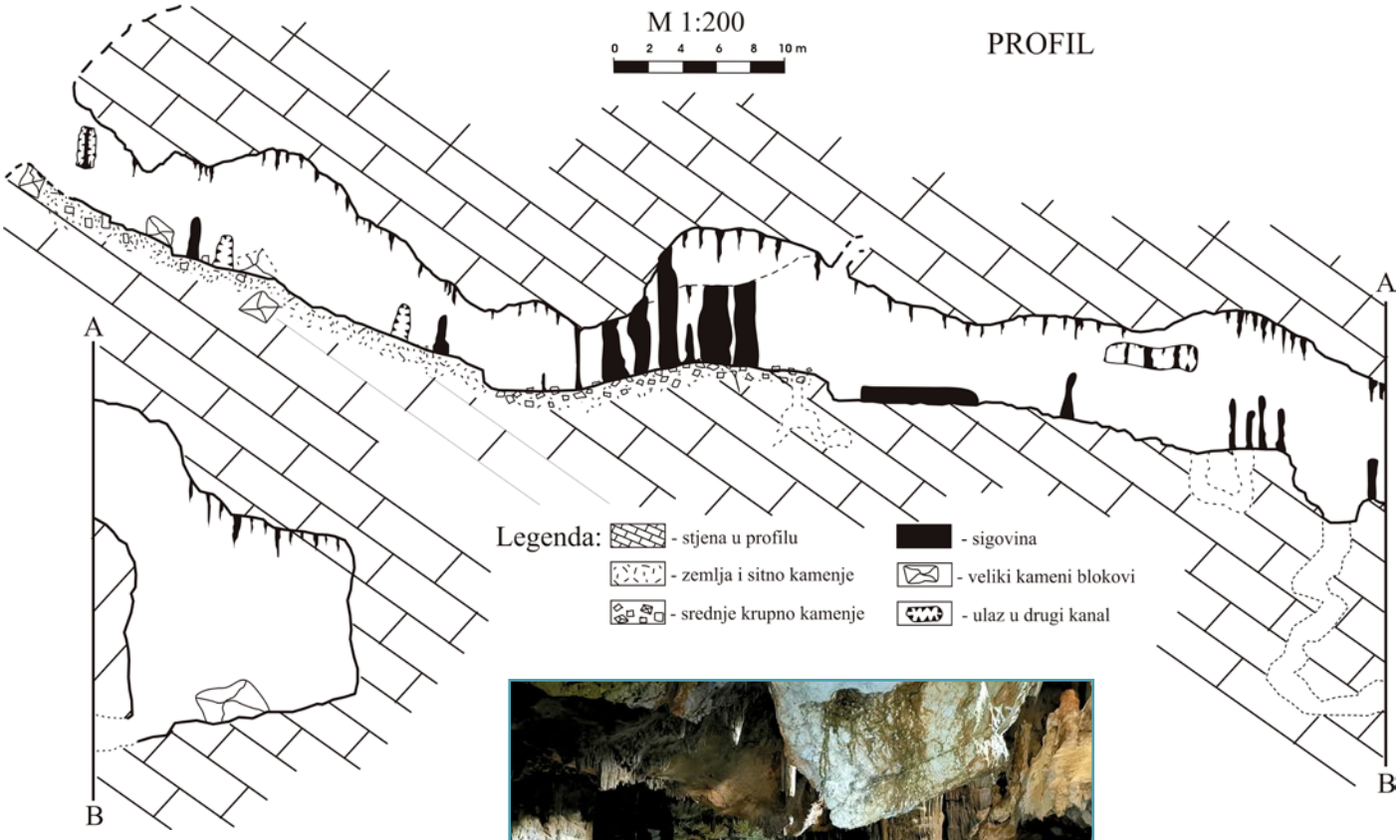

Strašna peć, unutrašnjost. Foto: Damir Pavelić

40. Stržna

Jednostavna, izrazito vertikalna jama ukupne dubine 24 m ime je dobila po obližnjoj uvali. Ulazna vertikala dubine je 19 m, a na dnu se bočno nastavlja pukotinski kanal u kojemu se nalazi jezerce povezano s obližnjim morem, u kojemu je kombinacija boćate i morske vode. Iznad vodenog dijela nalazi se jedan uski, visoki dimnjak koji seže skoro do površine. U jami se nalazi i mali sifon koji je preronjen, međutim nakon njega dolazi se samo do jednog manjeg proširenja s vlastitim dimnjakom. Nastavak napredovanja zapriječen je sedimentom; muljem i granjem. Ova anhijalina jama, iako mala dimenzijama, jako je zanimljiva u biospeleološkom smislu.

Ime objekta:	Stržna
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Stržna, Savar
Broj pločice:	0025-057
Godina istraživanja:	2021
Duljina (m):	38
Dubina (m):	24
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

Stržna, ulaz. Foto: Damir Pavelić

Stržna, unutrašnjost. Foto: Viktorija Vlašić

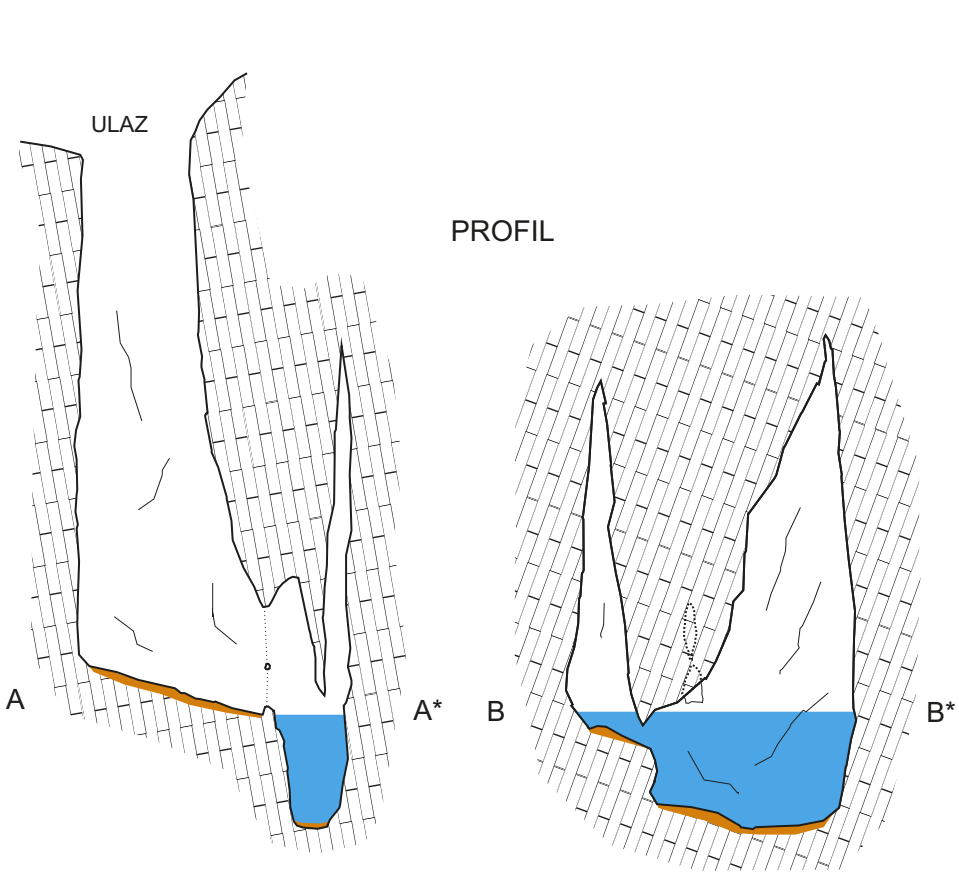

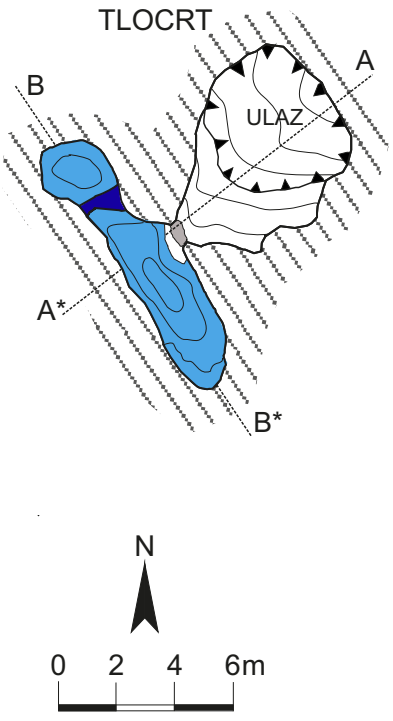

41. Šipnatica

Ova jednostavna jama nalazi se na pola puta između uvale Šipnatica i ceste. Ulaz je nadsvođen, pa iz daljine podsjeća na špilju, a tako je i označena na topografskoj karti. Njezina je dubina 13 m, a duljina 24 m. Jamska vertikala podijeljena je u dva dijela jednim manjim koljenom. Pri tome, od ulaza pa do skoka, preko koljena, u drugi, strmiji dio, cijela podloga predstavlja jedan veliki stari saljev. Dno je prostrano, ali je zatrpano urušenim materijalom, stoga nije vidljiva daljnja perspektiva. Na stropu i bočnim stijenama kanala prisutni su speleotemi.

Ime objekta:	Šipnatica
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Šipnatica
Broj pločice:	0025-059
Godina istraživanja:	2019.
Duljina (m):	24
Dubina (m):	13
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Marko Studen
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

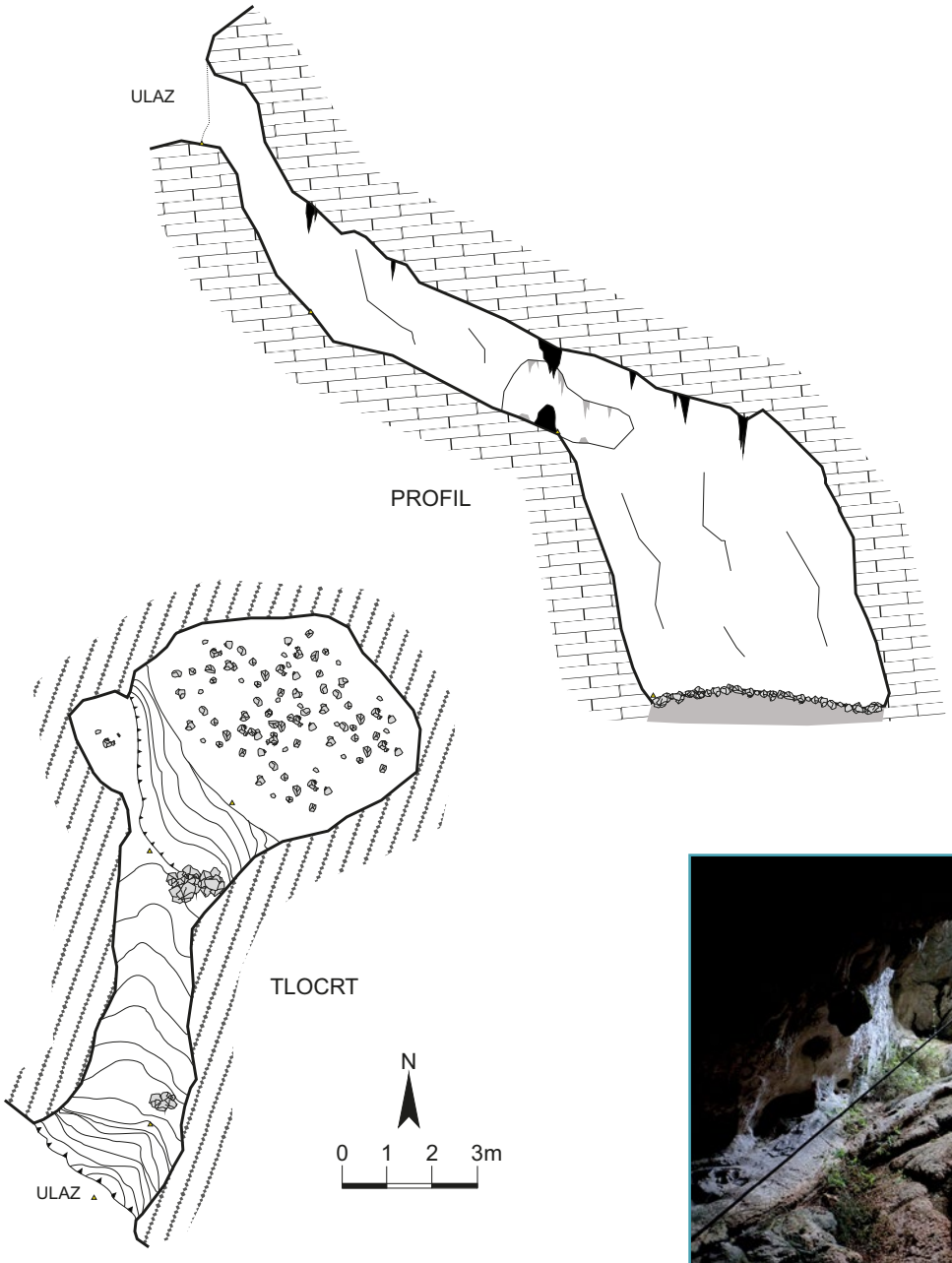

Šipnatica, ulazni vertikalni dio. Foto: Damir Pavelić

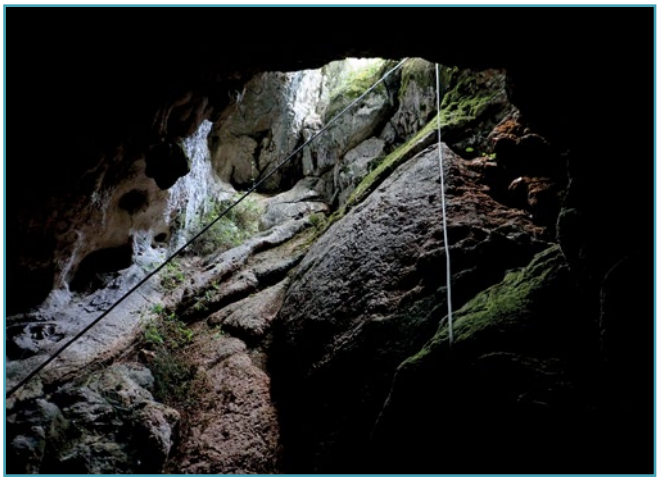

Šipnatica, ulazni vertikalni dio. Foto: Damir Pavelić

42. Špilja na Koženjaku

Ova mala špilja nalazi se na brdu Koženjak u blizini mjesta Sali, nedaleko od kopnenog ulaza u PP Telašćica. To je jednostavan horizontalni objekt, potkapina duljine 9 m i visine tek 0,8 – 1,5 m. Ima dva mala otvora, dok je glavni ulaz jedini uočljiv izvana, iako i on teško, zbog dimenzija i makije. Tlocrtno se radi o jednom jednostavnom zajedničkom prostoru uz manje stijene i kamenje po podu.

Ime objekta:	Špilja na Koženjaku
Sinonimi:	Špilja pod Koženjak
Lokacija:	Koženjak, Sali
Broj pločice:	05-1096
Godina istraživanja:	2023.
Duljina (m):	9,4
Dubina (m):	0,4
Topografski snimio/ mjerio:	Dora Troha/Lovel Kukuljan
Udruga:	Speleološki odsjek PDS "Velebit", Zagreb; Speleološka udruga "Estavela", Kastav; Speleološki odsjek Liburnija PD "Paklenica", Zadar

Špilja na Koženjaku, ulaz obrastao makijom. Foto: Goran Rnjak

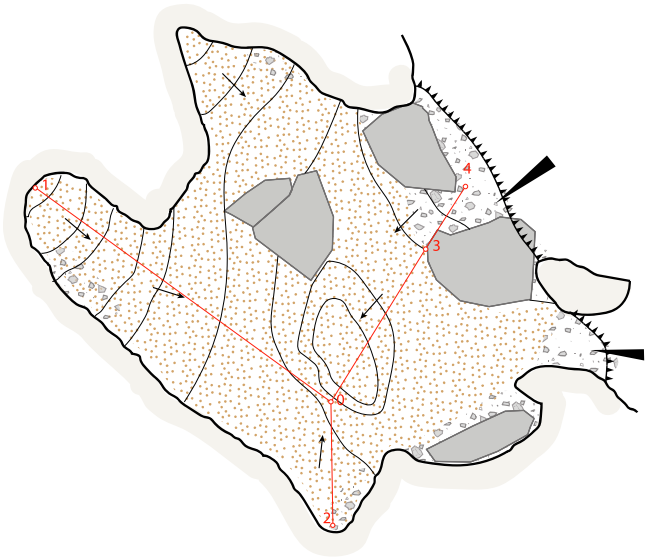

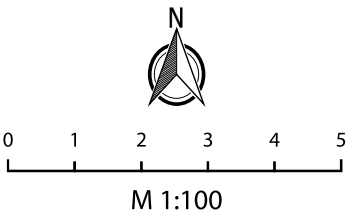

Špilja na Koženjaku. Foto: Goran Rnjak

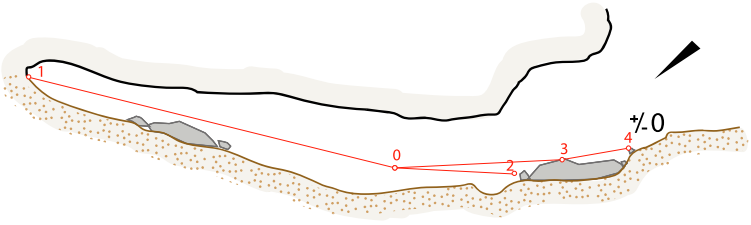

43. Špilja na Priseci

Špilja se nalazi na strmcima Telašćice, na pučinskoj strani predjela koji se naziva Priseka. Stijene u kojima je formirana izuzetno su krušljive i rastresite. Lokacija na kojoj se nalazi pod intenzivnim je utjecajem erozije, a zbog toga je i objekt u stalnoj fazi polaganog urušavanja. Ima ukupno 30 m duljine, a uz ulaz dostupan ljudima, blizu stropa glavne dvorane, postoje još dva veća otvora kojima pristup nije moguć bez korištenja tehničke opreme. Uz navedeno postoji i manji sporedni ulaz i kanal koji se s glavninom objekta spaja jako uskim provlačenjem.

Ime objekta:	Špilja na Priseci
Sinonimi:	-
Lokacija:	Telašćica, na strmcu kod Priseke
Broj pločice:	042-0362
Godina istraživanja:	2025.
Duljina (m):	30
Dubina (m):	9
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Branko Jalžić
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

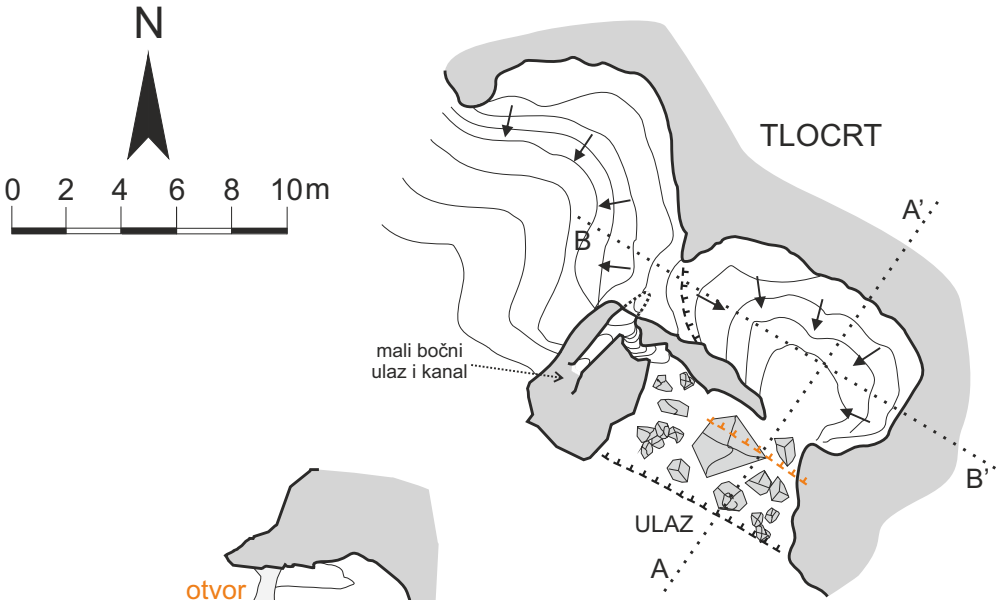

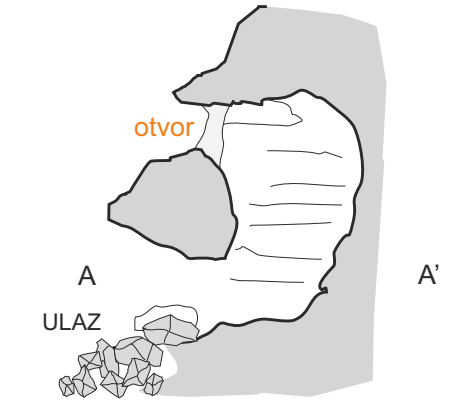

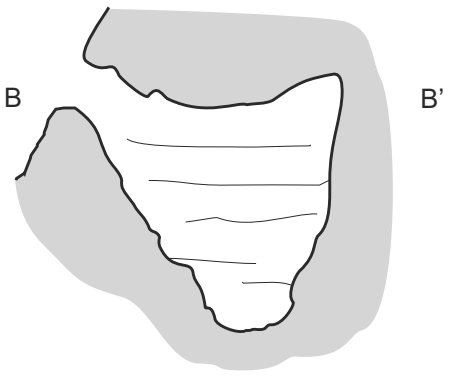

Špilja na Priseci, pogled na ulazni dio. Foto: Tvrtko Dražina

44. Tetićev porat

To je razgranat speleološki objekt duljine 81 m, što ga čini najduljim objektom na području PP Telašćica. Sastoji se od kanala potopljenih morem i suhih dijelova te je pod intenzivnim erozijskim djelovanjem morskih valova. Smješten je unutar prostranog amfiteatra gdje se pod istim svodom nalaze tri manja špiljska kanala. Najdulji je sjeverozapadni kanal od oko 30 m, širine oko 5 m, preplavljen morem. U sredini tog kanala, sa sjeverne strane, nalazi se kraći odvojak koji je potrebno podroniti, a vodi do manje dvorane. U sjevernome dijelu amfiteatra nalazi se manji špiljski kanal u kojemu nema mora, u potpunosti je suh, duljine oko 10 m. Na jugoistočnoj strani nalaze se dvije poluotvorene prostorije koje su međusobno povezane uskim prolazom koji se može preplivati samo za vrijeme oseke. Kao i kod susjednog, Zapadnog Tetićevog porata, prema usmenoj predaji, njegovi kanali služili su za skrivanje bjegunaca u nemirnim povijesnim vremenima.

Ime objekta:	Tetićev porat
Sinonimi:	Vjetrova špilja
Lokacija:	PP Telašćica, strmci podno Stivanjske gore
Broj pločice:	042-0328
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	81
Dubina (m):	5
Topografski snimio/ mjerio:	Natalija Sudar, Damir Pavelić/Marko Studen, Branko Jalžić
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Ulaz u Tetićav porat. Foto: Branko Jalžić

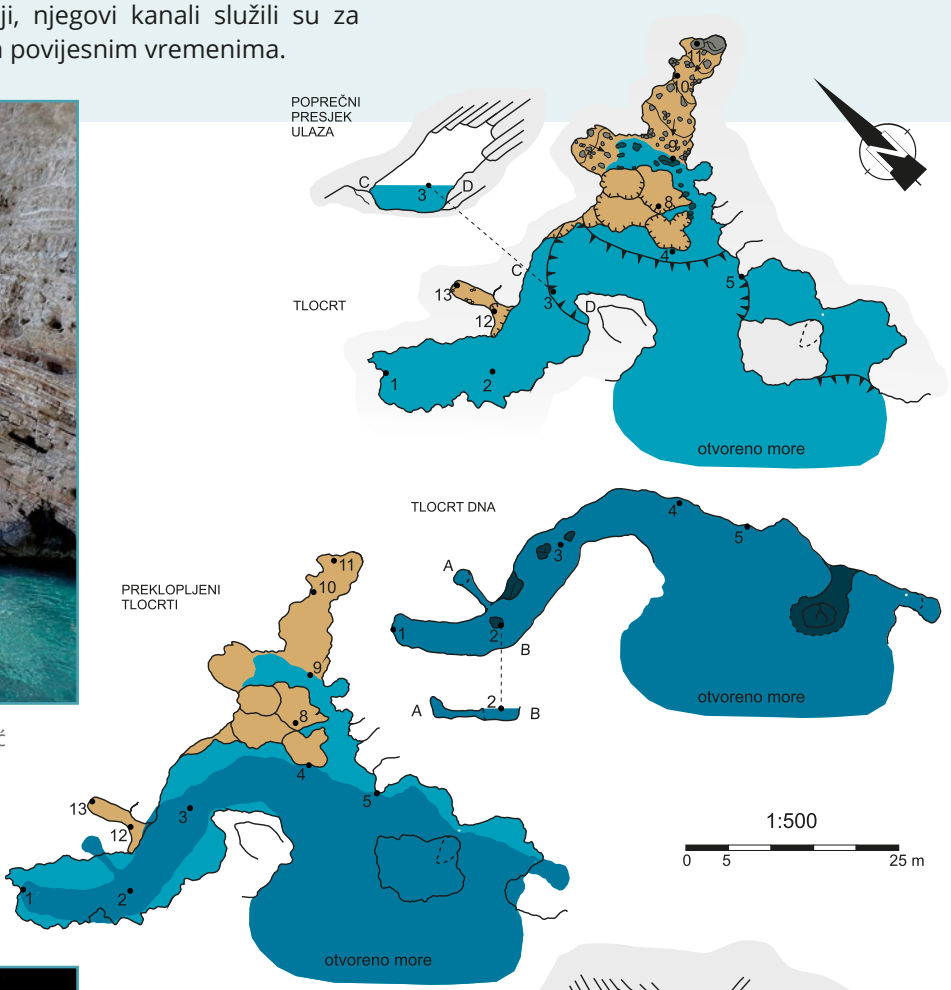

Potopljeni kanal Tetićevog porata. Foto: Agata Kovačev

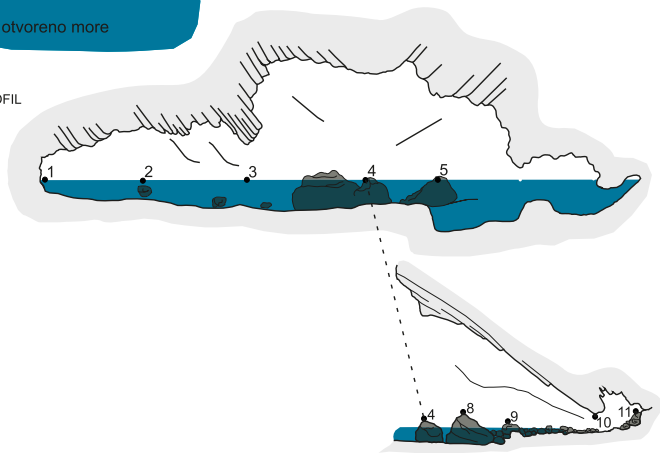

45. Tovaruša

Tovaruša je jednostavna špilja duljine 12 m, s „jamskim ulazom“, obrasla grmljem i kupinama, u koju se s jedne strane može lako spustiti i bez upotrebe užeta, s obzirom na malu dubinu. Kroz jednu bočnu pukotinu, tj. usko provlačenje, nastavlja se u špiljski kanal s dva odvojka. Kanal završava saljevom i sigovinom. U vanjskome dijelu objekta vidljivi su jako stari ostatci kostiju više magaraca, po čemu je dobila ime.

Ime objekta:	Tovaruša
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Gozdenjak, PP Telašćica
Broj pločice:	042-0329
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	12
Dubina (m):	4
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Mikula Frka
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

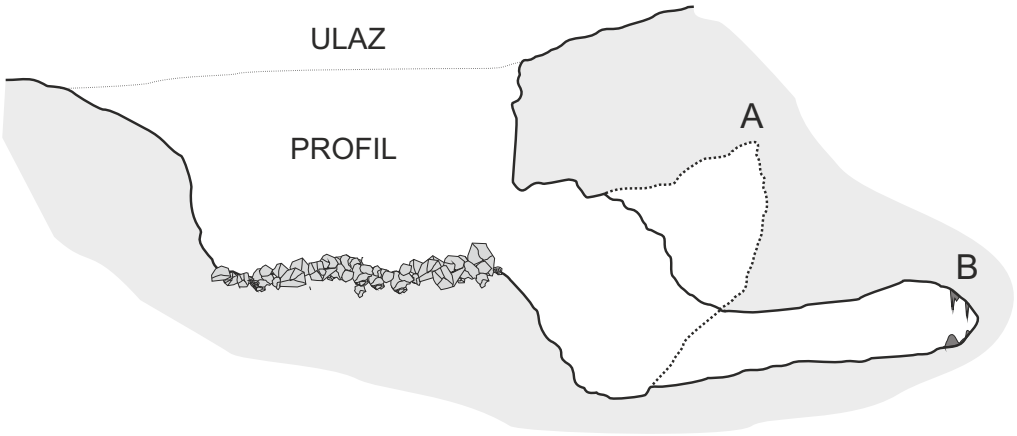

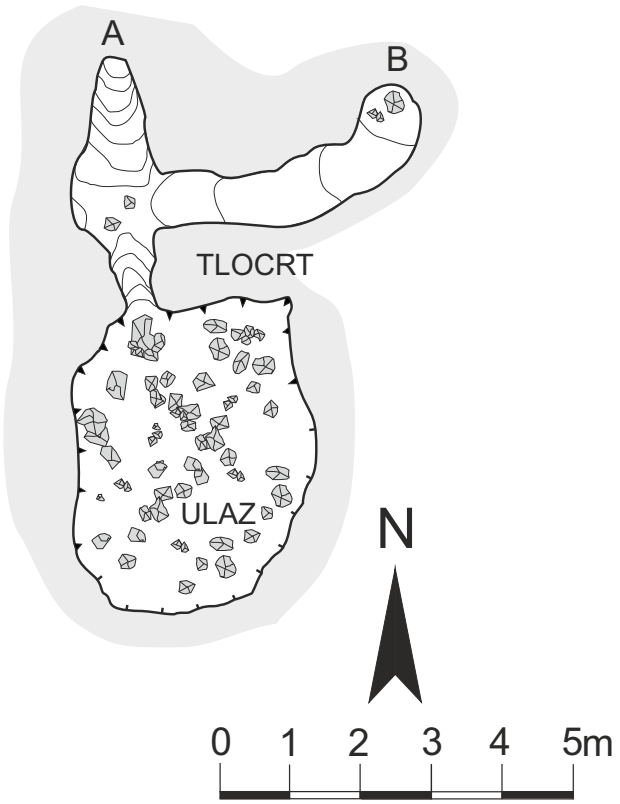

Tovaruša, pogled iznutra prema ulazu. Foto: Damir Pavelić

46. Traverza kod uvale Južni Vavošćak

Ovo je jednostavna špilja duljine 9 m, s dva ulaza, od kojih se južni, veći nalazi par metara od mora. Objekt je pod intenzivnim erozivnim djelovanjem pučinskih valova (jugo) te u njemu nema nikakvih sedimenata ni sigovine.

Ime objekta:	Traverza kod uvale Južni Vavošćak
Sinonimi:	-
Lokacija:	Uvala Južni Vavošćak, Brbinj
Broj pločice:	05-1101
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	9
Dubina (m):	6
Topografski snimio/mjerio:	Luka Ivančić/Luka Žarković
Udruga:	Speleološki odsjek PDS "Velebit", Zagreb; Speleološki odsjek Liburnija PD "Paklenica", Zadar

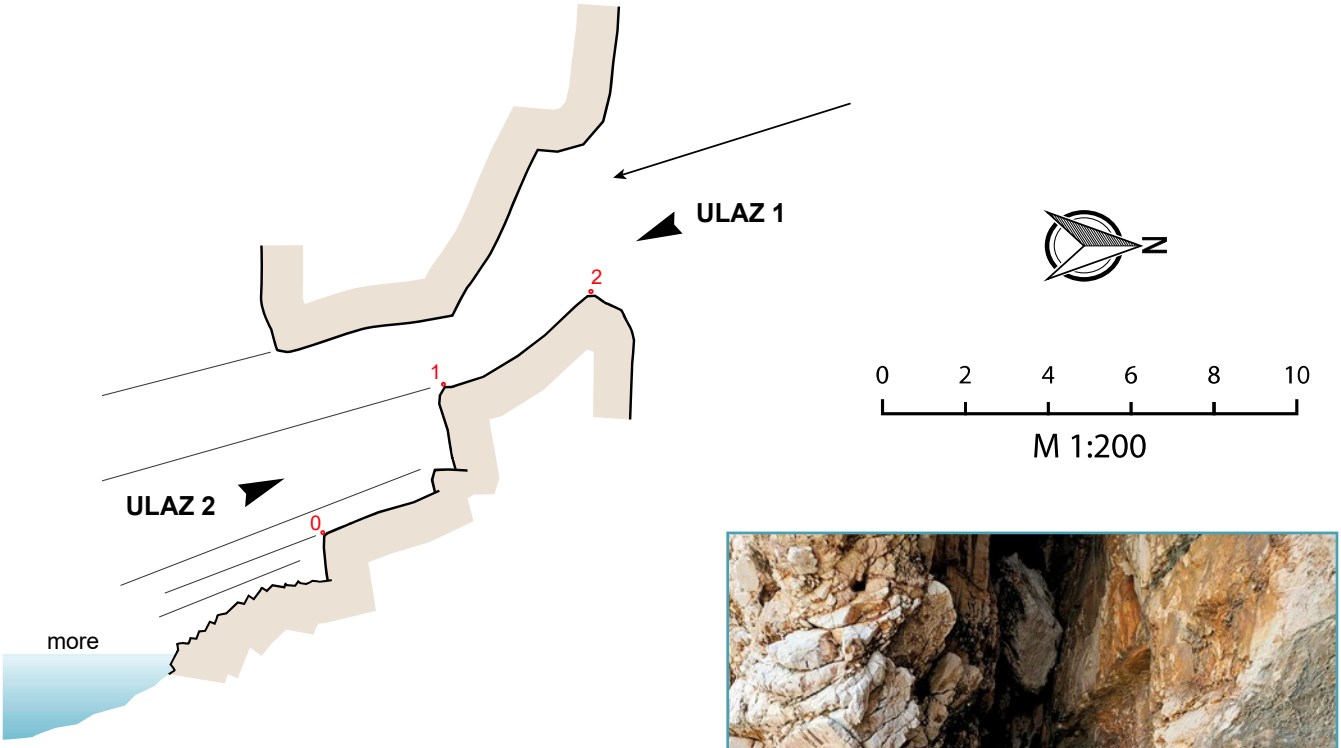

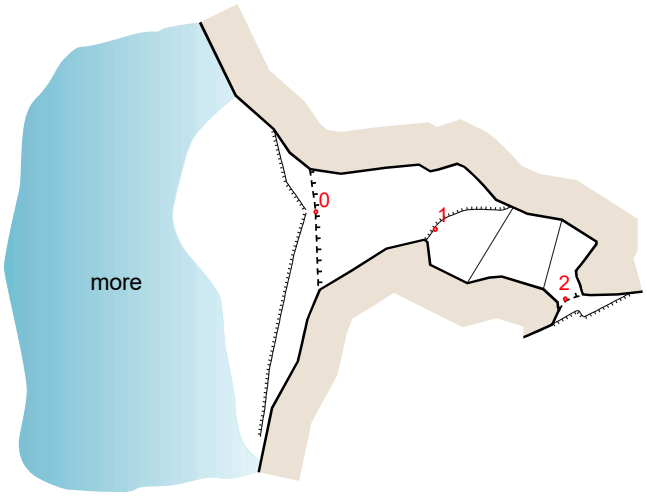

Traverza kod uvale Južni Vavošćak, ulaz. Foto: Luka Ivančić

47. Veli Badanj

Ime objekta:	Veli Badanj
Sinonimi:	-
Lokacija:	vrh Vela straža, Luka
Broj pločice:	25-0045
Godina istraživanja:	2021.
Duljina (m):	169
Dubina (m):	63
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Marko Studen, Viktorija Vlašić
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

Veli Badanj nalazi se s pučinske strane Luške gore, ispod najvišeg otočkog vrha Vele straže. Radi se o najvećem i jednom od najatraktivnijih objekata Dugog otoka, a slabu posjećenost (a time i očuvanost) duguje teškom prilazu i jamskom ulazu, zbog kojega u njega nije moguće ući bez korištenja tehničke opreme. To je koljenasti etažni objekt duljine 169 m, s jamskim ulazom. Vertikalna razlika iznosi 63 m što ga čini najdubljim objektom Dugog otoka. Ulaz je zapravo urušeni strop velike dvorane visine 13 m, a sastoji se od većeg i manjeg otvora. U velikoj ulaznoj dvorani nalazi se i stara arheološka sonda. Objekt se dalje nastavlja koljenasto s brojnim odvojcima i na par mjesta potrebno je uže za osiguravanje strmijih skokova (skliskih od blata, nakapnice i guana). Kao i skoro svi ostali objekti na otoku nalazi se u fosilnoj fazi s velikim bogatstvom sigastih tvorevina, kora, saljeva, stalagmita i stupova. Objekt, kao i Strašna peć, ostavlja dojam postojanja perspektivnih donjih etaža, međutim sva potencijalna mjesta zatvorena su sigovinom ili urušenim stijenama.

Veli Badanj. Foto: Damir Pavelić

Veli Badanj, pogled na ulaznu vertikalu. Foto: Petra Novina

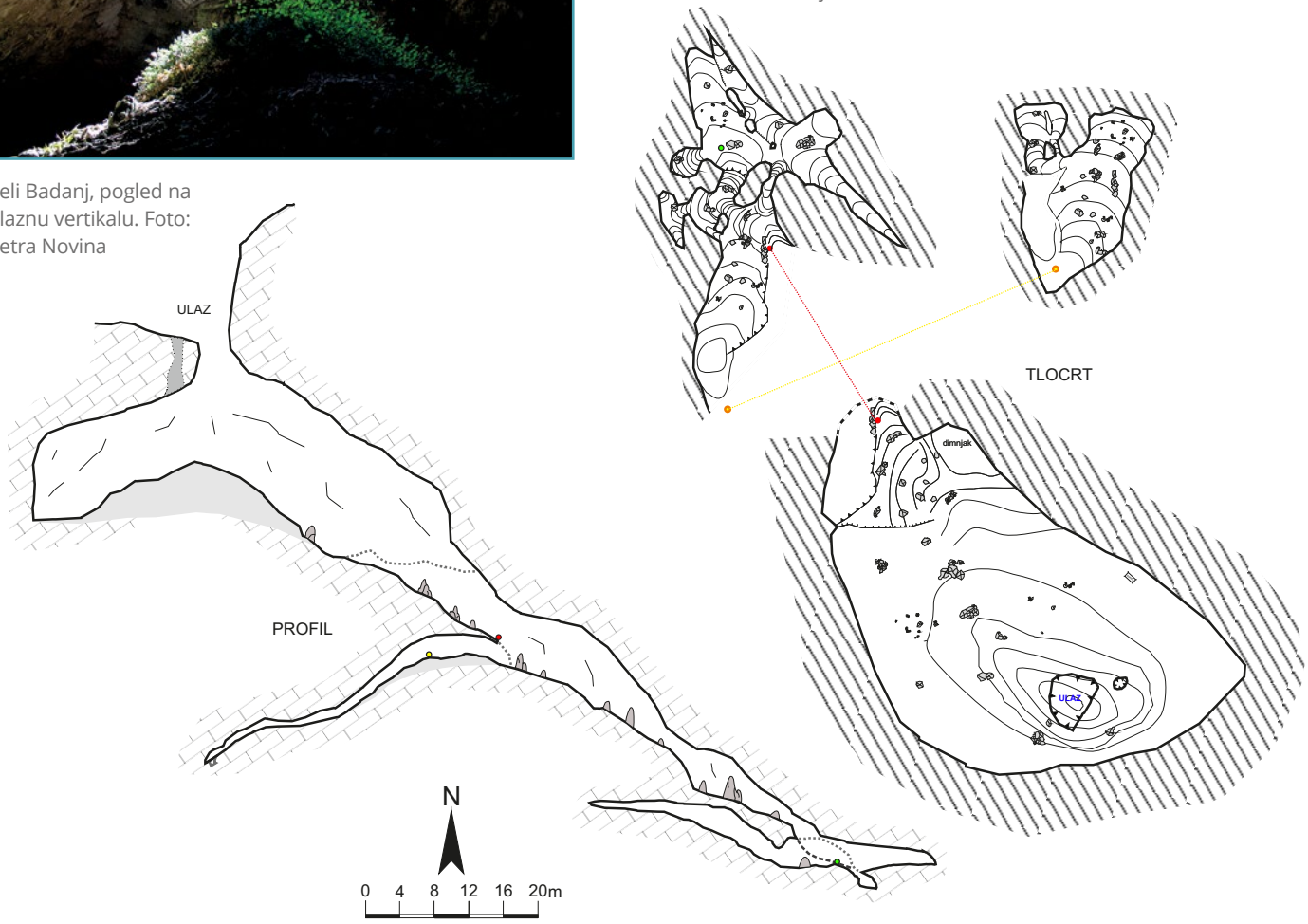

48. Velika pod vidikovcem

Ova jama duljine 10 m nalazi se na strmcu, 25 metara ispod jednog od vidikovaca blizu uvale Mir. Objekt je vertikalna pukotina, korozijski proširena. Gornji je ulaz usko provlačenje, od kojeg se širi i spušta do morske površine, gdje je vidljivo svjetlo, dakle kanal s donje strane ima izlaz u otvoreno more. Sve stijene jamskog kanala prekrivene su sigovinom.

Ime objekta:	Velika pod vidikovcem
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Mir, PP Telašćica
Broj pločice:	05-1089
Godina istraživanja:	2024.
Duljina (m):	10
Dubina (m):	8
Topografski snimio/ mjerio:	Matej Blatnik
Udruga:	Društvo za raziskovanje jam, Ljubljana; Speleološki odsjek PDS "Velebit", Zagreb

Velika pod vidikovcem, ulaz. Foto: Matej Blatnik

TLOCRT

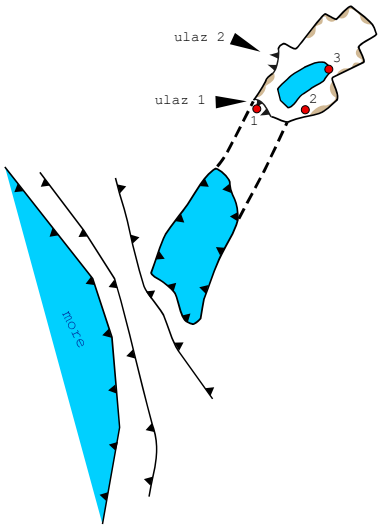

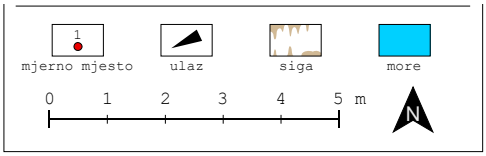

PROFIL

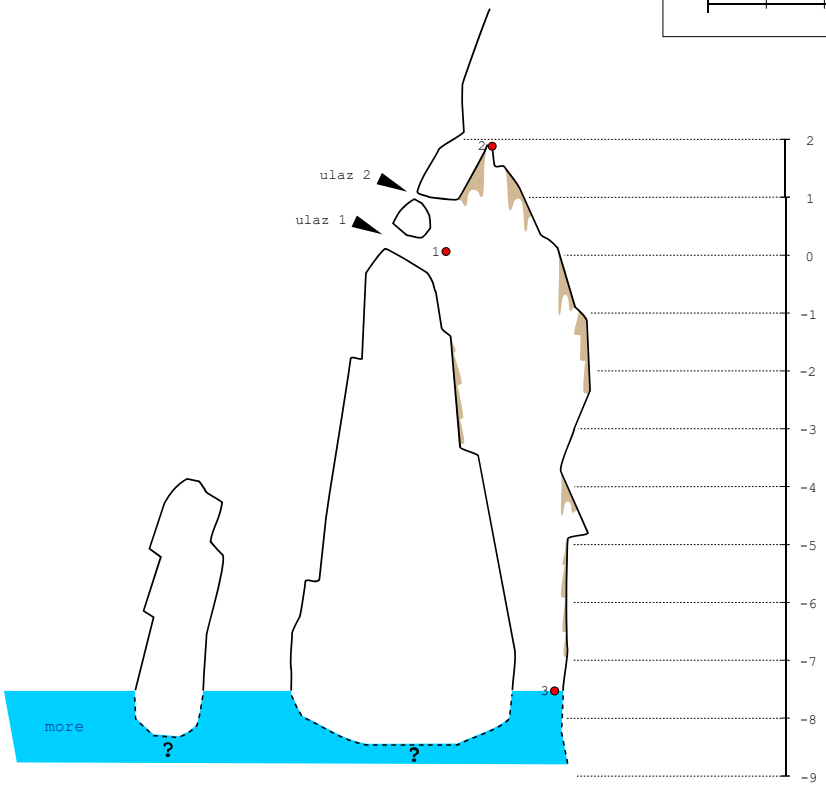

49. Vlakno

Vlakno, ili Pećina Vlakno kod uvale Šipnatica u speleološkom je smislu mala špilja duljine ispod 10 metara, a radi se zapravo o samo jednoj maloj dvorani koja je s prednje strane ozidana te je predstavljala sklonište za ljude i stoku. Međutim, u arheološkom smislu radi se o najviše istraženom objektu Dugog otoka s brojnim važnim nalazima, a u tijeku su istraživanja i iskapanja i obavljaju se redovno svake godine.

Ime objekta:	Vlakno
Sinonimi:	Pećina Vlakno
Lokacija:	uvala Šipnatica
Broj pločice:	-
Godina istraživanja:	2004. - danas
Duljina (m):	21
Dubina (m):	-
Topografski snimio/ mjerio:	Dario Vujević
Udruga:	Speleološki odsjek Liburnija PD "Paklenica", Zadar

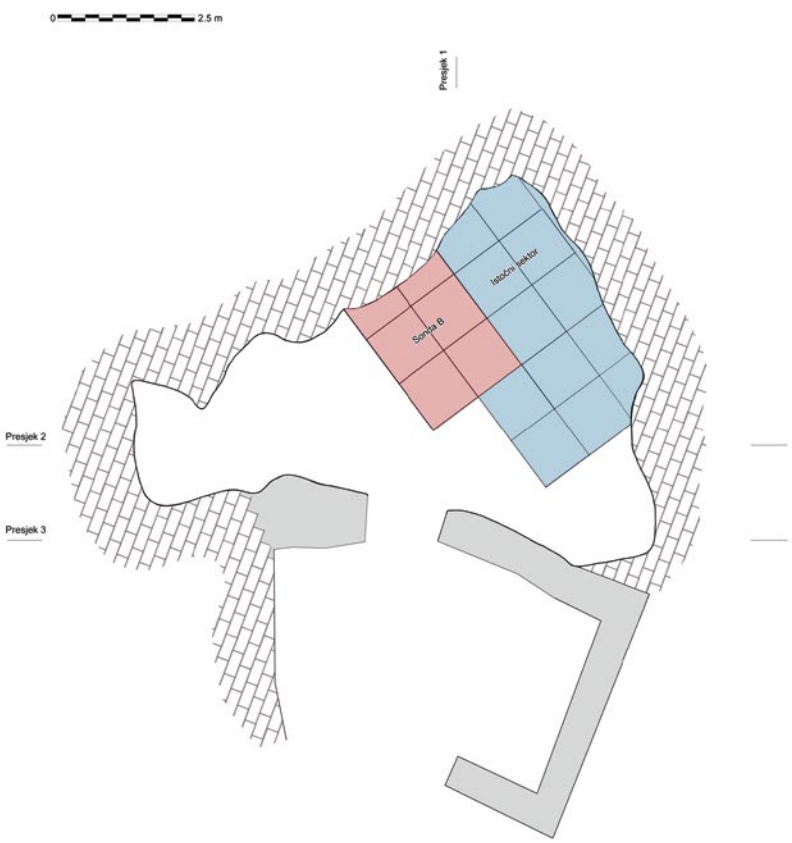

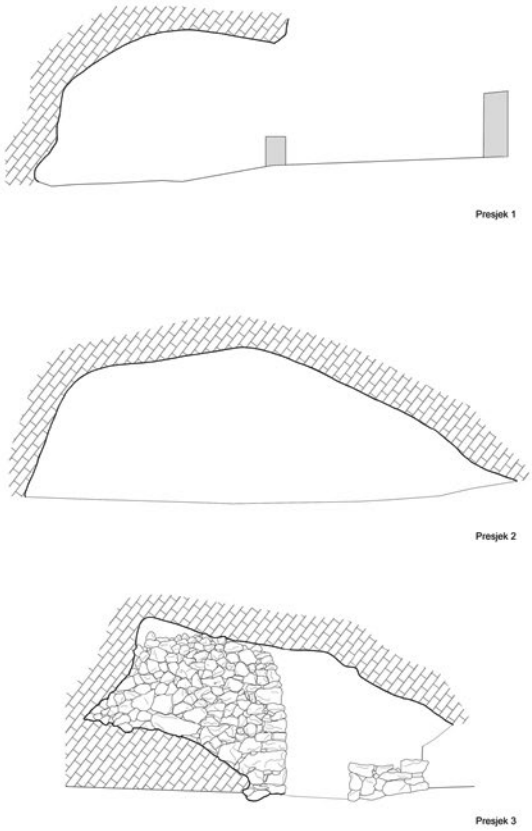

Ulaz u pećinu Vlakno. Foto: Dario Vujević

Iskopavanje u pećini Vlakno. Foto: Dario Vujević

50. Y špilja

Ova morem preplavljena špilja naziv je dobila zbog izgleda kanala u tlocrtu. Ulaz se nalazi neposredno uz obalu, sjeverozapadno od uvale Brbišćica, pod morem od dubine 6 do 10 metara, te nije vidljiv s površine. Nakon 32 m kanal se račva u lijevi, kraći, i desni, dulji kanal. Lijevi kanal diže se iznad razine mora te završava zračnim džepom i malom dvoranom sa speleotemima. Desni je kanal znatno dulji, a iako se njegov strop nalazi plitko ispod morske razine, u njemu nema zračnih džepova.

Ime objekta:	Y špilja
Sinonimi:	-
Lokacija:	uvala Brbišćica, Brbinj
Broj pločice:	-
Godina istraživanja:	2002. - 2014.
Duljina (m):	85
Dubina (m):	12
Topografski snimio/ mjerio:	Donat Petricioli, Mladen Juračić, Tatjana Bakran-Petricioli, Mirko Radolović
Udruga:	Napravljeno privatnim sredstvima obitelji Petricioli i sredstvima znanstvenih projekata prof. dr. sc. Tatjane Bakran-Petricioli (Biološki odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu)

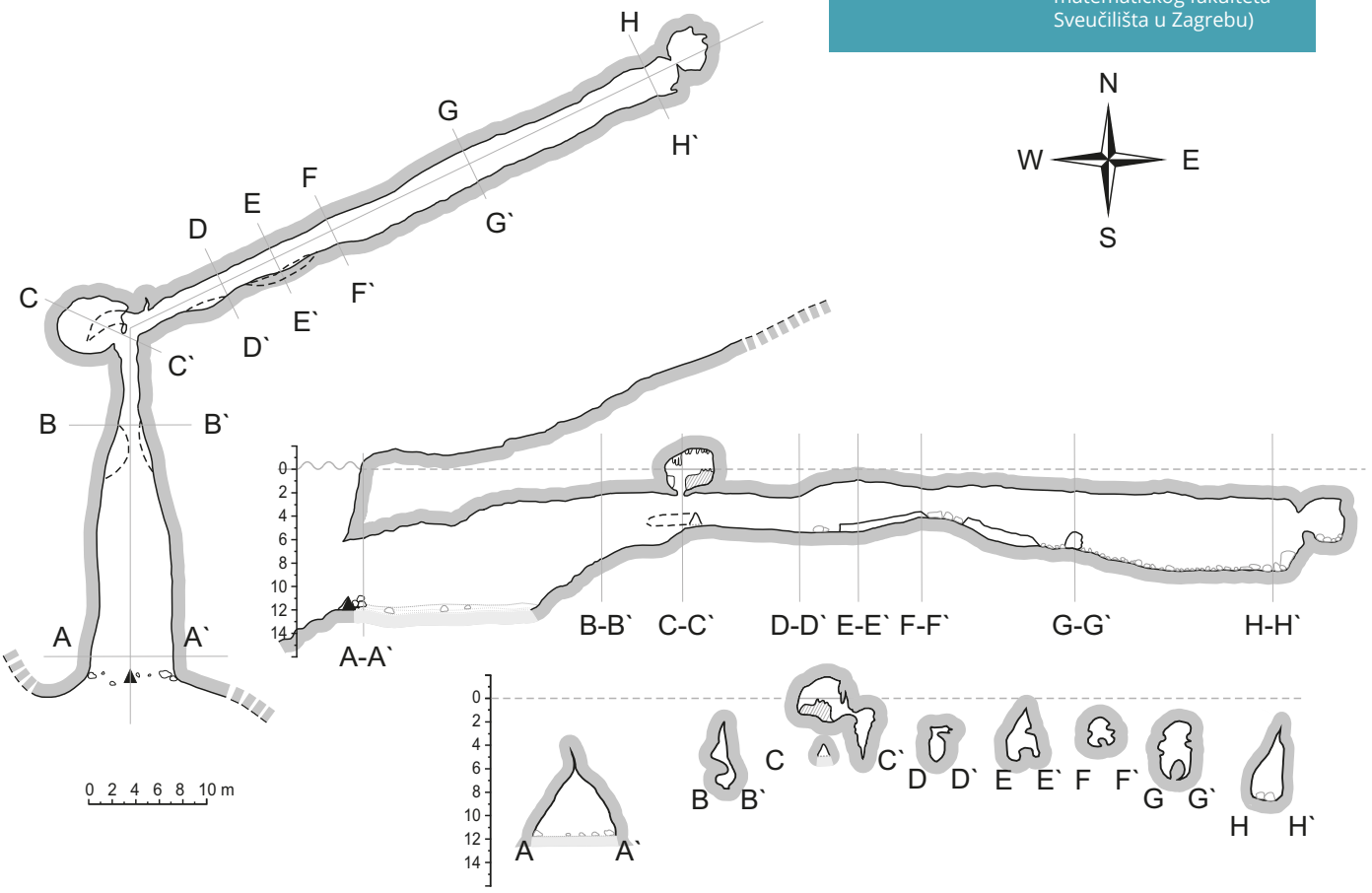

Zasjenjeni ulazni dio Y špilje. Foto: Donat Petricioli

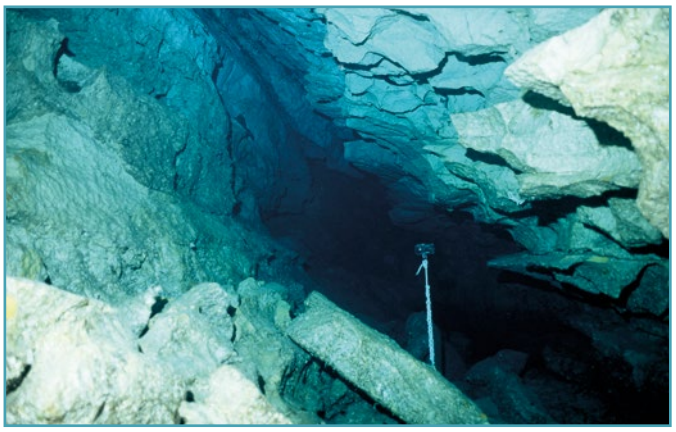

Unutrašnji tamni kanal u Y špilji. Vidi se uređaj za mjerenje svjetlosti. Foto: Donat Petricioli

51. Zapadni Tetićev porat

Ova se špilja nalazi uz samu morsku obalu na strmcima Parka prirode Telašćica, između objekata Tetićev porat i Golubinka. Morfološki to je jako razgranat speleološki objekt koji se sastoji od više kanala koji se pružaju u svim smjerovima i pod raznim nagibima. Objekt je s obzirom na smještaj, pod intenzivnim erozijskim djelovanjem valova, a to je i način na koji je nastao. Speleotemi nisu prisutni, a ukupna je duljina Zapadnog Tetićevog porata je 63 m.

Ime objekta:	Zapadni Tetićev porat
Sinonimi:	-
Lokacija:	PP Telašćica, strmci
Broj pločice:	042-0361
Godina istraživanja:	2025.
Duljina (m):	63
Dubina (m):	-
Topografski snimio/ mjerio:	Tvrtko Dražina/Nikola Pischiutta
Udruga:	Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb

Zapadni Tetićev porat, jedan od ulaza u špilju. Foto: Tvrtko Dražina

Zapadni Tetićev porat, pogled s morske strane. Foto: Tvrtko Dražina

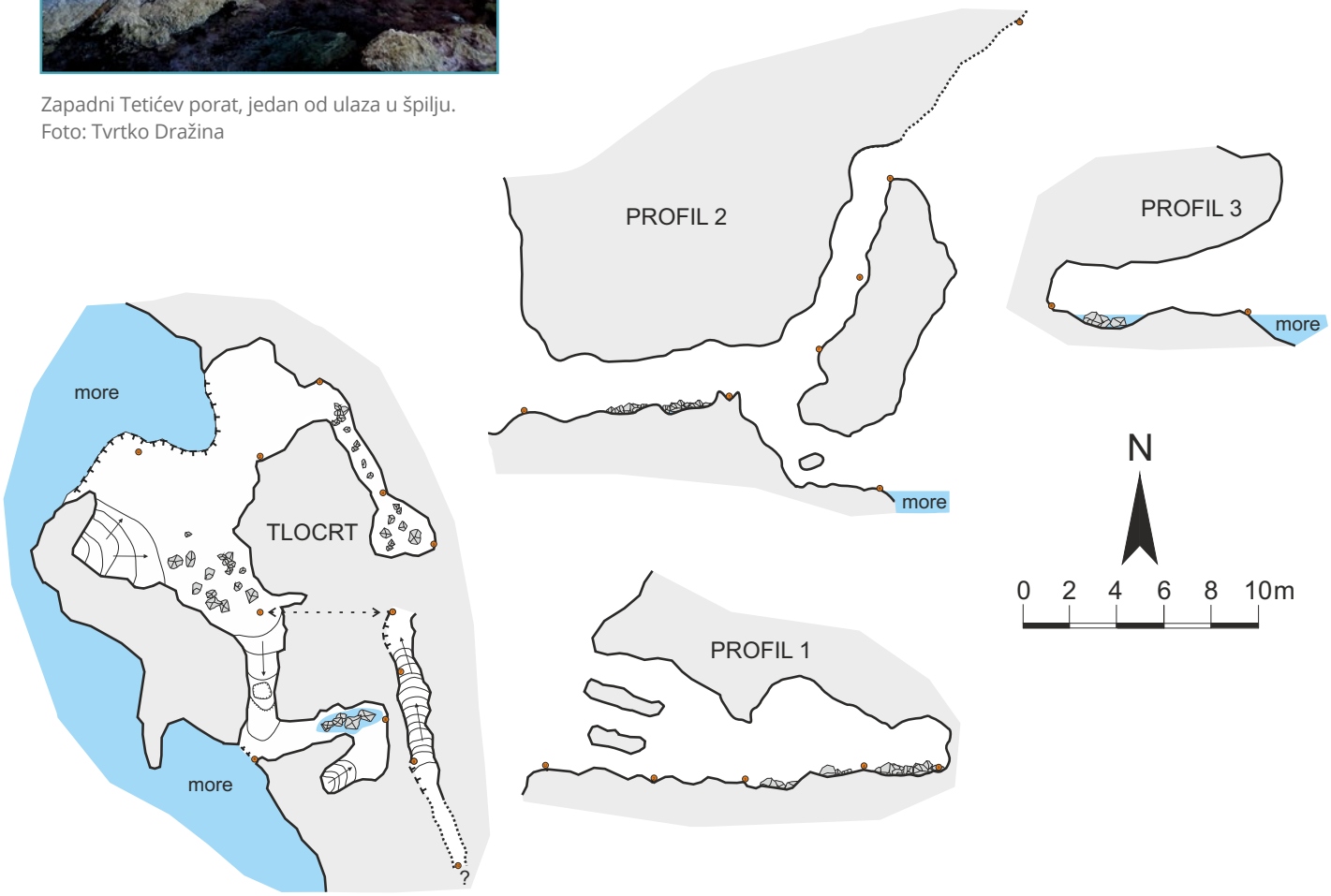

52. Zlata jama

Ovaj je objekt mala, ali atraktivna jama s jednim koljenom, duljine 28 m i dubine 13 m, unutar koje postoje lijepi i očuvani špiljski ukrasi, makaroni i koraloidi. Ulaz je izuzetno uzak i na njemu je uglavljen kamen, vjerojatno kao zaštita od pada stoke u jamu. Odmah nakon ulaza kanal se širi u više smjerova, a svi odvojci kanala završavaju suženjima i sigovinom.

Ime objekta:	Zlata jama
Sinonimi:	-
Lokacija:	Zlata, Dragove
Broj pločice:	25-0037
Godina istraživanja:	2019.
Duljina (m):	28
Dubina (m):	13
Topografski snimio/ mjerio:	Damir Pavelić/Marko Studen
Udruga:	Dinaridi - Društvo za istraživanja i snimanja krških fenomena, Zagreb

Zlata jama, ulaz. Foto: Damir Pavelić

